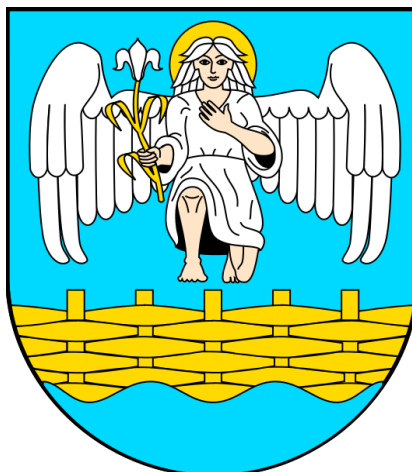

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

**STRATEGIA
ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
GMINY GAĆ
na lata 2014 – 2020**

aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy

Gać, wrzesień 2014 r.

OPRACOWANIE:

Aneta Wiącek
Grupa KRJ Sp. z o.o. Warszawa

WSPÓŁPRACA:

Wójt Gminy Gać – Grażyna Pieniążek
Sekretarz Gminy – Janusz Wajhajmer

*Autorzy niniejszego opracowania pragną serdecznie podziękować
wszystkim pracownikom Urzędu Gminy, Radnym, Sołtysom,
przedstawicielom działających na terenie Gminy instytucji,
organizacji pozarządowych
przedsiębiorcom
oraz mieszkańcom, a w szczególności – młodzieży szkolnej,*

*za poświęcony czas oraz zaangażowanie w dyskusję
i proces opracowywania niniejszej Strategii Rozwoju Gminy.*

Spis treści

Wprowadzenie	6
Portret gminy.....	7
Charakterystyka geograficzna (położenie)	7
Wybrane dane statystyczne	9
Podsumowanie badań.....	14
Wizja, misja i strategiczne obszary rozwoju.....	19
Cele	21
Plan działania.....	23
Wdrażanie Strategii	34
Monitorowanie i okresowa ocena strategii	35
Założenia do aktualizacji Strategii	39
Potencjalne źródła dodatkowego finansowania działań Gminy	39
ANEKS	42
<i>Zakres prac nad strategią</i>	43
<i>Badania prowadzone w Gminie</i>	44
<i>Badania wśród mieszkańców</i>	44
<i>Badania wśród członków zespołu merytorycznego</i>	48
<i>Rekomendacje Grup Warsztatowych</i>	64
<i>Cele europejskie w krajowych dokumentach strategicznych</i>	68
<i>Cele w „lokalnych” i regionalnych strategiach rozwoju</i>	74
<i>Pozyskanie inwestorów w perspektywie małej gminy</i>	81
<i>Polityka zrównoważonego rozwoju</i>	82
<i>Monitorowanie zmian w obszarach zrównoważonego rozwoju</i>	86
<i>Gmina na tle kraju</i>	89
<i>Opisowa charakterystyka Gminy</i>	97

Spis tabel

Tabela 1. Wybrane dane statystyczne dotyczące gminy.....	9
Tabela 2. Dochody budżetu gminy według działów.....	10
Tabela 3. Podsumowanie wybranych danych finansowych – wydatków – za 2012 r.....	10
Tabela 4. Wydatki budżetu gminy według działów.....	11
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe.....	12
Tabela 6. Wybrane dane demograficzne.....	12
Tabela 7. Wybrane dane w obszarze edukacji.....	12
Tabela 8. Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku.....	13
Tabela 9. Czytelnictwo.....	13
Tabela 10. Wydatki na pomoc społeczną i opiekę zdrowotną.....	13
Tabela 11. Wybrane dane dotyczące rynku pracy.....	13
Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON.....	14
Tabela 13. Zestawienie obszarów rozwojowych według odpowiedzi wskazywanych w badaniu.....	17
Tabela 14. Plan działania (zadania strategiczne) na lata 2014 - 2020.....	23
Tabela 14. Karta monitorowania realizacji Strategii – Część A.....	37
Tabela 15. Karta monitorowania realizacji Strategii – Część B.....	38
Tabela 17. Wyniki badań - mocne strony gminy w opinii mieszkańców.....	47
Tabela 18. Wyniki badań - Słabe strony gminy w opinii mieszkańców.....	47
Tabela 19. Wyniki badań - silne strony w opinii interesariuszy.....	48
Tabela 20. Wyniki badań - słabe strony w opinii interesariuszy.....	49
Tabela 21. Wyniki badań - zagrożenia dla rozwoju Gminy w opinii interesariuszy.....	50
Tabela 22. Wyniki badań - szanse rozwojowe w opinii interesariuszy.....	51
Tabela 23. Wyniki badań - sukcesy Gminy.....	52
Tabela 24. Wyniki badań - przewaga Gminy w porównaniu do sąsiednich gmin.....	54
Tabela 25. Wyniki badań - elementy niepowtarzalne, wyróżniające Gminę.....	55
Tabela 26. Wyniki badań - Gmina w 2020 r.....	55
Tabela 27. Wyniki badań - ocena wybranych aspektów życia na terenie Gminy.....	56
Tabela 28. Wyniki badań - pożądana charakterystyka Gminy.....	56
Tabela 29. Wyniki badań - ocena wybranych aspektów życia w Gminie.....	57
Tabela 30. Wyniki badań - pożądana charakterystyka Gminy.....	58
Tabela 31. Wyniki badań - charakterystyka Gminy: obecnie i w przyszłości.....	58
Tabela 32. Wyniki badań - bariery funkcjonowania przedsiębiorstw na terenie Gminy.....	58
Tabela 33. Wyniki badań - problemy mieszkańców Gminy.....	59
Tabela 34. Wyniki badań - propozycje rozwiązań dla zdiagnozowanych problemów.....	60
Tabela 35. Wyniki badań - najważniejsze kierunki rozwoju Gminy.....	63
Tabela 36. Cele strategiczne w strategicznych dokumentach regionu.....	75
Tabela 37. Charakterystyka podstawowych sfer rozwoju lokalnego i regionalnego według koncepcji Agenda 21.....	85
Tabela 38. Wskaźniki monitorujące poziom zrównoważonego rozwoju gminy w perspektywie długookresowej według wybranych dziedzin.....	87
Tabela 39. Zestawienie wartości wskaźników zrównoważonego rozwoju za 2011 r. dla wybranych gmin wiejskich.....	96
Tabela 40. Wykaz inwestycji w latach 1998-2010.....	103

Spis map

Mapa 1. Gmina Gać na mapie kraju	7
Mapa 2. Gmina Gać na mapie województwa.....	8
Mapa 3. Gmina Gać na mapie powiatu	8
Mapa 4. Poziom dotychczasowego wykorzystania środków unijnych w gminie Gać w 2011 i 2012 r.	72
Mapa 5. Syntetyczna ocena poziomu rozwoju gospodarczego	90
Mapa 6. Syntetyczna ocena poziomu rozwoju społecznego.....	91
Mapa 7. Syntetyczna ocena poziomu rozwoju społeczno - gospodarczego	92
Mapa 8. Syntetyczna ocena dynamiki zmian społeczno – gospodarczych.....	93

Spis rysunków

Rysunek 1. Etapy procesu zarządzania strategicznego w realizacji strategii	34
Rysunek 2. Etapy procesu zarządzania strategicznego w kontroli strategicznej.....	35
Rysunek 3. Ogólny mechanizm rozwoju gospodarczego gminy.....	83
Rysunek 4. Rola pomocy społecznej w procesie rozwoju gminy.....	84

Spis wykresów

Wykres 1. Dochody i wydatki budżetu gminy	10
Wykres 2. Wyniki badań – priorytetowe inwestycje.....	45
Wykres 3. Wyniki badań - cechy gminy, które powinny być jej „wizytówką” w opinii mieszkańców... 46	
Wykres 4. Zależność między wzrostem gospodarczym województw a wielkością środków z II filara przeznaczonych na inwestycje	73

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem określającym generalny kierunek, zamierzenia i priorytety rozwoju społeczno-gospodarczego wspólnoty samorządowej. Tworzenie Strategii jest procesem diagnozowania potrzeb i możliwości, określania celów, realizacji zadań ukierunkowanych na ich osiągnięcie oraz monitorowania osiągniętych rezultatów w założonej perspektywie czasowej. Proces tworzenia i wdrażania Strategii w uwzględnia w sposób partycypacyjny i równościowy aspiracje interesariuszy, a tym samym angażuje ich na wszystkich etapach tworzenia strategii.

Do upowszechnienia idei opracowywania strategii gminnych przyczyniło się powiązanie ich z funduszami Unii Europejskiej, w tym uzależnienie możliwości aplikowania o dotację od (a) posiadania dokumentu strategicznego, (b) odniesienia w tymże dokumencie do potrzeby realizacji określonego przedsięwzięcia, które miało być sfinansowane. Strategia dla gminy była dotychczas utożsamiana z dokumentem – rzadziej jako procesem aktywizującym lokalną społeczność (mieszkańców, organizacje pozarządowe i przedsiębiorców w gminie) do działania na rzecz osiągnięcia określonych rezultatów.

Opracowanie strategii (i później jej aktualizacja) jest okazją do podjęcia dyskusji nad kierunkami rozwoju gminy oraz włączania kolejnych interesariuszy i powierzania im zadań dotychczas podejmowanych wyłącznie przez administrację (samorząd). Tworzenie i wdrażanie gminnych strategii wymaga także uwzględnienia specyfiki jednostki samorządu terytorialnego, która charakteryzuje się m. in.:

- służebną rolą względem obywateli (ich dobro jest wartością nadrzędną),
- prawnym umocowaniem zakresu minimalnych (niezbędnych) działań,
- brakiem konkurencji w realizacji swoich zadań.

Przesłanki do budowy nowych dokumentów strategicznych (aktualizacji dotychczas obowiązujących) wynikają z potrzeb określonych w trakcie samooceny CAF dokonanej w ramach projektu „Razem dla Rozwoju – Liderzy z Podkarpacia” dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Poddziałania 5.2.1 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Ponadto, potrzeba taka wiąże się ze zmianą w okresie finansowania działań ze środków Unii Europejskiej i planowanym wdrożeniem programów operacyjnych na lata 2014 – 2020. Znajduje swoje odzwierciedlenie w konsultacjach i wdrażaniu dokumentów strategicznych: Strategia Europa 2020 oraz Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego 2020.

Kluczowe uwarunkowania wpływające na potrzebę aktualizacji strategii to:

- uwzględnienie w lokalnej strategii rozwoju zmian społecznych i gospodarczych w gminie;
- weryfikacja założeń strategicznych gminy w perspektywie strategii regionalnych i krajowych;
- odniesienie horyzontu czasowego do ram kolejnego okresu programowego wdrażania środków Unii Europejskiej (perspektywa 2020).

W opracowanym dokumencie Strategii przyjęto funkcjonalną strukturę, w której po krótkiej charakterystyce gminy zawarto meritum: wizję, misję, obszary strategiczne i plan działania. Źródła – takie jak analizy wskaźnikowe, wyniki z badań własnych czy opisy wybranych aspektów funkcjonowania gminy – zawarto w Aneksie stanowiącym drugą część dokumentu.

Portret gminy

Charakterystyka geograficzna (położenie)

Gmina Gać położona jest w Pogórzu Rzeszowskim nad rzeką Markówką na południowy zachód od Przeworska. Zajmuje obszar w środkowo-wschodniej części woj. podkarpackiego w odległości 25 km od Rzeszowa.

Mapa 1. Gmina Gać na mapie kraju

Źródło: *mapy Google*

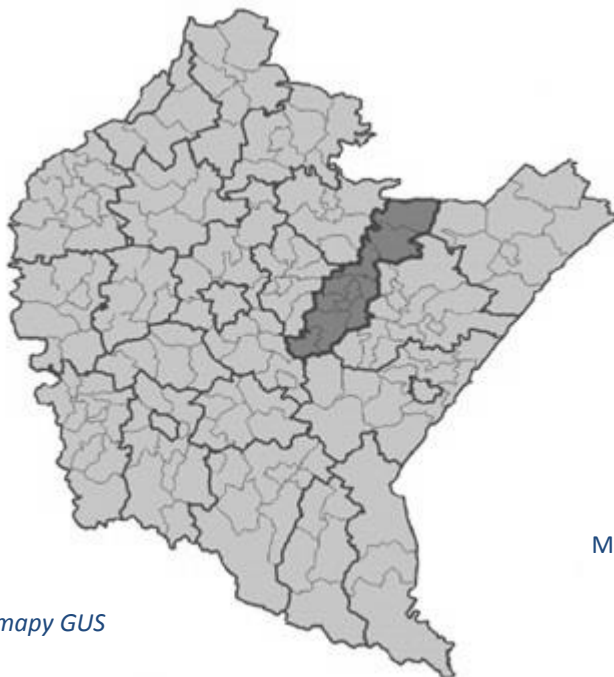
Gmina Gać położona jest w Kotlinie Sandomierskiej w środkowej części Pogórza Rzeszowskiego. Jest to teren lekko pagórkowaty, wyniesiony od 195 do 251 m.n.p.m., porożciniany dolinami dopływów Mleccki – rzeką Markówką i Nowosiółką. Powierzchnia gminy

wynosi 3 595 ha co stanowi 0,2 % obszaru województwa i jest zaliczana do jednej z najmniejszych jednostek administracyjnych. Gmina Gać graniczy:

- od strony zachodniej z gminą Markowa,
- od strony północno-wschodniej z gminą Przeworsk,
- od strony południowej z gminą Kańczuga.

Mapa 2. Gmina Gać na mapie województwa

Źródło: mapy GUS

Mapa 3. Gmina Gać na mapie powiatu

Źródło: mapy GUS

Gmina ma charakter typowo rolniczy. Ludność związana z rolnictwem stanowi ok. 87% ogółu mieszkańców. Indywidualne gospodarstwa rolne zajmują prawie 90% użytków rolnych. W jej skład wchodzi 6 miejscowości: Białoboki, Dębów, Gać, Mikulice, Ostrów i Wolica.

Największym sołectwem jest wieś Gać, która zajmuje 33,9% powierzchni ogólnej. Ludność związana z rolnictwem stanowi ok. 87% ogółu mieszkańców. Indywidualne gospodarstwa rolne zajmują prawie 90% użytków rolnych.

Wybrane dane statystyczne

Zaprezentowane poniżej informacje są surowym zestawem danych statystycznych obrazujących gminę. Mogą służyć jako perspektywa porównawcza w wybranych obszarach, przy czym możliwości porównań i zestawień znacznie wykraczają poza ramy niniejszego opracowania. Dlatego też dane statystyczne zostają przedstawione bez komentarza – jako zestaw informacji statystycznie obrazujących gminę.

Zaprezentowane poniżej informacje są surowym zestawem danych statystycznych obrazujących gminę. Mogą służyć jako perspektywa porównawcza w wybranych obszarach, przy czym możliwości porównań i zestawień znacznie wykraczają poza ramy niniejszego opracowania. Dlatego też dane statystyczne zostają przedstawione bez komentarza – jako zestaw informacji statystycznie obrazujących gminę.

Liczba miejscowości: 6

Liczba sołectw: 6

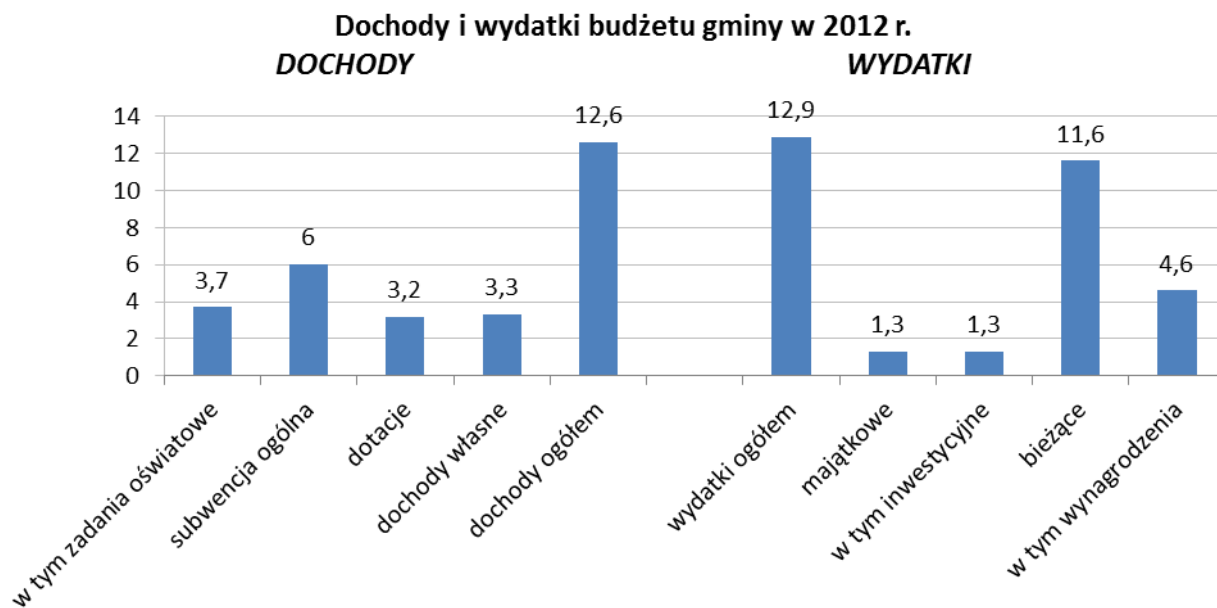
Tabela 1. Wybrane dane statystyczne dotyczące gminy

Wybrane dane		2009	2010	2011	2012
Powierzchnia w ha		3596	3596	3596	3596
Ludność		4578	4665	4648	4677
Ludność na 1 km ²		127	130	129	130
Kobiety na 100 mężczyzn		102	102	103	104
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		63,0	64,1	63,4	63,9
Szkoły podstawowe i gimnazjalne		6	6	6	6
Liczba ludności na 1 zakład opieki zdrowotnej		2289	2333	2324	2339
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania		-	-	-	-
Mieszkania oddane do użytkowania		6	10	14	6
Pracujący na 1000 ludności		46	46	40	40
Bezrobotni zarejestrowani		342	329	364	397
Ludność - w % ogółu ludności	korzystająca z instalacji wodociągowej	94,8	94,9	94,9	95,0
	korzystająca z instalacji kanalizacyjnej	56,4	58,0	60,5	60,9
	korzystająca z instalacji gazowej	65,1	65,1	64,6	66,1

Źródło: dane GUS, www.stat.gov.pl

Wykres 1. Dochody i wydatki budżetu gminy

Źródło: dane GUS, www.stat.gov.pl

Tabela 2. Dochody budżetu gminy według działów

Dochody budżetu gminy według działów w %	2009	2010	2011	2012
Dochody ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	1,1	1,0	0,9	1,1
Transport i łączność	1,7	0,1	0,6	2,6
Gospodarka mieszkaniowa	0,7	0,7	4,5	1,6
Administracja publiczna	0,4	0,6	0,6	0,4
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,1	0,3	0,3	0,1
Różne rozliczenia	51,4	48,5	49,2	48,2
Oświata i wychowanie	0,2	0,2	0,5	1,4
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społ.	15,9	26,0	20,7	17,8
Edukacja i opieka wychowawcza	0,7	0,8	0,6	2,2
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2,8	2,2	2,4	2,5
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,0	-	0,2	-
Kultura fizyczna*	6,1	-	-	0,2
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	19,5	16,9	17,3	19,7
Pozostałe	2,4	2,7	2,3	2,3

*do 2010 r. nazwa działu brzmiała „Kultura fizyczna i sport”

Źródło: dane GUS, www.stat.gov.pl

Tabela 3. Podsumowanie wybranych danych finansowych – wydatków – za 2012 r.

Podsumowanie wybranych danych finansowych – wydatków	2011	2012
Dochody na 1 mieszkańca wyniosły	2 663 zł	2 701 zł
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem budżetu gminy	27,60%	26,4%
Udział wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych	25,30%	29,9%
Odsetek wydatków majątkowych przeznaczonych na cele inwestycyjne	100%	100%
Odsetek wydatków majątkowych inwestycyjnych wśród wydatków ogółem budżetu gminy	13,80%	10,0%

Źródło: dane GUS, www.stat.gov.pl

Tabela 4. Wydatki budżetu gminy według działów

Wydatki budżetu gminy według działów w %	2009	2010	2011	2012
Wydatki ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	1,2	1,1	1,0	1,4
Transport i łączność	9,0	5,8	13,1	5,6
Gospodarka mieszkaniowa	2,9	7,6	3,1	6,1
Administracja publiczna	10,1	9,9	10,0	10,6
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,1	1,2	0,7	0,7
Różne rozliczenia	-	-	0,1	1,3
Oświata i wychowanie	36,8	37,7	35,5	37,7
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społ.	16,7	24,0	23,1	18,8
Edukacja i opieka wychowawcza	0,7	1,0	0,7	2,3
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4,6	4,5	4,4	4,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,6	2,4	2,5	4,0
Kultura fizyczna	9,5	0,3	0,3	1,9
Działalność usługowa	-	0,1	0,3	-
Ochrona zdrowia	0,2	0,2	0,2	0,1
Pozostałe	4,5	4,3	4,9	4,9

Źródło: dane GUS, www.stat.gov.pl

Wydatki na jednego mieszkańca wyniosły

w 2011 r.: 2 708 zł

w 2012 r.: 2 774 zł

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe	2009	2011*	2012
Mieszkania	1346	1350	1352
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	84,2	84,3	84,9
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	12	-	-
Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych w tys. zł	-	-	-

*dane za 2010 r.

Źródło: dane GUS, www.stat.gov.pl

Tabela 6. Wybrane dane demograficzne

Wybrane dane demograficzne w 2012 r.		Powiat	Gmina	Powiat = 100
Ludność		79304	4677	5,9
w tym kobiety		40359	2384	5,9
Urodzenia żywe		812	58	7,1
Zgony		764	42	5,5
Przyrost naturalny		48	16	-
Saldo migracji ogółem		-118	-1	-
Ludność w wieku	przedprodukcyjnym	16001	994	6,2
	produkcyjnym	49805	2853	5,7
	poprodukcyjnym	13498	830	6,1

Źródło: dane GUS, www.stat.gov.pl

Tabela 7. Wybrane dane w obszarze edukacji

Edukacja	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Żłobki ogółem	-	-	-	-
Dzieci przebywające w żłobkach w ciągu roku	-	-	-	-
Placówki wychowania przedszkolnego	4	5	5	8
w tym przedszkola	1	1	1	1
Miejsca w przedszkolach	25	31	34	33
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	75	97	116	157
w tym przedszkolach	30	31	34	33
Szkoły podstawowe	4	4	4	4
Uczniowie szkół podstawowych	278	283	292	313
Szkoły gimnazjalne	2	2	2	2
Uczniowie szkół gimnazjalnych	174	171	149	133

Uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach (dla dzieci i młodzieży)	podstawowych	5	5	5	6
	gimnazjalnych	19	19	17	15
Komputery z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów w szkołach (dla dzieci i młodzieży)	podstawowych	54	54	54	55
	gimnazjalnych	9	9	9	9

Źródło: dane GUS, www.stat.gov.pl

Tabela 8. Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku

Ludność gminy według edukacyjnych grup wieku	2011	2012
0 - 2 lata	165	171
3 - 6 lat	224	208
7 - 12 lat	307	337
13 - 15 lat	166	143

Źródło: dane GUS, www.stat.gov.pl

Tabela 9. Czytelnictwo

Czytelnictwo	2011	2012
Biblioteki i filie	3	3
Czytelnicy w bibliotekach publicznych	580	589
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	30,7	29,3

Źródło: dane GUS, www.stat.gov.pl

Tabela 10. Wydatki na pomoc społeczną i opiekę zdrowotną

Dane dotyczące pomocy społecznej i opieki medycznej	2011	2012
Wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej w tys. zł	2910,7	2421,7
Liczba zakładów opieki zdrowotnej w gminie w 2011 r.	2	2
Liczba osób przypadających na 1 zakład opieki zdrowotnej	2324	2339

Źródło: dane GUS, www.stat.gov.pl

Tabela 11. Wybrane dane dotyczące rynku pracy

Wybrane dane o rynku pracy w 2012 r.*	Powiat	Gmina
Pracujący	11174	189
Bezrobotni zarejestrowani	6880	397

w tym kobiety w %	49,9	48,9
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	13,8	13,9
Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %	14,8	14,5

**(w odniesieniu do podmiotów zatrudniających min. 9 osób, bez pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie)*

Źródło: dane GUS, www.stat.gov.pl

Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2012 r.		Powiat	Gmina
Podmioty gospodarki narodowej	ogółem	4365	156
	w sektorze rolniczym	79	7
	w sektorze przemysłowym	485	14
	w sektorze budowlanym	547	15
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności		550	334
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności		423	235

Źródło: dane GUS, www.stat.gov.pl

Podsumowanie badań

PODSUMOWANIE BADAŃ ANKIETOWYCH

W ankietach dominującym pożądanym stanem były „inwestycje” – respondenci wskazywali jako pożądane zjawisko pozyskania przedsiębiorców, którzy stworzą na terenie gminy miejsca pracy. Wydaje się jednak, że uwzględniając uwarunkowania gospodarcze widoczne w zestawieniach statystycznych – tego rodzaju postulat może być trudny do osiągnięcia. Powtarzalność rekomendowanych rozwiązań wskazuje także na upowszechnienie wśród mieszkańców pewnej idei, rozpowszechnienie określonego działania (w tym przypadku: pozyskanie inwestorów) – którego realizacja przyczyni się do zmiany sytuacji gospodarczej, zapewni miejsca pracy a zatem przyczyni się do poprawy warunków życia w gminie.

Odpowiadając na pierwsze pytanie mieszkańcy Gminy wskazywali najpotrzebniejsze ich zdaniem działania. Tu dominowały dwa wskazania: stworzenie placów zabaw dla dzieci (101 spośród 172 respondentów) oraz modernizacja dróg gminnych. Kolejną odpowiedzią było „remonty w szkołach” (88 osób). Nieco rzadziej wskazywano potrzeby rozbudowy różnego rodzaju infrastruktury technicznej i użytkowej (budowa boiska – 67 osób, budowa i modernizacja sieci wodociągowej – 67, rozwój sieci internetowej – 64, budowa infrastruktury przy drogach – 61). Nieco ponad 40 osób wskazało na potrzebę wsparcia aktywności

gospodarczej (42), budowy i modernizacji budynków publicznych (42) i zwiększenie oferty edukacyjnej (41).

Niemal co piąty respondent (38 osób) skorzystał z możliwości by dodać własną propozycję dodatkowej, nie wymienionej wcześniej inwestycji. Tu najczęściej wskazywano na remonty dróg i placówek oświatowych (w przypadku dróg wskazywano konkretne odcinki), a także – na odbudowę budynków kultury i użyteczności publicznej, jak Dom Ludowy w Ostrowie, „Gacka Górka” czy park w Mikulicach. Kilka osób wskazało na potrzebę wsparcia tworzenia miejsc pracy.

Kwestia pracy pojawiła się wyraźnie we wskazaniach w kolejnym pytaniu, w którym wypełniający ankietę mieli zaznaczyć, który z podanych aspektów powinien stać się wizytówką Gminy. 89 osób wskazało „możliwość podjęcia pracy na terenie gminy”. Znacznie rzadziej wskazywano „możliwości dla rolnictwa” i „możliwości inwestycyjne”, w obu przypadkach po 29 osób.

Widoczne już powyżej zainteresowanie mieszkańców aktywnością kulturalną ponownie jest widoczne w pytaniu, w którym wskazywali oni mocne strony gminy. Tu przeważała odpowiedź „działalność zespołów śpiewaczych, folklorystycznych, orkiestr” – 94 osoby, a także „dobrze rozwinięta opieka przedszkolna” – 82 osoby. Ponad 30% respondentów wskazywało także na: położenie oraz działalność OSP – po 66 osób, spokojna okolica do wypoczynku i imprezy promujące gminę – po 61 osób.

O ile w aspektach „pozytywnych” dominujące odpowiedzi zostały wskazane przez nieco ponad połowę uczestników badania (55%), o tyle podstawowa kwestia wskazana jako słaba strona gminy została zaznaczona przez 84% osób biorących udział w badaniu: 145 osób jako słabą stroną gminy wskazało „brak miejsc pracy”. Wyraźnie mniej – 107 osób – wskazało „niezbyt dobry stan techniczny niektórych dróg”, 74 osoby – zbyt mało chodników i przejść dla pieszych. Około 30% respondentów wskazywało na takie kwestie jak: niedostateczna opieka medyczna – 35%, niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych – 31%, brak promocji gospodarczej gminy – 30%, słaba sieć komunikacji pomiędzy sąsiadującymi gminami oraz niewielka inicjatywa społeczna – po 28%.

Nieco bardziej zróżnicowane były odpowiedzi wskazywane przez członków zespołu merytorycznego (18 osób wskazanych przez Urząd Gminy). Ze względu na charakter badania podsumowane zostaną dominujące tendencje, bez wskazań liczbowych dla konkretnych odpowiedzi. W tym badaniu respondenci wskazywali jako silne strony: dobre drogi, infrastrukturę techniczną, tereny dla inwestycji, potencjał rolniczy, działalność organizacji pozarządowych, czyste środowisko, baza sportowa oświatowa i rozrywkowa, położenie, oferta kulturalna i umiejętność pozyskiwania środków unijnych.

Respondenci byli bardziej jednomyślni w kwestii słabych stron gminy – tu, podobnie jak w odpowiedziach wskazywanych w ankietach mieszkańców – wskazywano najczęściej na brak pracy. Poza tym wymieniano negatywne skutki bezrobocia (bieda, emigracje młodych ludzi),

brak zakładów pracy, brak inwestorów i terenów pod inwestycje, zły stan dróg i komunikacji lokalnej, małe dochody małej gminy, ogólny słaby rozwój gospodarczy.

Wskazywano także zagrożenia dla rozwoju gminy – także i w tych odpowiedziach dominowały wskazania związane z bezrobociem i jego skutkami: emigracje (głównie młodych ludzi), ubożenie mieszkańców, brak pracy. Wskazywano także na mały budżet, niewystarczającą sieć wodociągową, słaby rozwój sektora usług, małą promocję działań pozarolniczych i brak współpracy z innymi gminami.

Jako szanse w rozwoju gminy wskazywano działania niejako odwrotne od występującej niekorzystnej sytuacji, czyli: wsparcie tworzenia miejsc pracy, wsparcie rozwoju przedsiębiorczości, pozyskanie inwestorów, rozwijanie rolnictwa i sektora rolniczego, budowa ferm wiatrakowych, wykorzystanie zewnętrznych funduszy, wsparcie rozwoju kultury, tworzenie możliwości dla aktywności społecznej mieszkańców czy współpracę z innymi gminami.

Elementy, stanowiące potencjał gminy, zostały wskazane przez uczestników badania także w odpowiedziach na pytanie o największe osiągnięcia czy sukcesy gminy, a także – jako wskazania co jest przewagą Gminy w porównaniu do sąsiednich gmin. W odpowiedziach na pierwsze z tych pytań wymieniano na ogół remonty i budowę dróg oraz infrastruktury drogowej dla pieszych, a także w nieco mniejszym stopniu: odnowę miejscowości, budowę i rozbudowę obiektów szkolnych, rozbudowę obiektów działalności kultury (m. in. Domy Ludowe i Uniwersytety Ludowe), a także meliorację Markówki i regulację innych cieków.

Z kolei wskazując na przewagi gminy Gać respondenci wskazywali przede wszystkim na różne aspekty działalności i aktywności społecznej, jak funkcjonowanie Uniwersytetu Ludowego, orkiestr, kapel i zespołów; działalność stowarzyszeń i OSP oraz imprezy lokalne. Ponadto, wskazywano także na rozbudowaną kanalizację i dobry stan dróg (kilka odpowiedzi). Odpowiedzi te znajdują rozwinięcie w odpowiedziach na kolejne pytanie, o elementy niepowtarzalne, wyróżniające Gminę. Wskazywano najczęściej na Uniwersytet Ludowy, wymieniano konkretne zabytki, wskazywano na działalność SKS „Azymut” i orkiestry OSP.

Na pytanie o to, z czym powinna być utożsamiana Gmina w 2020 r. dwie trzecie respondentów odpowiedziało, że z obszarem atrakcyjnym ze względu na walory przyrodnicze. Z kolei oceniając podane aspekty życia na terenie Gminy uczestnicy badania wskazywali jako dobre lub raczej dobre: stan infrastruktury drogowej i teleinformatycznej, standard nauczania dzieci i młodzieży, współpracę urzędu gminy z mieszkańcami, działalność biblioteki, kultywowanie tradycji i jakość obsługi mieszkańców przez administrację Urzędu Gminy. Jako złe lub raczej złe oceniano przede wszystkim możliwość podjęcia pracy, w nieco mniejszym stopniu także zorganizowanie form spędzania wolnego czasu i stan infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej.

W jednym z kolejnych pytań respondenci wskazywali na bariery funkcjonowania przedsiębiorstw na terenie Gminy. Tu wymieniano takie aspekty jak niska jakość dróg i komunikacji, niewielkie wykorzystanie nowych technologii, brak inwestorów i terenów

inwestycyjnych, wysokie podatki, ubożenie społeczeństwa, oddalenie od aglomeracji, brak zbytu dla towarów i usług. Z kolei do problemów dotyczących mieszkańców zaliczono – wskazywane już powyżej – brak pracy / miejsc pracy, niską jakość dróg, a także – brak pomocy ze strony urzędników i biurokrację.

Respondenci rekomendowali także działania, które mogłyby stanowić rozwiązanie dla zdiagnozowanych problemów. Wśród propozycji znalazły się: stworzenie warunków dla inwestorów, wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy, wspieranie rolnictwa i agroturystyki, a także zorganizowanie komunikacji publicznej.

Odpowiedzi na trzy ostatnie pytania w ankiecie a także inne materiały zebrane w trakcie badania zawierają propozycje konkretnych działań lub propozycje sformułowane przez Grupy Warsztatowe.

Propozycje obejmowały¹:

- a) wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy, w tym stworzenie warunków dla inwestorów, wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców
- b) wspieranie rozwoju rolnictwa i agroturystyki,
- c) rozbudowę infrastruktury, w tym np. budowę dróg
- d) możliwość aktywności kulturalnej i działalności społecznej poprzez m. in. wspieranie działalności stowarzyszeń, grup muzycznych
- e) rozbudowę infrastruktury użytkowej dla mieszkańców – jak np. place zabaw, obiekty sportowe i miejsca rekreacyjne

W poniższej tabeli zestawiono słabe i mocne strony Gminy oraz szanse i zagrożenia.

Tabela 13. Zestawienie obszarów rozwojowych według odpowiedzi wskazywanych w badaniu

mocne strony	słabe strony
- dobre drogi	- brak miejsc pracy i brak pracy
- infrastruktura techniczna	- bieda
- tereny dla inwestycji	- emigracje młodych ludzi
- potencjał rolniczy	- brak zakładów pracy
- działalność organizacji pozarządowych	- brak inwestorów i terenów pod inwestycje
- czyste środowisko	- zły stan dróg i komunikacji lokalnej
- baza sportowa oświatowa i rozrywkowa	- małe dochody małej gminy
- położenie	- ogólny słaby rozwój gospodarczy
- oferta kulturalna	- niezbyt dobry stan techniczny dróg
- umiejętność pozyskiwania środków UE	- zbyt mało chodników i przejść dla pieszych
- działalność zespołów folklorystycznych	- niedostateczna opieka medyczna
- dobrze rozwinięta opieka przedszkolna	- za mało zajęć pozalekcyjnych
- położenie	- brak promocji gospodarczej gminy
- działalność OSP	- słaba komunikacja zewnętrzna
	- niewielka inicjatywa społeczna

¹ Szczegółowe propozycje sformułowane zarówno przez Grupy Warsztatowe jak i poszczególne grupy interesariuszy uczestniczących w pracach nad Strategią zawarto w Aneksie

- spokojna okolica do wypoczynku - imprezy promujące gminę	
szanse	zagrożenia
- wsparcie tworzenia miejsc pracy - wsparcie rozwoju przedsiębiorczości - pozyskanie inwestorów - rozwijanie rolnictwa i sektora rolniczego - wykorzystanie zewnętrznych funduszy - wsparcie rozwoju kultury - tworzenie możliwości dla aktywności społecznej mieszkańców - współpraca z innymi gminami	- emigracje (głównie młodych ludzi) - ubożenie mieszkańców - brak pracy - mały budżet - niewystarczająca sieć wodociągowa - słaby rozwój sektora usług - mała promocja działań pozarolniczych - brak współpracy z innymi gminami

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań

Podstawowe podsumowanie zestawionych czynników SWOT wskazuje te elementy, do których można się odnosić aby wzmocnić Gminę (potencjały – elementy wewnętrzne i szanse – elementy zewnętrzne) a także te, których występowanie należy zmniejszać lub osłabiać, aby wzmocnić rozwój Gminy (słabe strony i zagrożenia). Wśród potencjałów Gminy z pewnością można wskazać jej kapitał społeczny: działalność wielu grup lokalnych, stowarzyszeń, a także – zaangażowanie mieszkańców w prace nad niniejszą Strategią. Ponadto, wskazywane są potencjały naturalna (czyste środowisko = możliwości rozwoju turystyki i eko-rolnictwa). Z kolei najstarszym elementem funkcjonowania Gminy i życia mieszkańców jest brak pracy, znaczna część słabych stron to także konsekwencje bezrobocia – jak emigracje młodzieży czy pauperyzacja społeczeństwa. Wydaje się więc, że na wspieranie zasługują zatem wszelkiego rodzaju inicjatywy społeczne, a szczególnie te, które w konsekwencji będą mogły przyczynić się do poprawy kondycji gospodarczej gminy (warto rozważyć wsparcie utworzenia np. spółdzielni socjalnych czy pomoc w uzyskaniu dofinansowania dla inicjatyw poszczególnych mieszkańców a szczególnie – grup). Analiza czynników znajduje odzwierciedlenie w sformułowanych celach strategicznych Gminy.

PODSUMOWANIE CELÓW ZAWARTYCH W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH

W celach dotychczasowej Strategii Gminy Gać uwzględniono wyraźnie dwa obszary zrównoważonego rozwoju: gospodarka i społeczeństwo. Cele w pierwszym z nich odnosiły się szczególnie do poprawy aktywności gospodarczej mieszkańców i poprawy atrakcyjności inwestycyjnej dla przedsiębiorców. Odrębnym celem głównym – wspierającym działania gospodarcze – było wzmocnienie miejscowej infrastruktury. Działania w obszarze społecznym ukierunkowane były na poprawę funkcjonowania społeczności lokalnej, w tym – podejmowanie działań pomocnych w znalezieniu pracy przez osoby bezrobotne czy zapewnienie wysokiego poziomu kultury i rekreacji. Odrębnym, niezwykle przydatnym, celem strategicznym, było zapewnienie warunków umożliwiających realizację celów Strategii, w tym m. in. organizacja i wdrażanie procesów implementacyjnych, obserwacja potrzeb i zachowań mieszkańców oraz dywersyfikacja źródeł finansowania celów i promocja Gminy na zewnątrz.

Cele zwarte w Strategii rozwiązywania problemów społecznych niejako wynikają z zakresu tego dokumentu, i mieszczą się przede wszystkim w obszarze społecznym, przy czym także i w tym wymiarze obejmują one nie tyle realizację działań ustawowych, co „wzmocnienie efektów funkcjonowania poszczególnych instytucji i struktur wzmacniających procesy integracyjne w Gminie” – w tym wypracowanie form postępowania wobec osób bezrobotnych, rozwój rehabilitacji osób niepełnosprawnych i wspieranie i upowszechnianie współpracy z sektorem pozarządowym. Odrębnym celem w strategii „społecznej” jest „zapewnienie odpowiednich warunków umożliwiających efektywną realizację zadań przez służby pomocy społecznej”, w tym stworzenie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów społecznych czy wzmocnienie oddziaływania GOPS.

Strategie powiatowa i wojewódzka zawierają odniesienia do wszystkich trzech obszarów zrównoważonego rozwoju. W strategii wojewódzkiej cele zapisane są nieco ogólniej, na poziomie haseł tematycznych. I tak w obszarze gospodarki jest mowa o rozwijaniu przewag regionu w oparciu o kreatywne specjalizacje (cele szczegółowe obejmują: przemysł, naukę i badania, turystykę, rolnictwo oraz instytucje otoczenia biznesu); a także o poprawie spójności funkcjonalno- przestrzennej regionu (obejmuje ona m. in. dostępność komunikacyjną i informacyjną czy funkcje obszarów metropolitalnych i wiejskich regionu). W obszarze społecznym strategia wojewódzka zakłada rozwój kapitału ludzkiego i społecznego (poprzez: edukację, kulturę, budowanie społeczeństwa obywatelskiego, włączenie społeczne i zabezpieczenie zdrowia), a także rozwój kapitału społecznego jako czynników innowacyjności regionu i poprawy poziomu życia mieszkańców (cele szczegółowe analogiczne jak do pierwszego celu strategicznego odnoszącego się do kapitału społecznego). Obszar środowiska został połączony z energetyką i obejmuje szeroko pojętą ochronę środowiska oraz racjonalne wykorzystanie źródeł energii.

Strategia rozwoju Powiatu zawiera najbardziej szczegółowo scharakteryzowane cele, które obejmują wszystkie obszary zrównoważonego rozwoju. W obszarze gospodarczym jest mowa o poprawie jakości infrastruktury technicznej (w tym poprawie dostępności przestrzennej i komunikacji). Został wyodrębniony obszar wiejski wraz z rolnictwem (obejmujący m. in. ożywienie społeczno- gospodarcze obszarów wiejskich czy odnowę wsi). W obszarze „kapitał ludzki” wskazano na potrzebę wszechstronnego rozwoju kapitału społecznego, do których przypisano aż 11 celów szczegółowo odnoszących się do wybranych kwestii społecznych (wsparcie rodzin, infrastruktura oświatowa i edukacja, promocja zdrowia, rynek pracy etc.). W obszarze środowiska jest mowa o zapobieganiu degradacji i zagrożeniom naturalnym (podniesienie świadomości mieszkańców, ochrona, ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów etc.). Dwa odrębne obszary strategiczne to „Turystyka, sport i promocja” oraz „Kultura i dziedzictwo kulturowe” zawierające działania wspierające rozwój i upowszechnienie odpowiednio turystyki i kultury.

[Wizja, misja i strategiczne obszary rozwoju](#)

Strategia rozwoju gminy zakłada długoterminową realizację działań w kierunkach określonych na podstawie diagnozy. Struktura Strategii oparta jest na wizji – stanowiącej wyobrażenie gminy w przyszłości, oraz misji – czyli idei przyświecającej wybranym celom, które zostały przyporządkowane do strategicznych obszarów rozwoju. Realizacja Strategii obejmuje planowanie operacyjne i określenie harmonogramu działań wspieranych monitoringiem i ewaluacją zarówno realizowanych zadań jak i zmian w poziomie zrównoważonego rozwoju Gminy.

WIZJA GMINY GAĆ

GMINA GAĆ MIEJSCEM PRĘŻNIE ROZWIJAJĄCEJ SIĘ GOSPODARKI LOKALNEJ,
BOGATYM W WALORY PRZYRODNICZE, DOBRA KULTURY I LUDZKIE TALENTY,
OFERUJĄCYM INWESTOROM KLIMAT A MIESZKAŃCOM DOBROBYT.

MISJA

TWORZYMY DOGODNE WARUNKI ŻYCIA DLA MIESZKAŃCÓW I INWESTORÓW
POPRAZ ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ GMINY

STRATEGICZNE OBSZARY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

1. OBSZAR GOSPODARCZY

Pobudzenie lokalnego potencjału gospodarczego, wspieranie przedsiębiorczości i nowych inicjatyw.

2. OBSZAR SPOŁECZNY

Prężnie funkcjonująca społeczność lokalna.

3. OBSZAR ŚRODOWISKOWY

Rozwijanie zakresu i jakości świadczonych usług dla mieszkańców z poszanowaniem wymogów środowiska

4. OBSZAR KULTURA, SPORT I TURYSTYKA

Rozwijanie form aktywności mieszkańców: kultury, sportu i rekreacji oraz infrastruktury turystycznej.

5. OBSZAR ROZWOJU INSTYTUCJONALNEGO

Zapewnienie warunków umożliwiających realizację celów Strategii

Cele

Obszar gospodarczy: Pobudzenie lokalnego potencjału gospodarczego

- Cel 1. Wzmocnienie aktywności gospodarczej mieszkańców
- Cel 2. Intensyfikacja rozwoju potencjału rolniczego
- Cel 3. Dywersyfikacja struktury gospodarki lokalnej
- Cel 4. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez odpowiednie zaprogramowanie zarządzania przestrzenią jednostki
- Cel 5. Wspieranie i rozbudowa lokalnego zaplecza okołobiznesowego
- Cel 6. Promocja postaw przedsiębiorczych
- Cel 7. Modernizacja i rozwój lokalnego układu komunikacyjnego
- Cel 8. Rozwój pozostałych elementów przestrzeni publicznej

Obszar społeczny: Prężnie funkcjonująca społeczność lokalna

- Cel 1. Systemowe wsparcie aktywności lokalnej mieszkańców
- Cel 2. Podejmowanie działań pomocnych w znalezieniu pracy przez osoby bezrobotne
- Cel 3. Wzmocnienie procesu kształcenia
- Cel 4. Wysoki poziom kultury i rekreacji
- Cel 5. Zdrowe społeczeństwo i bezpieczeństwo socjalne

Obszar środowiskowy: Rozwijanie zakresu i jakości świadczonych usług z poszanowaniem wymogów środowiska

- Cel 1. Usprawnienie warunków dbałości o środowisko naturalne
- Cel 2. Restrukturyzacja i modernizacja rolnictwa uwzględniająca ochronę środowiska naturalnego oraz rozwój rolnictwa ekologicznego;
- Cel 3. Rozwój turystyki i agroturystyki uwzględniający nieinwazyjne wykorzystanie zasobów naturalnych;
- Cel 4. Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości w zakresie ekologicznej produkcji żywności, handlu, usług, rzemiosła.

Obszar kultury i sportu: Rozwijanie form aktywności mieszkańców: kultury, sportu, rekreacji i turystyki

Cel 1. Rozbudowa infrastruktury sportowej dla dzieci i młodzieży

Cel 2. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i tradycji lokalnych

Cel 3. Zapewnienie możliwości rekreacji i aktywnego spędzania czasu dla wszystkich mieszkańców Gminy

Obszar rozwoju instytucjonalnego: Zapewnienie warunków umożliwiających realizację celów Strategii

Cel 1. Organizacja i wdrażanie procesów implementacyjnych

Cel 2. Obserwacja potrzeb i zachowań mieszkańców Gminy

Cel 3. Dywersyfikacja źródeł finansowania realizacji celów Strategii

Cel 4. Zintensyfikowanie działań promujących Gminę

Dla skuteczniejszej realizacji celów przyjmuje się 4-letni Plan Działania (opracowywany każdorazowo z początkiem kadencji Władz Gminy, podsumowany na koniec kadencji), który będzie aktualizowany co 4 lata.

Plan działania

Tabela 14. Plan działania (zadania strategiczne) na lata 2014 - 2020

Lp.	Nazwa zadania	Zaangażowane podmioty	Termin realizacji	
Obszar gospodarczy: Pobudzenie lokalnego potencjału gospodarczego				
Cel 1. Wzmocnienie aktywności gospodarczej mieszkańców				
1.	Przekazanie zadań związanych z: kompleksową obsługą przedsiębiorców i inwestorów, pomocą w rozpoczęciu działalności gospodarczej, monitorowaniem stanu posiadania, potrzeb i kierunków rozwoju firm na terenie Gminy oraz organizacji szkoleń na temat przedsiębiorczości (aspekty ekonomiczne, gospodarcze, prawne, rachunkowe) utworzonemu w tym celu w UG - Gminnym Centrum Wspierania Przedsiębiorczości	Referat Gospodarczy	2014-2020	
2.	Opracowanie systemu pozyskiwania środków finansowych ze źródeł pozabudżetowych na rozwój lokalnej przedsiębiorczości	Referat finansowy	2016	
3.	Opracowanie systemu ulg i preferencji podatkowych oraz ułatwień administracyjnych dla przedsiębiorców i inwestorów (ze szczególnym uwzględnieniem tych, którzy planują utworzenie nowych miejsc pracy i rozpoczynających działalność)	Referat finansowy	2017	
4.	Opracowanie i realizacja dokumentu – Lokalny Program Promocji i Rozwoju Przedsiębiorczości dla Gminy Gać.	Urząd Gminy	2016-2020	
5.	Korzystanie z modelu partnerstwa publiczno -prywatnego w realizacji projektów i inwestycji	Urząd Gminy	2020	
Cel 2. Intensyfikacja rozwoju potencjału rolniczego				
1.	Wspomaganie merytoryczne i organizacyjne osób inwestujących w powiększanie i unowocześnianie gospodarstw rolnych	Referat Gospodarczy PODR w Boguchwale	2016-2020	
2.	Inicjowanie i wspieranie działań ułatwiających rolnikom zrzeszanie się w grupy producenckie	Urząd Gminy PODR Krajowa Rada Spółdzielcza	2015-2020	
3.	Upowszechnianie produkcji owocowo -warzywnej wykorzystującej odpowiednie warunki glebowe	Urząd Gminy	2016 - 2020	
4.	Stały monitoring i analiza możliwości pozyskiwania środków pomocowych i kredytów na rozwój terenów wiejskich	Urząd Gminy Referat Organizacyjny	2014-2020	

Cel 3. Dywersyfikacja struktury gospodarki lokalnej				
1.	Wspieranie rozwoju działalności bazującej na naturalnych bogactwach obszaru Gminy Gać	Urząd Gminy	2015-2020	
2.	Organizacja szkoleń i spotkań informacyjnych dotyczących możliwości pozyskiwania środków na rozwój pozarolniczych form zatrudnienia	Referat Gospodarczy Referat Organizacyjny - Promocja	2015-2020	
3.	Rozwój pozostałych form przedsiębiorczości wspomagających lokalny wzrost gospodarczy ze szczególnym uwzględnieniem innowacyjności	Urząd Gminy	2015-2020	
Cel 4. Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez odpowiednie zaprogramowanie zarządzania przestrzenią jednostki				
1.	Opracowanie diagnozy faktycznego zagospodarowania przestrzeni jednostki z uwzględnieniem dokładnej inwentaryzacji posiadanych gruntów inwestycyjnych oraz koncepcji pozyskiwania nowych	Referat Gospodarczy	2015-2016	
2.	Konstrukcja docelowego modelu przestrzennego jednostki z podziałem na: strefy gospodarcze, dzielnice mieszkalne, tereny rekreacyjno -sportowe, obszary „chronione”, itp. (ze szczególnym zaakcentowaniem stref gospodarczych)	Referat Gospodarczy	2015-2018	
3.	Powołanie zespołu ds. modelowego zarządzania przestrzenią jednostki	Wójt Gminy	2015	
4.	Opracowanie efektywnej polityki zarządzania przestrzenią Gminy	Referat Gospodarczy	2018	
5.	Uzyskanie Certyfikatu Gmina przyjazna inwestorom	Referat Organizacyjny – Promocja	2016/2017	
6.	Wydanie (i uaktualnianie) katalogu kompleksowych ofert inwestycyjnych na terenie Gminy oraz szeroko rozumiana Promocja terenów inwestycyjnych jednostki poprzez: utrzymywanie stałych i efektywnych kontaktów z mediami regionalnymi i ogólnopolskimi w celu kreowania korzystnego wizerunku Gminy jako miejsca do inwestowania	Referat Gospodarczy Referat Organizacyjny	2017 -2018	
7.	Wspieranie działań mających na celu przemianowanie gruntów rolnych słabej jakości i nieużytków na cele inwestycyjne	Referat Organizacyjny	2015-2020	
Cel 5. Wspieranie i rozbudowa lokalnego zaplecza okołobiznesowego				
1.	Pozyskanie środków zewnętrznych na utworzenie zaplecza lokalowego dla Gminnego Centrum Wspierania Przedsiębiorczości oraz finansowania jego działalności	Referat Organizacyjny	2016	
2.	Skatalogowanie instytucji z terenu Gminy, powiatu i województwa zajmujących się wspieraniem biznesu	Referat Organizacyjny	2015	

3.	Nawiązanie i utrzymywanie współpracy z instytucjami zainteresowanymi wspieraniem biznesu z terenu Gminy z uwzględnieniem preferencyjnych warunków dla przedsiębiorców lokujących kapitał i tworzących miejsca pracy na terenie Gminy Gać	Urząd Gminy	2015-2020	
Cel 6. Promocja postaw przedsiębiorczych				
1.	Organizowanie lokalnych wyróżnień dla firm odnoszących widoczne sukcesy	Referat Organizacyjny – Promocja	2016-2020	
2.	Promocja programów wychowawczych dla młodzieży i rozwój form życia pozaszkolnego uwzględniających postawy przedsiębiorcze	ZEAPD Dyrektorzy Szkół	2015- 2020	
3.	Nawiązanie i utrzymywanie współpracy z instytucjami zajmującymi się rozwojem i promocją przedsiębiorczości na terenie regionu	Referat organizacyjny – Promocja	2015	
4.	Świadczenie przez Gminne Centrum Wspierania Przedsiębiorczości usług doradczych i szkoleniowych w zakresie promocji i rozwoju własnego biznesu	GCWP	2016 -2020	
5.	Rozpowszechnianie dobrych praktyk i metod rozwoju	Referat Organizacyjny – Promocja	2015- 2020	
6.	Realizacja pozostałych elementów promocyjnych zgodnie z pojawiającymi się potrzebami	Referat Organizacyjny - Promocja	2014 -2020	
Cel 7. Modernizacja i rozwój lokalnego układu komunikacyjnego				
1.	Przeprowadzenie drobiazgowej diagnozy (uwzględniającej wizje lokalne) liczby i lokalizacji dróg lokalnych wymagających interwencji.	Referat Gospodarczy	2015	
2.	Ustalenie kolejności działań naprawczych	Referat Gospodarki Komisja Gospodarki i Budżetu Rady Gminy	2015	
3.	Opracowanie programu modernizacji lokalnych dróg i infrastruktury towarzyszącej (chodników i ścieżek rowerowych)	Referat Gospodarczy Rada Gminy Gać - komisja	2015- 2020	

4.	Przygotowanie odpowiedniej dokumentacji niezbędnej w procesie inwestycyjnym	Referat Gospodarczy	2015 - 2020	
5.	Przygotowanie wniosków o pozyskanie zewnętrznych źródeł finansowania na inwestycje drogowe	Referat Gospodarczy	2015 – 2020	
6.	Przeprowadzenie inwestycji w zakresie rozbudowy dróg	Referat Gospodarczy	2015 – 2020	
7.	Prowadzenie i wspieranie działań z zakresu rozwoju i modernizacji pozostałych elementów układu komunikacyjnego Gminy Gać	Referat Gospodarczy	2015 - 2020	
8.	Aplikacja o środki pomocowe	Urząd Gminy	2015 -2020	
Cel 8. Rozwój pozostałych elementów przestrzeni publicznej				
1.	Zlokalizowanie, adaptacja, aktywizacja terenów Gminy Gać posiadających potencjał turystyczny lub/i rekreacyjny	Urząd Gminy	2015 - 2016	
2.	Budowa, adaptacja i modernizacja obiektów rekreacyjno -sportowych (np. świetlic dla młodzieży) oraz tych, możliwych do wykorzystania pod cele turystyczne	Urząd Gminy	2015-2020	
3.	Rewitalizacja wszelkiego rodzaju obiektów dziedzictwa kulturowego oraz pomników zaszczości historycznej, w tym szczególnie: budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, obiektów służących promocji obszaru (w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury) oraz odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci.	Referat Organizacyjny , GOK ,GBP	2015-2020	
4.	Rozwój programów zalesiania na glebach rolnych niskiej jakości, nieużytkach oraz innych terenach	Referat Gospodarczy	2015 -2020	
5.	Wspieranie powstawania zaplecza przechowalniczego dla towarów rolno -spożywczych	Referat Gospodarczy – PODR	2015 -2020	
6.	Tworzenie warunków dla rozwoju przetwórci rolno -spożywczych, produkujących towary wysokiej jakości	Referat Gospodarczy PODR Izby Rolnicze	2015 - 2020	
7.	Wspieranie inwestycyjne służb pomocy społecznej i ochrony zdrowia	GOPS	2015 -2020	
8.	Wsparcie doposażania w pomoce dydaktyczne placówek dydaktyczno -oświatowych na terenie Gminy zwłaszcza w zakresie sprzętu zapobiegającego wykluczeniu cyfrowemu	ZEAP0 – Dyrektorzy Szkół	2015- 2020	

9.	Rozwój infrastruktury teleinformatycznej i technologii społeczeństwa informacyjnego	Urząd Gminy Przedsiębiorcy	2015 -2020	
10.	Rozwój infrastruktury technicznej na obszarach mieszkaniowych – zgodnie z obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzenne go Gminy i potrzebami mieszkaniowymi obywateli	Referat Gospodarczy	2015-2020	
11.	Aplikacja o środki pomocowe	Urząd Gminy	2015 -2020	
Obszar społeczny: Prężnie funkcjonująca społeczność lokalna				
Cel 1. Systemowe wsparcie aktywności lokalnej mieszkańców				
1.	Przeprowadzenie rozpoznania środowiska lokalne go (tzw. mapa zasobów i potrzeb)	Referat Organizacyjny GOPS	2015	
2.	Doskonalenie form współpracy władz G miny z lokalnymi organizacjami pozarządowymi	Referat Organizacyjny GOPS	2014 - 2020	
3.	Wspieranie i pomoc dla grup dzieci i młodzieży przejawiających inicjatywy społeczne (w szczególności kulturalne, artystyczne i rekreacyjno -sportowe) oraz zainteresowanie lokalna samorządnością	Referat Organizacyjny Dyrektorzy Szkół GBP	2014 -2020	
4.	Organizacja spotkań instruktażowych dotyczących wymiany doświadczeń związanych z założeniem, kierowaniem i pozyskiwaniem środków na prowadzenie działalności III sektora	Referat Organizacyjny	2014 -2020	
5.	Wszelkiego rodzaju wspieranie przejawów aktywności lokalnej	Wójt Gminy	2014 -2020	
Cel 2. Podejmowanie działań pomocnych w znalezieniu pracy przez osoby bezrobotne				
1.	Współpraca Gminy z Powiatowym Urzędem Pracy, jednostkami organizacyjnymi, pracodawcami i organizacjami pozarządowymi na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy i wspierania inicjatyw aktywizacji bezrobotnych	Referat Organizacyjny GOPS	2014 -2020	
2.	Organizacja i prowadzenie prac interwencyjnych, staży oraz innych form wspomagających zatrudnienie	Urząd Gminy	2014 -2020	
3.	Aplikacja o środki pomocowe aktywizujące osoby bezrobotne	Urząd Gminy	2014 - 2020	
Cel 3. Wzmocnienie procesu kształcenia				
1.	Współpraca z samorządem regionalnym i powiatowym przy dostosowaniu kierunków kształcenia i oferty edukacyjnej szkołach do potrzeb rynku pracy	Wójt Gminy ZEAP0	2014-2020	
2.	Stwarzanie uczniom szkół warunków uczestnictwa w procesie dydaktycznym o standardach europejskich, w szczególności w zakresie: nauki języków obcych, dostępu do	Wójt Gminy ZEAP0	2014 - 2020	

	technolog ii cyfrowej, kształcenia nauczycieli w celu doskonalenia ich warsztatu pracy, wzbogacenie edukacji ekologicznej, regionalnej, przedsiębiorczej	Dyrektorzy Szkół		
3.	Zacieśnianie współpracy przedszkoli i szkół gminnych na szczeblu krajowym i międzynarodowym – organizacja wspólnych projektów, imprez, wymiany dzieci i młodzieży	Wójt Gminy ZEAPD Dyrektorzy jednostek organizacyjnych Stowarzyszenia	2014 -2020	
4.	Organizacja szerokiego wachlarza zajęć pozalekcyjnych (przedmiotowych, sportowych, kulturalnych oraz pozostałych kółek zainteresowań) pogłębiających wiedzę i rozwijających talenty i aspiracje uczniów	Wójt Gminy Dyrektorzy Szkół	2014 - 2020	
5.	Organizacja i prowadzenie różnego rodzaju szkoleń wzmacniających kompetencje społeczne i uzupełniających potencjał zawodowy mieszkańców Gminy	Urząd Gminy GBP	2014 -2020	
6.	Umożliwienie rozwoju zawodowego kadry pracowniczej sektora samorząd owego Gminy Gać	Wójt Gminy	2014 -2020	
7.	Aplikacja o środki pomocowe	Urząd Gminy Jednostki Organizacyjne	2014 -2020	
Cel 4. Zdrowe społeczeństwo i bezpieczeństwo socjalne				
1.	Wspieranie działań w zakresie podnoszenia jakości usług medycznych na poziomie podstawowej opieki zdrowotnej – współpraca z publicznymi i niepublicznymi zakładami opieki medycznej	Urząd Gminy GOPS	2014 -2020	
2.	Organizacja i promocja okresowych akcji profilaktycznych mających na celu zdrowie oraz wczesne wykrywanie chorób	Urząd Gminy Jednostki Organizacyjne NZOZ, SPZOZ	2014 -2020	
3.	Realizacja programów przeciwdziałających uzależnieniom i zmniejszających rozmiary istniejących problemów związanych z uzależnieniami	Referat Organizacyjny - Promocja Jednostki Organizacyjne	2014 -2020	
4.	Prowadzenie wspólnych działań z mediami lokalnymi i regionalnymi w celu propagowania modelu zdrowego i aktywnego stylu życia mieszkańców	Referat Organizacyjny – promocja	2014 -2020	

5.	Realizacja zapisów obowiązującej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych oraz jej cykliczna aktualizacja	Referat Organizacyjny	2014 -2020	
Obszar kultury, sportu, rekreacji i turystyki				
Cel 1. Rozwijanie różnych form aktywności społecznej				
1.	Współpraca władz samorządowych, przedszkoli, szkół, organizacji pozarządowych w celu planowania i organizowania wspólnych przedsięwzięć kulturalnych i imprez sportowych o zasięgu lokalnym regionalnym i ogólnopolskim	Wójt Gminy ZEAP0 Promocja Dyrektorzy Szkół	2014 -2020	
2.	Rozszerzanie kontaktów ze sponsorami współfinansującymi imprezy sportowe i kulturalne w Gminie oraz z instytucjami wspierającymi rozwój kultury	Urząd Gminy Promocja Stowarzyszenia GOK GBP	2014 -2020	
3.	Występowanie z wnioskami aplikacyjnymi o dotacje zewnętrzne na rozwój kultury, sportu, aktywnego wypoczynku i promowani a zdrowego trybu życia	Urząd Gminy Promocja Stowarzyszenia GOK, GBP	2014 -2020	
Cel 2. Wysoki poziom kultury i rekreacji				
1.	Prowadzenie działań mających na celu rozwój i ochronę materialnych i niematerialnych aspektów dziedzictwa kulturowego obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem form zanikających	Urząd Gminy Promocja GOK, GBP	2014 – 2020	
2.	Promocja wszelkiego rodzaju wydarzeń kulturalnych, a zwłaszcza tych upowszechniających zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz jego pełniejsze wykorzystanie w życiu kulturalnym i promocji Gminy	Referat Organizacyjny - Promocja GBP, GOK	2014 -2020	
3.	Wspieranie artystycznego rozwoju młodzieży (rozwój twórczości nieprofesjonalnej, wspieranie twórczości profesjonalnej, wspieranie artystycznych debiutów)	Promocja GOK, GBP Szkoły	2014 -2020	
4.	Promocja czytelnictwa - priorytetowo wśród młodzieży i dzieci	Promocja GBP, Szkoły	2014 - 2020	
Cel 3. Promocja turystyki				
1.	Rozbudowa infrastruktury turystycznej w Gminie, szczególnie agroturystycznych miejsc noclegowych	Urząd Gminy	2016 -2020	

2.	Wykorzystanie walorów Gminy do promowania jej jako przyjaznego miejsca wypoczynku	Urząd Gminy	2016 -2020	
3.	Budowanie współpracy regionalnej ukierunkowanej na rozwój turystyki	Urząd Gminy	2016 -2020	
Obszar środowiskowy: Rozwijanie zakresu i jakości świadczonych usług z poszanowaniem wymogów środowiska				
Cel 1. Usprawnienie warunków dbałości o środowisko naturalne				
1.	Przebudowa sieci wodociągowej z wykorzystaniem własnego ujęcia wody	Wójt Gminy	2017 -2020	
2.	Wdrożenie systemu zachęt dla budowy urządzeń wykorzystujących energię pochodzącą ze źródeł odnawialnych (np. kolektorów słonecznych)	Wójt Gminy	2017 -2020	
3.	Opracowanie i wdrożenie proekologicznego programu propagującego wykorzystanie gazu i oleju opałowego jako paliwa energetycznego	Urząd Gminy	2017 - 2020	
4.	Podjęcie prac koncepcyjnych na rzecz unormowania w przyszłości gospodarki odpadami w związku z brakiem działającego wysypiska śmieci	Urząd Gminy	2015 -2016	
5.	Rozwój procesu selektywnej zbiórki odpadów	Urząd Gminy	2014 -2020	
6.	Likwidacja dzikich wysypisk śmieci	Wójt Gminy	2014 – 2016	
7.	Rekultywacja terenów porolniczych związanych z zaprzestaną działalnością	Wójt Gminy	2015 - 2020	
8.	Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza	Urząd Gminy	2015 -2020	
9.	Wzmacnianie świadomości ekologicznej mieszkańców Gminy	Urząd Gminy	2014 -2020	
Cel 2. Restrukturyzacja i modernizacja rolnictwa uwzględniająca ochronę środowiska naturalnego oraz rozwój rolnictwa ekologicznego				
1.	Wsparcie specjalizacji produkcji rolnej i zachęcanie do rozwoju gospodarstw ekologicznych	Urząd Gminy PODR w Boguchwale	2015- 2020	
2.	Wspieranie gospodarstw, które będą produkowały ekologiczną żywność	Urząd Gminy PODR w Boguchwale	2015 -2020	
3.	Podnoszenie kwalifikacji rolników poprzez programy szkoleniowe	Wójt Gminy	2015 -2020	
4.	Działania w celu scalania gruntów rolnych	Wójt Gminy	2015 - 2020	
5.	Popularyzowanie rolnictwa ekologicznego	Urząd Gminy	2015 - 2020	
Cel 3. Rozwój turystyki i agroturystyki uwzględniający nieinwazyjne wykorzystanie zasobów naturalnych				
1.	Rozbudowa bazy turystycznej („tranzytowej”) i gastronomicznej	Urząd Gminy	2014 -2020	
2.	Przygotowanie i oznaczenie szlaków turystycznych, np. rowerowych i pieszych	Urząd Gminy	2014 -2020	
3.	Dbalność o stan obiektów będących atrakcjami turystycznymi gminy	Urząd Gminy	2014 -2020	
4.	Zachęcanie do tworzenia gospodarstw ekoturystycznych	Urząd Gminy	2014 - 2020	
Cel 4. Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości w zakresie ekologicznej produkcji żywności, handlu, usług, rzemiosła				

1.	Wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw podejmujących się produkcji zdrowej ekologicznie żywności	Urząd Gminy	2014 -2020	
2.	Wspieranie przedsiębiorców z zakresu rozwijania działalności rzemieślniczych	Urząd Gminy	2014 -2020	
Obszar rozwoju instytucjonalnego: Zapewnienie warunków umożliwiających realizację celów Strategii				
Cel 1. Organizacja i wdrażanie procesów implementacyjnych				
1.	Zorganizowanie partnerskich zespołów współpracujących przy realizacji zapisów Strategii oraz wyznaczenie podmiotu koordynującego proces implementacji. Zespoły mają składać się z różnych podmiotów i instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz innych zainteresowanych osób. Zespołami kierować powinien ustalony podmiot koordynujący	Urząd Gminy	2014 -2020	
2.	Wyznaczenie (przez podmiot koordynujący) wyraźnego podziału kompetencji i zakresu odpowiedzialności dla poszczególnych podmiotów realizujących zapisy Strategii	Urząd Gminy	2014 -2020	
3.	Przeprowadzenie ewaluacji ex -ante	Urząd Gminy	2014 - 2020	
4.	Prowadzenie ewaluacji on -going oraz w korespondencji z czym – aktualizacja zapisów Strategii	Urząd Gminy	2014 -2020	
5.	Opracowanie ewentualnych dokumentów operacjonalizujących cele Strategii	Urząd Gminy	2014 -2020	
6.	Prowadzenie monitoringu (również w jego trakcie – stworzenie lokalnego banku danych o podejmowanych w ramach wdrażania Strategii programach, działaniach, inicjatywach w oparciu o szeroki wachlarz danych statystycznych oraz obserwacja otoczenia w celu angażowania nowo -rozpoznanych podmiotów w działania wdrożeniowe)	Urząd Gminy	2014 -2020	
Cel 2. Obserwacja potrzeb i zachowań mieszkańców Gminy				
1.	Przygotowanie projektu systemu informacyjnego o potrzebach i problemach mieszkańców Gminy	Urząd Gminy	2014 -2020	
2.	Uruchomienie systemu zbierania informacji o potrzebach mieszkańców Gminy. Zdefiniowanie wskaźników statystycznych. Określenie wartości początkowych i docelowych (pożądanych) badawczych wskaźników statystycznych, określenie częstotliwości zbierania informacji (max. 1 rok). Określenie sposobu pozyskania informacji (GUS, własnymi siłami). Pozyskiwaniem danych zajmowałby się zespół wdrażający Strategię	Urząd Gminy	2014 -2020	
3.	Prognozowanie kierunków zmian społeczno -gospodarczych	Urząd Gminy	2014 -2020	
4.	Prowadzenie cyklicznych badań opinii mieszkańców, co do stosowanych przez władze polityk rozwojowych i ich efektów	Urząd Gminy	2014 -2020	
5.	Opracowywanie raportów z prowadzonych analiz statystycznych oraz przedstawianie ich raz w roku w formie sprawozdania na sesji Rady Gminy. Wnioski płynące z raportu powinny być uwzględniane przez osobę/ podmiot odpowiadający za wdrażanie Strategii w Gminie przy okresowym modyfikowaniu jej zapisów. Zarówno raport, jak i wnioski powinny być udostępnione opinii publicznej	Urząd Gminy	2014 -2020	

Cel 3. Dywersyfikacja źródeł finansowania realizacji celów Strategii				
1.	Powołanie stanowiska informacyjnego (centrum informacyjne) o wymogach i procedurach pozyskiwania środków finansowych na realizację działań zapisanych w Strategii z różnych źródeł, w tym w oparciu o fundusze strukturalne UE	Wójt Gminy	2015	
2.	Aktualizowanie i udostępnianie zainteresowanym podmiotom informacji o możliwych źródłach finansowania działań Strategii	Referat Finansowy	2014 -2020	
3.	Zagwarantowanie w budżecie Gminy potrzebnych środków finansowych na realizację zadań Strategii.	Referat Finansowy	2014 -2020	
4.	Upublicznienie zapisów Strategii, sposobów i efektów jej wdrażania, a także zasad i źródeł finansowania poszczególnych zadań	Urząd Gminy	2014 -2020	
Cel 4. Zintensyfikowanie działań promujących Gminę				
1.	Turystyczne oznakowanie Gminy	Referat Organizacyjny-Promocja GBP	2014 -2020	
2.	Udział w różnego rodzaju targach związanych z przedsiębiorczością, turystyką, kulturą	Urząd Gminy Promocja Jednostki Organizacyjne	2014 -2020	
3.	Intensyfikacja działań promujących Gminę poprzez zaakcentowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem „Kultury Przeworskiej”	Referat Organizacyjny Promocja GBP GOK	2014 - 2020	
4.	Systematyczne przekazywanie informacji mieszkańcom Gminy (np. plakaty informacyjne) na temat planowanych działań inwestycyjnych oraz wyjście z informacją poza środowisko lokalne (np. Internet, komunikaty w prasie) celem oddziaływania na zachowania mieszkańców i uzyskanie tym samym przewagi nad konkurencją (sąsiadującymi układami lokalnymi)	Referat Organizacyjny – Promocja	2014 - 2020	
5.	Organizowanie konferencji prasowych promujących m.in. wydarzenia gminne z akcentem medialnym o zasięgu lokalnym i ponad lokalnym	Referat Organizacyjny - Promocja	2014 - 2020	
6.	Organizowanie imprez kulturalnych i sportowych promujących lokalne walory i talenty	Urząd Gminy Promocja	2014 - 2020	

		Jednostki Organizacyjne GOK GBP		
7.	Publikacje – opracowanie i dystrybucja materiałów informacyjno-promocyjnych takich jak: ulotki, plakaty, foldery	Referat Organizacyjny – Promocja GBP GOK	2014 - 2020	
8.	Przygotowanie corocznych raportów dotyczące działalności władz Gminy i ich upublicznienie	Urząd Gminy	2014 -2020	

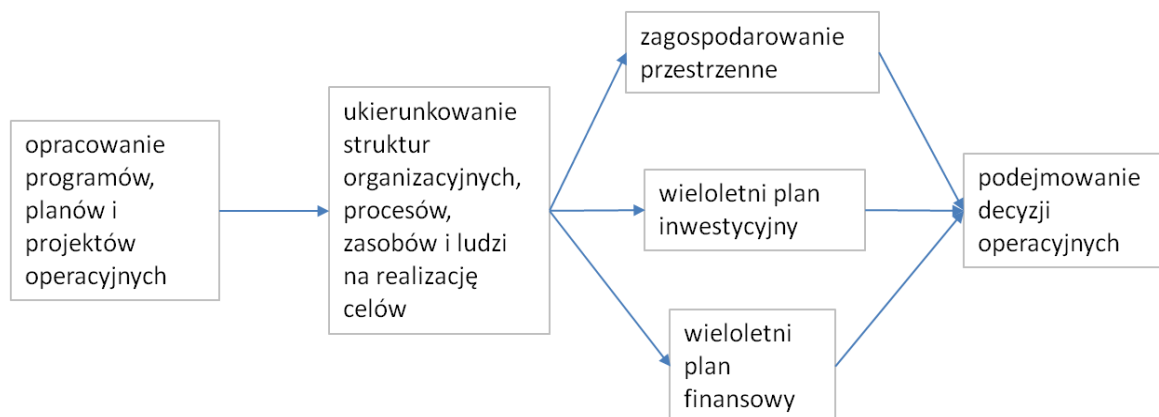
Wdrażanie Strategii

Strategia Rozwoju wskazuje kierunki działań, które są wyzwaniem dla całej lokalnej społeczności – dla administracji samorządowej i wszystkich instytucji i organizacji, które mogą być jej partnerem. Wdrażanie Strategii jest długotrwałym procesem, włączającym szerokie grono interesariuszy (jednostki pomocnicze i jednostki organizacyjne, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, etc.). Wdrażanie Strategii powinno być realizowane w kolejnych zadaniach:

- wskazanie przez Wójta Gminy osoby lub zespołu osób odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii,
- określenie szczegółowych zadań wraz z podziałem kompetencyjnym,
- upowszechnianie założeń Strategii i uwzględnianie obszarów strategicznych w podejmowanych kolejnych działaniach gminy,
- systematyczny monitoring i ewaluacja (a) wdrażania Strategii oraz (b) założeń zrównoważonego rozwoju.

Realizację Strategii można scharakteryzować w formie wykresu obejmującego określone etapy zarządzania strategicznego.

Rysunek 1. Etapy procesu zarządzania strategicznego w realizacji strategii

Źródło: opracowanie własne na podstawie H. Gawroński, *Zarządzanie strategiczne w samorządach lokalnych*, Oficyna a Wolters Kluwers business

Zadania wskazywane do realizacji Strategii powinny być realizowane przez Zespół Wdrażający Strategię koordynowany przez Wójta Gminy. Podstawowe zadania Zespołu to:

- koordynacja współpracy pomiędzy interesariuszami,
- uspoźnianie kluczowych dokumentów i zapisywanych w nich działań (jak np. plany zagospodarowania przestrzennego, strategie branżowe, plany inwestycyjne, program ochrony środowiska, program współpracy z organizacjami pozarządowymi etc.),
- monitorowanie wdrażania Strategii,
- monitorowanie poziomu rozwoju społeczno- gospodarczego gminy i opracowywanie okresowych raportów wraz z rekomendacjami dalszych działań,
- budowanie atmosfery współpracy wśród partnerów realizujących określone zadania.

Odrębnym działaniem towarzyszącym realizacji założeń Strategii powinno być jej upowszechnianie wśród społeczności lokalnej oraz stałe pozyskiwanie kolejnych partnerów do jej realizacji. Potencjalnymi partnerami są:

- Radni Gminy, Sołtysi, pracownicy jednostek pomocniczych i organizacyjnych,
- posłowie i senatorowie reprezentujący region,
- przedstawiciele sektora gospodarczego (lokalni przedsiębiorcy), instytucje otoczenia biznesu, instytucje szkoleniowe z regionu,
- wyższe uczelnie działające w regionie,
- organizacje pozarządowe i kościelne z terenu gminy, Urząd Pracy, placówki edukacyjne.

Upowszechnianie Strategii wśród lokalnej społeczności może obejmować:

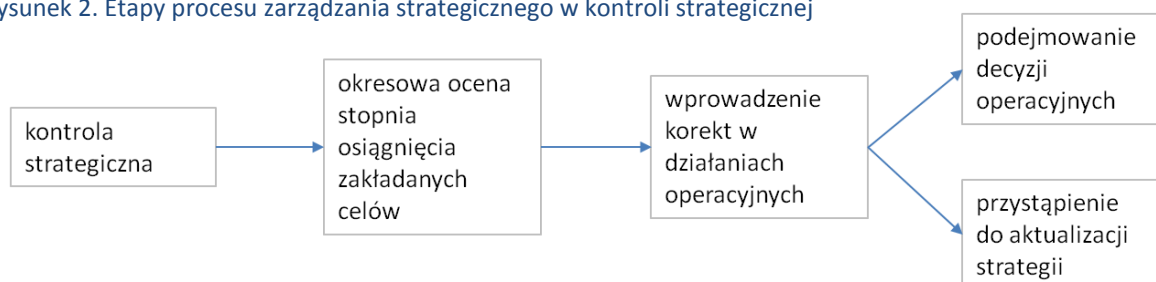
- poinformowanie o zakończeniu prac,
- zaprezentowanie założeń strategicznych oraz planowanych działań (wdrażania Strategii),
- przybliżanie roli funduszy unijnych i możliwości ich wykorzystania w kontekście realizacji założeń Strategii.

Pożądanym aspektem jest prowadzenie dyskusji społecznej dotyczącej osiągnięcia założeń zrównoważonego rozwoju Gminy. Optymalne jest budowanie partnerstw branżowych – włączających wymienionych powyżej interesariuszy – w celu realizacji wybranych działań. Ponadto, wskazanym jest poszukiwanie dobrych praktyk rozwojowych wśród innych jednostek samorządu terytorialnego poprzez udział w tematycznych konferencjach i seminariach organizowanych dla przedstawicieli administracji samorządowej a także nawiązywanie współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego wybranymi ze względu na podobieństwo potencjałów lub przyjętych kierunków działania.

Monitorowanie i okresowa ocena strategii

Zgodnie z przyjętymi założeniami Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem zawierającym kierunki rozwoju i wskazującym obszary kluczowe dla tego rozwoju, jednak aby móc oceniać jej wdrażanie należy przyjąć określony sposób monitorowania. Monitorowanie realizacji powinno być maksymalnie użyteczne, czyli powinno przekładać się na wnioski i być podstawą dla ewentualnej korekty planowanych działań. Schemat działania widoczny jest na poniższym rysunku.

Rysunek 2. Etapy procesu zarządzania strategicznego w kontroli strategicznej

Źródło: opracowanie własne na podstawie H. Gawroński, Zarządzanie strategiczne w samorządach lokalnych, Oficyna a Wolters Kluwers business

Optymalnym jest monitorowanie zmian w obszarach zrównoważonego rozwoju (zmiany w poziomie zrównoważonego rozwoju na podstawie przyjętych wskaźników)² oraz monitorowanie procesu wdrażania Strategii – także w oparciu o zestaw wskaźników obrazujących zakres stosowania założeń strategicznych. Monitorowanie powinno być procesem stałym, realizowanym poprzez cykliczną weryfikację wartości przyjętych wskaźników oraz ich analizę i rekomendację dalszych działań na podstawie wniosków. Poniżej zawarta tabela jest narzędziem monitorowania wdrażania Strategii – należy rokrocznie zebrać dane (dopisując co rok kolejną kolumnę tabeli), minimum co cztery lata należy dokonać podsumowania zebranych danych – jeśli ich wartości będą utrzymywały się na niskim poziomie – będzie to oznaczało, że założenia Strategii nie są wdrażane, a tym samym będzie to oznaczało potrzebę opracowania i wdrożenia rekomendacji usprawniających wdrażanie Strategii.

² Przykładowe narzędzie do monitorowania zmian w poziomie zrównoważonego rozwoju zawarto w Aneksie do Strategii.

Tabela 15. Karta monitorowania realizacji Strategii – Część A

Część A – wskaźniki ilościowe wdrażania Strategii	2014	zakładana wartość w 2015 r.	2015	2016	2017	2018	2019	2020	zakładana wartość docelowa w 2020 r.
1. Ile razy odniesiono się do realizacji Strategii w budżecie Gminy na kolejny rok?	0	1 ¹	4 ²
2. Ile razy odniesiono się do realizacji celów Strategii w Programie Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi?	0	1 ¹	4 ²
3. Ile razy analizowano podczas sesji Rady Gminy osiągnięcie celów zakładanych w Strategii?	0	1	4 ³
4. Jak często odbywały się spotkania osób odpowiedzialnych za wdrażanie Strategii?	0	1	4 ³
5. Jak często przedstawiano opinii publicznej rezultaty realizacji celów zawartych w Strategii?	0	1	1 ⁴
Data	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Podpis osoby opracowującej	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

¹ W kolejnym roku należy dodać kolumnę dla kolejnego okresu: 2016 r., 2017 r., 2018 r., 2019 r.

² Zapisano co najmniej ogólną realizację działań ukierunkowanych na osiągnięcie zakładanych celów

³ Uwzględniono co najmniej realizację celów z każdego obszaru strategicznego

⁴ Średnio raz na kwartał dokonano podsumowania zrealizowanych i planowanych działań odnosząc je do założeń Strategii

⁴ Minimum raz w roku, poprzez opublikowanie na stronie internetowej Urzędu wniosków z części jakościowej monitoringu

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 16. Karta monitorowania realizacji Strategii – Część B

Część B – wskaźniki jakościowe wdrażania Strategii	Rok ^a , którego dotyczy ocena
1. Jak często i z czyjej inicjatywy poruszano kwestię wdrażania Strategii podczas Sesji Rady Gminy? W jakim zakresie? Czy podjęto jakieś ustalenia związane z realizacją zamierzeń strategicznych?		
2. Czy odbywały się spotkania interesariuszy, które obejmowałyby dyskusję nad realizacją kierunków strategicznych? Jak często? Jakie to były grupy?		
3. Czy w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpiło odniesienie do dotychczasowych ustaleń lub kontynuacja rozpoczętych działań? Jeśli tak – jakich? Jeśli nie – dlaczego?		
4. Czy jakieś cele zawarte w Strategii zostały w pełni osiągnięte? Czy jakieś cele należy zmienić lub dodać nowe? Jeśli tak – jakie?		
5. Czy wystąpiły trudności we wdrażaniu Strategii (realizacji działań, osiąganiu celów, włączaniu innych podmiotów w realizację)? Jeśli tak – jakie?		
Wnioski i rekomendacje (<i>propozycje zmian w zapisach Strategii lub zmian w działaniach wdrażających Strategię</i>)		
Data sporządzenia	Podpis osoby opracowującej	

^a Karta jest dla oceny jednego roku

Źródło: Opracowanie własne

Założenia do aktualizacji Strategii

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy jest dokumentem zawierającym opisane kierunki działania Gminy i cele, których osiągnięcie przyczyni się do pożądanego rozwoju Gminy. Dokument Strategii powinien zawierać wytyczne aktualne, potrzebne i osiągalne, dlatego też dopuszcza się wprowadzanie zmian aktualizacyjnych, szczególnie w odniesieniu do celów i/ lub działań, gdy:

1. Nastąpi rok 2020,
2. Takie będą rekomendacje wynikające z monitoringu wdrażania Strategii,
3. Postulat zmian w Strategii zostanie sformułowany i przedstawiony podczas sesji Rady Gminy przez grupę reprezentującą mieszkańców (np. przedstawiciele organizacji pozarządowej, kościelnej lub instytucji działającej na terenie Gminy itp.).

Organizacja lub instytucja wnosząca o dokonanie zmian w Strategii powinna określić:

- powód (potrzebę) dokonania zmian,
- zakres zmian (np. propozycję nowego zapisu),
- tryb przeprowadzenia zmian (szczególnie osoby odpowiedzialne za sformułowanie nowego dokumentu Strategii oraz – o ile to będzie potrzebne – także przeprowadzenie badań). Sposób finansowania działań związanych z aktualizacją Strategii zostanie ustalony przez Radę Gminy.

Potencjalne źródła dodatkowego finansowania działań Gminy

Strategia hierarchizuje i systematyzuje potencjalne działania, leżące w obszarze zadań własnych gminy, co niejako wskazuje, że podstawowym źródłem finansowania zakładanych działań jest budżet gminy i /lub pozyskiwane przez gminę środki unijne na realizację działań samorządów. Niemniej, dostępne są także inne źródła finansowania przedsięwzięć realizowanych w gminach, a wśród nich:

Programy i plany działania, które zostaną opracowane i wdrożone w ramach realizacji strategii rządowych, w tym:

- Strategii innowacyjności i efektywności gospodarki,
- Strategii rozwoju kapitału ludzkiego,
- Strategii rozwoju transportu,
- Strategii bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,
- Strategii sprawne państwo,
- Strategii rozwoju kapitału społecznego,
- Krajowej strategii rozwoju regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie,
- Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP,
- Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa,
- programy rządowe (jak np. Program wsparcia budownictwa socjalnego ze środków Funduszu Dopłat itp.).

Państwowe Fundusze Celowe udzielane w postaci dotacji, pożyczek i refundacji, w tym:

- Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów,
- Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, który zawiera środki pochodzące z Norwegii (97% ogółu przyznanych środków), Liechtensteinu oraz Islandii:

- Program: Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów,
- Program: Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych,
- Program: Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii,
- Program: Fundusz dla Organizacji Pozarządowych,
- Program: Lokalne i regionalne inicjatywy na rzecz zmniejszenia nierówności i promowania spójności społecznej,
- Program: Poprawa i lepsze dostosowanie ochrony zdrowia do trendów demografii,
- Program: Konserwacja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego i naturalnego,
- Program: Promocja różnorodności w kulturze i sztuce w ramach europejskiego dziedzictwa kulturowego (program partnerski).

Norweski Mechanizm Finansowy dotowany z budżetu norweskiego, który obejmuje:

- Program: Wsparcie rozwoju i szerokiego stosowania technologii CCS w Polsce,
- Program: Globalny fundusz na rzecz godnej pracy i dialogu trójstronnego,
- Program: Norwesko-Polska Współpraca Badawcza (program partnerski),
- Program: Norwesko-Polski Program Stypendialny (program partnerski),
- Program: Poprawa i lepsze dostosowanie ochrony zdrowia do trendów demograficzno-epidemiologicznych,
- Program: Ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu (program partnerski),
- Program: Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i przemocy ze względu na płeć,
- Program: Współpraca w obszarze Schengen oraz walka z przestępczością transgraniczną i zorganizowaną, w tym przeciwdziałanie handlowi ludźmi oraz migracjom grup przestępczych,
- Program: Budowanie potencjału instytucjonalnego i współpraca w obszarze wymiaru sprawiedliwości/ Poprawa skuteczności wymiaru sprawiedliwości,
- Program: Wsparcie Służby Więziennej, w tym sankcji pozawięziennych.

Alternatywę finansową dla ograniczonych możliwości inwestycyjnych gminy stanowić może partnerstwo publiczno-prywatne, które pozwala na zaangażowanie środków prywatnych oraz sektora finansów publicznych, we wspólne przedsięwzięcia służące rozwojowi gospodarczemu. W prawie polskim ramy prawne PPP zostały wyznaczone przez dwie ustawy, regulujące współpracę podmiotów publicznych i partnerów prywatnych:

- ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100 z późn. zm.), zwana dalej Ustawą o PPP,

- ustawa z dnia 9 stycznia 2009 r. o koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 101, Nr 157 poz. 1241 z późn. zm.), zwana dalej Ustawą o Koncesjach.

Obie wyżej wymienione ustawy w zamierzeniu ustawodawcy mają ułatwić wykonywanie zadań publicznych na zasadzie kooperacji sektorów publicznego i prywatnego w Polsce.

ANEKS

***do Strategii Zrównoważonego Rozwoju Gminy Gać
na lata 2014 - 2020***

Zakres prac nad strategią

Każdorazowo opracowywanie strategii powinno być procesem zakrojonym na szeroką skalę, uwzględniającym opinie różnych środowisk. Proces ustalania priorytetów w działaniach gminy jest zakończony spisaniem dokumentu Strategii. Określenie kluczowych kierunków rozwoju i zawarcie ich w strategii pozwala usystematyzować planowanie działań, w tym:

- umożliwia efektywniejsze zagospodarowanie zasobów ludzkich i kapitałowych,
- wskazuje na słabe strony gminy i identyfikuje zagrożenia rozwoju lokalnego,
- zapewnia stabilny kierunek rozwoju jednostki samorządu (niezależny w swoich fundamentalnych założeniach od opcji politycznej zmieniających się władz lokalnych),
- jest źródłem informacji o procesach społeczno-gospodarczych na danym terenie,
- zwiększa szanse gminy na uzyskanie dodatkowych środków wsparcia ze źródeł zewnętrznych,
- porządkuje podejmowane decyzje władz samorządowych (strategia zwiększa przejrzystość i spójność podejmowanych działań),
- koordynuje (kierkuje działania podejmowane przez inne podmioty),
- integruje działania w regionie (realizowane przez otoczenie biznesu, szkoły, organizacje pozarządowe),
- reguluje (strategia jest wyznacznikiem konkretnie podejmowanych decyzji),
- wspiera działania kontrolne (umożliwia ocenę działań podejmowanych przez podmiot programujący),
- pełni funkcje informacyjne i promocyjne (strategia jest zbiorem informacji o działaniach podejmowanych przez samorząd oraz „promuje” przyjęte kierunki rozwojowe).

Zgodnie z przyjętymi założeniami tworzenie strategii było procesem strategicznego planowania włączającym szerokie grono interesariuszy w proces tworzenia i konsultowania dokumentu zawierającego kluczowe kierunki działania. Proces ten obejmował następujące etapy:

- analizę uwarunkowań na podstawie danych statystycznych,
- prace zespołu merytorycznego w tym badania ankietowe,
- konsultacje założeń strategii,
- opracowanie dokumentu Strategii.

W części dotyczącej diagnozy społeczno – gospodarczej dokonano analizy danych uwzględniając czynniki obrazujące gminę i pozwalające dokonać oceny w wybranym aspekcie. Ze względu na dostępność dokumentów opisujących gminę i zawierających dane o charakterze informacyjnym, pominięto część charakterystyki Gminy, włączając do Aneksu wybrane elementy opisowe z dotychczasowej strategii. W niniejszym opracowaniu skoncentrowano się na tym, żeby posiadane informacje statystyczne zestawić z porównywalnymi danymi dla innych obszarów kraju, co pozwoli uzyskać obraz Gminy na tle innych gmin w kraju.

Drugim nadrzędnym powodem dla przyjęcia wybranego sposobu prac nad strategią było zaprezentowanie sposobu samooceny, który będzie użyteczny dla Urzędu, i będzie wykorzystywany do dokonywania samooceny realizacji strategii rozwoju gminy.

Badania prowadzone w Gminie

Badania przeprowadzone w Gminie obejmowały:

- przeprowadzenie ankiety wśród mieszkańców,
- przeprowadzenie rozszerzonej ankiety wśród członków zespołu merytorycznego,
- prace Grup Warsztatowych (organizacji działających na terenie gminy Gać).

Badania wśród mieszkańców

Mieszkańcy zostali poproszeni o wybór potrzebnych ich zdaniem działań na rzecz gminy oraz o wskazanie mocnych i słabych jej cech. Ankiety wypełniły 172 osoby, w tym 122 kobiety i 45 mężczyzn, 5 osób nie wskazało płci. Ponad połowa respondentów to osoby w wieku 26 – 40 l. (60%), co piąta osoba (22%) wypełniająca ankietę jest w wieku 41 – 60 l., po niespełna 10% respondentów było w wieku 18-25 l. (9%) oraz 61 i więcej (8%). Jedna czwarta wypełniających ankietę to osoby z wykształceniem zawodowym (23%) i podobnie z wyższym (26%), niemal połowa respondentów ma wykształcenie średnie, 5% - podstawowe. Łącznie ponad połowa jest aktywnych zawodowo: 22% to rolnicy, 13% - zatrudnieni w sektorze prywatnym, 26% - zatrudnieni w sektorze publicznym, 2% - przedsiębiorcy. Kolejne 2% to uczniowie lub studenci, 12% - emeryci / renciści i 23% - osoby bezrobotne. Co czwarty badany pracuje poza terenem Gminy, ponad połowa (57%) mieszka na terenie Gminy kilkadziesiąt lat. Respondenci zamieszkują w: Mikulicach, Gaci, Dębowie, Białobokach, Ostrowie i Wolicy.

Przed zaprezentowaniem danych zebranych w badaniach, należy zwrócić uwagę na kilka kwestii, które pojawiły się w trakcie analizy ankiet:

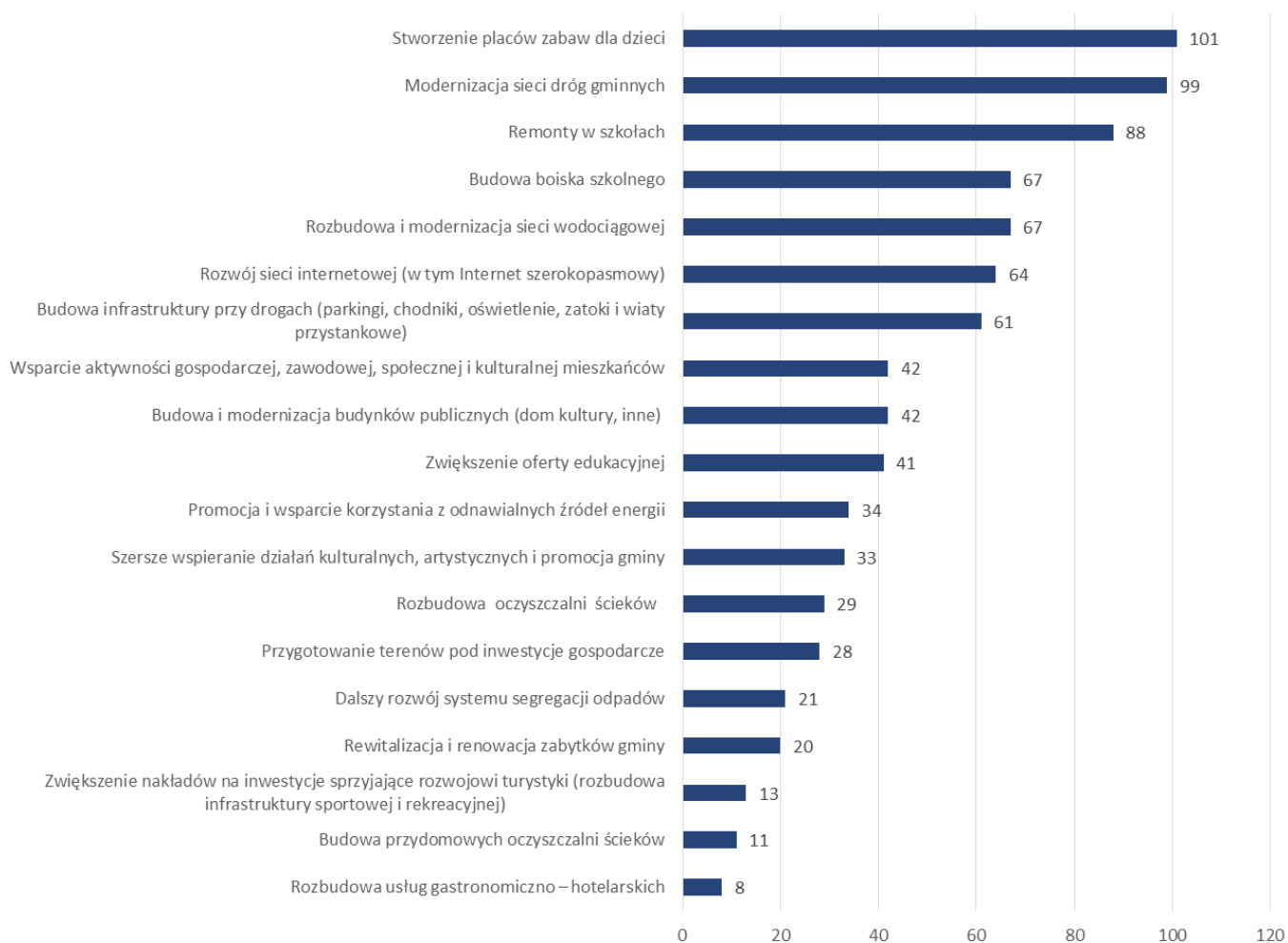
- należy pamiętać, że ankiety były dystrybuowane wśród określonej grupy mieszkańców (rodziców dzieci szkolnych), z których znaczna część była wypełniana podczas zebrań szkolnych. Ten fakt mógł wpłynąć na dominację określonego profilu respondentów: przeważały kobiety w wieku produkcyjnym, bezrobotne lub zajmujące się rolnictwem. Na tle podobnego profilu respondentów interesująco wyglądają wypowiedzi osób spoza tej grupy wiekowej. Tu przykładem jest badany, który nie zaznaczył wprawdzie wieku, ale wśród kategorii zawodowych wybrał „emeryt”. W tej ankiecie pojawiają się takie kwestie jak porządek, który powinien panować w gospodarstwach, czy budowa przydomowych oczyszczalni jako pożądana inwestycja;
- w tzw. metryczce ankiety nie było określenia zawodu „osoba prowadząca dom” lub „wychowujący dzieci” etc., wydaje się, że część z „rolników” tudzież „bezrobotnych” to takie właśnie osoby;
- niektórych miejscach zaznaczano więcej odpowiedzi, np. dwa razy zawód (rolnik, przedsiębiorca);
- brak miejsc pracy jest czasem zaznaczany zarówno w atutach (dostępność miejsc pracy) jak i słabych stronach gminy;

- w jednej z ankiet wśród dodatkowych odpowiedzi na pytanie o atuty gminy dopisano „ciekawa oferta zajęć pozalekcyjnych w szkole w Gaci”, a w punkcie poniżej, gdzie mowa o słabych stronach – zaznaczono „niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci”. Pierwsze skojarzenie – dla respondenta ważna jest właśnie ta kwestia, ale może to oznaczać też, że dana osoba oczekuje takiej oferty nie tylko od szkoły ale także od innych instytucji (albo i organizacji) działających na terenie gminy;
- było kilka ankiet, w których respondenci nie zazaczyli ani jednej cechy, która mogłaby być atutem gminy. Wyróżniała się ankieta, w której respondent nie zazaczył żadnej pozytywnej cechy gminy (żadnego atutu), natomiast zazaczył niemal wszystkie możliwe cechy określające słabe strony gminy. Także i w tym wskazaniu respondent był wyjątkowy, bowiem spośród wszystkich możliwych słabości gminy jedyną, której nie zazaczył była „bieda”.

W pierwszym pytaniu ankiety poproszono, aby mieszkańcy wybrali pięć inwestycji, które są priorytetowe do wykonania na terenie Gminy w najbliższych latach. Odpowiedzi uporządkowano w kolejności od wskazywanej najczęściej do wskazywanej najrzadziej, w drugiej kolumnie podano liczbę osób, które zazaczyły daną propozycję, a w ostatniej – tę samą wartość w ujęciu procentowym.

Wykres 2. Wyniki badań – priorytetowe inwestycje

* Zaprezentowane na wykresach i w tabelach (poniżej) odpowiedzi nie sumują się do 100% ponieważ można było wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Kolejne pytanie miało charakter otwarty – mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie innych, dodatkowych inwestycji, które powinny być zrealizowane w Gminie. 38 osób skorzystało z możliwości aby przekazać swoją opinię, przy czym kilka osób zarekomendowało więcej niż jedno dodatkowe działanie. Zebrane propozycje można podzielić według kategorii:

1. inwestycje budowlane:

- rozbudowa dróg, budowa parkingu, ścieżki rowerowej (10 osób);
- przestrzeń dla dzieci i młodzieży: remonty w szkołach, budowa boisk szkolnych i placów zabaw (10 osób);
- infrastruktura kulturalno – społeczna: budowa garażu dla OSP (2 osoby), odbudowa „Gackiej Górki” (2 osoby), remont Domu Kultury / Domu Ludowego we wsi Ostrów (2 osoby), rewitalizacja parku w Mikulicach (1 osoba), rozbudowa obiektów kulturalnych (1 osoba) oraz budowa kaplicy pogrzebowej (dwie osoby).

2. inwestycje „społeczne”:

- dla dzieci i młodzieży: zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach (dwie osoby), utworzenie świetlic (dwie osoby), powiększenie biblioteki (jedna osoba);
- dla dorosłych: wsparcie tworzenia miejsc pracy (6 osób).

Dwie wypowiedzi nie dają się zaklasyfikować do powyższych kategorii:

- „Zająć się czystością gospodarstw, aby nie szpecić widoku wsi. - „Wsparcie opieki medycznej docierającej szczególnie do dzieci w szkołach (Szkoła Promująca Zdrowie) jak i innych grup społecznych (Programy Profilaktyczne). ‘Bo zdrowa gmina to szczęśliwa gmina’.”
- „Sypanie dróg solą lub piaskiem w zimie”

Większość odpowiedzi była sformułowana dość ogólnie, kilka z nich zawiera jednak bardziej szczegółowe opisy lub konkretne wskazówki:

- *Chodnik w Dębowie od Stawu do Wojciechówki*
- *Budowa drogi Ostrów Kańczuga,*
- *Budowa parkingu przy kościele w Dębowie*
- *Bezpieczne zakręty).*

Wykres 3. Wyniki badań - cechy gminy, które powinny być jej „wizytówką” w opinii mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Tabela 17. Wyniki badań - mocne strony gminy w opinii mieszkańców

Proszę o wybranie 5 największych atutów Gminy	liczba odp.	% odp.
Działalność zespołów śpiewaczych, folklorystycznych, orkiestr, inne ...	94	55%
Dobrze rozwinięta opieka przedszkolna	82	48%
Położenie	66	38%
Działalność Ochotniczej Straży Pożarnej	66	38%
Spokojna okolica do wypoczynku	61	35%
Imprezy promujące gminę	61	35%
Dobry dostęp do opieki medycznej	57	33%
Działalność Gminnego Ośrodka Kultury	56	33%
Dobrze rozwinięte rolnictwo	45	26%
Walory środowiska naturalnego	43	25%
Dobra komunikacja z sąsiednimi miastami	42	24%
Dobrze działająca Biblioteka Publiczna	41	24%
Dostęp do Internetu	31	18%
Działalność klubów sportowych	21	12%
Zabytki	18	10%
Działalność stowarzyszeń społecznych	18	10%
Dostępność miejsc pracy	12	7%
Szlaki turystyczne	9	5%
Inne, jakie	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Tabela 18. Wyniki badań - Słabe strony gminy w opinii mieszkańców

Proszę o wybranie 5 słabych stron Gminy (najważniejszych problemów)	liczba odp.	% odp.
Brak miejsc pracy	145	84%
Niezbyt dobry stan techniczny niektórych dróg	107	62%
Zbyt mało chodników i przejść dla pieszych	74	43%
Niedostateczna opieka medyczna (w tym stomatologiczna)	60	35%
Niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci	54	31%
Brak promocji gospodarczej (inwestycyjnej) gminy	51	30%

Słaba sieć komunikacji pomiędzy sąsiadującymi miejscowościami	48	28%
Niewielka inicjatywa społeczna, niewielkie zaangażowanie mieszkańców	48	28%
Bieda	46	27%
Niewielka oferta turystyczna	45	26%
Mały dostęp do nowoczesnej technologii (komputer, Internet)	44	26%
Słabo rozwinięta baza turystyczna i rekreacyjno - wypoczynkowa	35	20%
Mało organizacji pozarządowych widocznych w działaniach na terenie gminy	29	17%
Zbyt mało przedszkoli	28	16%
Niewystarczająca oferta Gminnego Ośrodka Kultury	14	8%
Słaby dostęp do opieki społecznej	14	8%
Przestępczość	3	2%
Inne, jakie	0	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Badania wśród członków zespołu merytorycznego

W styczniu i lutym 2014 r. prowadzone były w gminie badania ankietowe wśród członków zespołu merytorycznego wskazanego przez Urząd Gminy. W badaniu tym uczestniczyło 18 osób. W pierwszym pytaniu poproszono uczestników badania o wskazanie najważniejszych atutów (silnych stron) Gminy. Uzyskane odpowiedzi można zaprezentować grupując je w określonych obszarach tematycznych.

Tabela 19. Wyniki badań - silne strony w opinii interesariuszy

Obszar tematyczny	Cechy wymieniane przez respondentów
dobrze drogi	- dobra infrastruktura dróg gminnych i powiatowych (chodniki, drogi) - dobry dojazd z zewnątrz / dobra sieć dróg
infrastruktura techniczna	- dobra infrastruktura (kanalizacja, wodociągi, gazociągi) - infrastruktura - infrastruktura techniczna (pełne uzbrojenie terenu)
tereny dla inwestycji	- istnienie niewykorzystanych budynków i gruntów pod działalność gospodarczą - znaczna ilość wolnych terenów pod różnego rodzaju inwestycje (dwie odpowiedzi)
potencjał rolniczy	- wyspecjalizowane gospodarstwa rolne - spokojna okolica do wypoczynku - gmina typowo rolnicza, uprawy: rzepak, kukurydza, pszenica - rolnictwo (dwie odpowiedzi) - wysoka klasa bonitacyjna gleb
działalność organizacji pozarządowych	- dobra działalność organizacji pozarządowych / społecznych (cztery odpowiedzi) - dobrze rozwinięte organizacje pozarządowe działające na rzecz mieszkańców z terenu gminy - dobra współpraca między organizacjami z terenu gminy a instytucjami
czyste środowisko	- czysta gmina - ekologiczne rolnictwo - w miarę czyste środowisko - walory przyrodnicze (ekologia)

sport, turystyka, rekreacja	- dobre warunki do uprawiania sportu i turystyki - baza oświatowa i sportowa - baza oświatowa i rozrywkowa
położenie	- położenie (trzy odpowiedzi)
dobrze rozwinięta opieka przedszkolna	- dobrze rozwinięta opieka przedszkolna (trzy odpowiedzi)
pozyskiwanie funduszy UE	- umiejętność pozyskiwania środków unijnych (dwie odpowiedzi)
oferta kulturalna	- zróżnicowana oferta kulturalna - zróżnicowana działalność kulturalna - działalność kulturalna (GOK, zespoły itd.) - dobrze rozwinięta sieć kulturalno- oświatowa - działalność GOK - działalność orkiestry i zespołów śpiewaczych - mocno zakorzeniona tradycja i ich kontynuacja
inne	- dostępność do Internetu - (skuteczne) ściąganie podatków - tania siła robocza - bezpieczeństwo

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

W kolejnym pytaniu respondenci mieli wskazać najważniejsze słabości Gminy. Uzyskane odpowiedzi pogrupowano w obszary tematyczne.

Tabela 20. Wyniki badań - słabe strony w opinii interesariuszy

Obszar tematyczny	Cechy wymieniane przez respondentów
brak pracy	- brak pracy dla ludzi - brak oferty pracy - brak miejsc pracy (3x) - brak miejsc pracy na terenie gminy - brak perspektyw dla młodych ludzi – brak miejsc pracy - brak pracy na lokalnym rynku - wysoka stopa bezrobocia wśród ludzi młodych - brak pracy na rynku lokalnym - wysokie bezrobocie - brak miejsc pracy w regionie - brak przemysłu (miejsc pracy)
negatywne skutki bezrobocia	- wysokie bezrobocie i emigracja - duża emigracja i wysokie bezrobocie - niechęć do kształcenia, bo nie ma pracy w regionie - ubożające społeczeństwo
brak miejsc pracy, zakładów	- brak zakładów produkcyjnych i przetwórczych - stagnacja w zakresie rozwoju i wzrostu liczby przedsiębiorstw, osób prowadzących działalność gospodarczą - mała ilość podmiotów gospodarczych - brak wsparcia dla małych przedsiębiorstw
brak inwestorów i brak terenów	- brak terenów inwestycyjnych (2x) - brak nowych inwestorów - brak promocji do inwestycji - złe warunki do inwestycji

	- tereny i ich uzbrojenie dla inwestorów
zły stan dróg i komunikacji	- niezbyt dobry stan techniczny dróg gminnych - słaba sieć komunikacji z pobliskimi miejscowościami - droga Ostrów – Kańczuga - słabo rozwinięta infrastruktura dróg dojazdowych do gruntów ornych
małe dochody małej gminy	- niskie dochody – wielkość gminy - gmina jest mała (6 wsi) mało jest zakładów pracy - za dużo wymogów od samorządu a małe dofinansowania - duże oddalenie od miast - ogólny brak funduszy – co jest słabością małych gmin jak nasza
słaby rozwój gospodarczy	- brak perspektyw rozwoju - przeciętny rozwój gospodarczy - słaby rozwój gospodarczy
inne	- brak własnego zasilania w wodę - zagospodarowanie budynków po SKR - brak planu zagospodarowania przestrzennego - komasacja gruntów rolnych - brak placówek rekreacyjno –kulturalnych - niedostateczna opieka medyczna - niska świadomość ekologiczna (2x)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

W dalszej kolejności respondenci mieli wymienić trzy najważniejsze zagrożenia dla rozwoju Gminy.

Tabela 21. Wyniki badań - zagrożenia dla rozwoju Gminy w opinii interesariuszy

Obszar tematyczny	Cechy wymieniane przez respondentów
emigracje	- wyjazd młodzieży w poszukiwaniu pracy - ucieczka młodzieży ze wsi do miast - odpływ młodych ludzi - wyjazd młodzieży za granicę - wyludnianie, starość - emigracja wykształconych młodych ludzi do większych miast i za granicę - migracja młodzieży - migracja ludności (po szkole, studiach)
ubożenie mieszkańców	- postępujące ubożenie mieszkańców wsi - ubożenie mieszkańców gminy - niskie dochody mieszkańców - ubożenie mieszkańców - bieda
brak pracy	- wysokie bezrobocie - brak pracy - bezrobocie (2x) - brak miejsc pracy na terenie gminy

mały budżet małej gminy	<ul style="list-style-type: none"> - obciążenie dotacji od Urzędu Wojewódzkiego i Marszałkowskiego - niskie ceny produktów rolnych - niewystarczająca ilość funduszy budżetowych - niewystarczające fundusze budżetowe - zbyt mała gmina – mało środków finansowych na inwestycje
niewystarczająca sieć wodociągowa	<ul style="list-style-type: none"> - sieć wodociągowa - wydajność oczyszczalni ścieków - brak własnego ujęcia wody
słaby rozwój sektora usług	<ul style="list-style-type: none"> - brak sieci zakładów usługowych - osłabienie naszych zakładów usługowych
mała promocja działań pozarolniczych	<ul style="list-style-type: none"> - brak działań na wzrost zainteresowań działalnością pozarolniczą - niewystarczające działania na rzecz zainteresowania działalnością pozarolniczą
brak współpracy z innymi gminami	<ul style="list-style-type: none"> - brak wspólnych działań z innymi gminami - brak współpracy z innymi gminami
inne	<ul style="list-style-type: none"> - bezpieczeństwo publiczne (pasy dla pieszych) - parking przy cmentarzu i kościoła - brak spójności w gminie - położenie geograficzne z dala od dużych aglomeracji (2x) - brak wsparcia dla młodych przedsiębiorstw - brak miejsc sportowych na terenie gminy, słabo rozwinięte świetlice - za mało patroli policyjnych, szczególnie wieczorem i nocą. Z tego też względu złe zachowanie młodzieży, między innymi: wyrwanie znaków drogowych, koszy na przystankach itp. - sieć dróg polnych - rozdrobnione rolnictwo - brak zainteresowania inwestorów - dofinansowanie do różnego rodzaju inwestycji - wysokie podatki - ochrona zdrowia i środowiska gminy (wymiana sieci wodociągowej i pokryć dachowych z azbestu i ich utylizacja)

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Kolejne zagadnienie obejmowało szanse rozwojowe Gminy (wypełniający ankietę mieli wpisać swoje propozycje).

Tabela 22. Wyniki badań - szanse rozwojowe w opinii interesariuszy

Obszar tematyczny	Cechy wymieniane przez respondentów
wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy	<ul style="list-style-type: none"> - stworzenie nowych miejsc pracy - nowe miejsca pracy - stworzenie miejsc pracy - próba stworzenia znacznej ilości miejsc pracy - stworzenie miejsc pracy przez sprowadzenie inwestorów - tworzenie nowych miejsc pracy

wsparcie rozwoju przedsiębiorczości	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość powstawania przedsiębiorstw - możliwość utworzenia nowych punktów usługowych - rozwinięcie sektora usług (szewc, krawiec) - rozwój drobnej wytwórczości - utworzenie strefy ekonomicznej
pozyskanie inwestorów	<ul style="list-style-type: none"> - tereny inwestycyjne - wyznaczenie terenów inwestycyjnych - inwestycje w regionie (2x)
rozwijanie rolnictwa i sektora rolniczego	<ul style="list-style-type: none"> - pomoc w rozwoju sektora rolniczego - przetwórstwo dla rolnictwa - rozwój branż przetwórstwa rolno-spożywczego - rozwój przetwórstwa rolno- spożywczego - dobre grunty
fermy wiatrakowe	<ul style="list-style-type: none"> - formy wiatrowe, kolektory słoneczne (energia odnawialna) - budowa wiatraków na terenie gminy
wykorzystanie funduszy zewnętrznych	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość korzystania z krajowych i zagranicznych środków finansowych - korzystanie z krajowych i unijnych środków finansowych - pozyskiwanie środków unijnych - pozyskiwanie finansów z środków unijnych
wsparcie rozwoju kultury	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost zainteresowania dziedzictwem kulturowym (2x) - zagospodarowanie pomieszczeń po byłym sklepie p. Kłos na działalność KGW Gać - ukończenie remontu Uniwersytetu – gdzie mogłyby się znaleźć odpowiednie miejsca dla rozwoju kultury - ukończenie remontu Uniwersytetu - dalszy rozwój kultury
możliwości aktywności społecznej	<ul style="list-style-type: none"> - zatrzymać jak najwięcej ludzi młodych, wykształconych, stworzyć im możliwości rozwoju i rozwijania pasji i zainteresowań - powstawanie nowych rodzin
współpraca z innymi gminami	<ul style="list-style-type: none"> - współdziałanie z innymi gminami (2x)
inne	<ul style="list-style-type: none"> - promocja gminy - większe dochody gminy, rozwój - wykorzystanie źródeł geotermalnych - własne ujęcie wody - budowa dróg dojazdowych do pól - dostępność Internetu - stworzenie bazy hotelowo – noclegowej - rozwinięta sieć transportu zbiorowego - tworzenie świetlic szkolnych - czyste ekologicznie środowisko

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

W dalszej kolejności poproszono, by badani wskazali 3 największe osiągnięcia (sukcesy) Gminy w ostatnich latach.

Tabela 23. Wyniki badań - sukcesy Gminy

Obszar tematyczny	Cechy wymieniane przez respondentów
-------------------	-------------------------------------

remonty i budowa dróg oraz infrastruktury dla pieszych	<ul style="list-style-type: none"> - budowa dróg, chodników, parkingów - budowa dróg powiatowych - wykonanie remontu dróg powiatowych - budowa dróg - remont dróg / remont dróg gminnych (2x) - remonty dróg i chodników - przebudowa dróg powiatowych - jako zadanie wspólne - budowa dróg powiatowych, gminnych - budowa dróg, chodników, zatoczek - budowa drogi powiatowej i chodników - znaczna poprawa infrastruktury drogowej - znaczna poprawa dróg – chodniki, przystanki autobusowe - rozbudowa infrastruktury przy drogach
odnowa miejscowości	<ul style="list-style-type: none"> - wykonanie odnowy miejscowości - odnowa miejscowości, przystanki, chodniki - remont budynków użytku publicznego - wykonanie pełnej infrastruktury
budowa i rozbudowa obiektów szkolnych	<ul style="list-style-type: none"> - budowa Orlika, - budowa boisk szkolnych - budowa sal gimnastycznych
rozbudowa obiektów działalności kultury	<ul style="list-style-type: none"> - budowa obiektów przeznaczonych do działalności kulturalno-artystycznych - rozwój amatorskiego ruchu artystycznego - działalność domu kultury - reaktywacja, remont Uniwersytetu Ludowego - renowacja Uniwersytetu Ludowego w Gaci - remont Domu Ludowego w Białobokach, Wolicy - budowa grzybka w Gaci i w Mikulicach
melioracja Markówki i regulacja innych cieków	<ul style="list-style-type: none"> - renowacja Markówki - melioracja rzeki „markówka” - regulacja cieków wodnych (zabezpieczenie przed powodzią)
inne	<ul style="list-style-type: none"> - odkrycie archeologiczne - dbałość o środowisko naturalne - rozwój infrastruktury pełniącej funkcje publiczne, społeczne i sportowe (2x) - infrastruktura - w miarę równomierny rozwój inwestycji w poszczególnych miejscowościach - opieka przedszkolna - realizacja projektów PO KL – aktywizacja bezrobotnych - odnowa i rozwój wsi sołectwa - wzrost kwalifikacji rolników w prowadzeniu działalności gospodarczej (2x)- korzystanie z projektów z różnych dziedzin z UE - poprawa bazy lokalowej w szkolnictwie oświacie i kulturze - wysokie wyniki w zawodach sportowo – pożarniczych oraz osiągnięcia orkiestry dętej OSP Gać - projekt „Ważne dla nas pokolenie...” - zainteresowanie się Uniwersytetem Ludowym w Gaci - nadanie Gminie Herbu

	- promowanie gminy na forum kulturalnym
--	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Następnie poproszono aby określić co jest przewagą Gminy w porównaniu do gmin sąsiednich.

Tabela 24. Wyniki badań - przewaga Gminy w porównaniu do sąsiednich gmin

Obszar tematyczny	Cechy wymieniane przez respondentów
Uniwersytet Ludowy i grupy muzyczne	<ul style="list-style-type: none"> - renowacja Uniwersytetu Ludowego w Gaci - budynek Uniwersytetu Ludowego - Uniwersytet Ludowy na Gackiej Górze - Solarzowy Uniwersytet Ludowy - Orkiestra dęta OSP Gać, Kapela i Zespół „Gacoki” - Grupy śpiewacze: „Gacanki”, „Białoboczeki” i z Dębowa - działalność orkiestry i kapeli - Uniwersytet „Gacka Górka”
działalność stowarzyszeń i OSP, współpraca mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> - wysoka aktywność stowarzyszeń - zgodna współpraca mieszkańców, instytucji i organizacji - świetnie działająca OSP - bardzo dobrze działające OSP
imprezy lokalne	<ul style="list-style-type: none"> - imprezy promujące gminę - kultura i tradycja - udział i wyniki w zawodach sportowych i pożarniczych - kultura - organizacja i duża ilość imprez lokalnych i środowiskowych - wspaniałe gminne i lokalne imprezy dla środowiska
kanalizacja, wodociągi	<ul style="list-style-type: none"> - cała gmina posiada kanalizację i wodociągi - własna woda na części gminy - wodociąg i kanalizacja we wszystkich miejscowościach - zakończona sieć kanalizacyjna gminy - 100% uzbrojenie gminy (wodociągi, kanalizacja i telefonizacja)
drogi	<ul style="list-style-type: none"> - dobrze rozwinięta infrastruktura dróg gminnych - stan dróg powiatowych - dobry stan dróg w gminie
inne	<ul style="list-style-type: none"> - czyste środowisko - dbałość rolników o zagospodarowanie użytków rolnych (2x) - patriotyzm lokalny (2x) - dobra praca organizacji pozarządowych (OSP, orkiestra dęta, ŁKS) - ośrodki zdrowia - oczyszczalnia ścieków - przyjazny urząd, fachowa obsługa - wykopaliska, cmentarzysko - jest nieduża – łatwiej o porozumienie, np. w kwestiach inwestycyjnych - cena odpadów komunalnych w porównaniu z sąsiadującymi gminami - internet - położenie głównej zabudowy przy drogach publicznych - dobrze rozwinięte rolnictwo

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

W dalszej kolejności respondenci mieli wskazać czy jest coś niepowtarzalnego, co wyróżnia Gminę

Tabela 25. Wyniki badań - elementy niepowtarzalne, wyróżniające Gminę

Obszar tematyczny	Cechy wymieniane przez respondentów
Uniwersytet Ludowy	- jest znana nie tylko w okolicy, ale i w Polsce z bogatych tradycji, a w szczególności jako gmina od dawna światła i postępową, szczególnie za sprawą działającego (?) tu Uniwersytetu Ludowego - Uniwersytet w Gaci - Uniwersytet Ludowy (2x) - Uniwersytet Ludowy w Gaci - zabytki – Uniwersytet Ludowy - Uniwersytet Ludowy z Izbą Pamiątek (2x)
zabytki	- wykopaliska - słynne wykopaliska w Gaci i w Białobokach - strażnica w Wolicy i Uniwersytet na Gackiej Górze - Kościół jako zabytek - pomnik pomordowanych w czasie II wojny światowej podczas pacyfikacji - posiadanie zabytków na terenie gminy - cmentarzysko ciałopalne z początków wieku n.e. (2x) - szczątki obronnego Zamku Korniańców w Białobokach - pozostałość murów obronnych w Białobokach
SKS „Azymut”	- posiadanie SKS „Azymut” osiągnącego ogólnopolskie i międzynarodowe sukcesy - posiadanie SKS „Azymut” w Dębowie, który osiąga ogólnopolskie i międzynarodowe sukcesy
orkiestra i wyposażenie OSP	- Orkiestra strażacka - wyposażenie OSP Gać
miejscowy folklor	- miejscowy folklor - działalność kulturalna, propagowanie folkloru
inne	- dobrze działające organizacje pozarządowe - BIOPAL Białoboki - brak terenów leśnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

W ankiecie poproszono także o zaznaczenie, z powinna być utożsamiana Gmina w roku 2020.

Tabela 26. Wyniki badań - Gmina w 2020 r.

Z czym chciałbyś żeby utożsamiano gminę w 2020r.?	liczba odpowiedzi
z obszarem atrakcyjnym ze względu na walory przyrodnicze	12
z obszarem aktywnych obywateli identyfikujących się z miejscem zamieszkania	7
z obszarem wspierającym małych i średnich przedsiębiorców	7
z obszarem o bogatej ofercie sportowo –rekreacyjno –kulturalnej	5
z obszarem kojarzącym się z atrakcyjnym miejscem na wypoczynek po pracy	5
z czymś innym: (czym?)	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Następnie uczestnicy badania mieli ocenić jakość następujących aspektów życia na terenie Gminy.

Tabela 27. Wyniki badań - ocena wybranych aspektów życia na terenie Gminy

Aspekty życia na terenie Gminy	dobrze	raczej dobre	raczej złe	złe	trudno powiedzieć	jest mi to obojętne
Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą	0	7	3	2	3	1
Stan infrastruktury drogowej	3	13	1	0	0	0
Ilość chodników i przejść dla pieszych	5	6	4	2	0	0
Stan infrastruktury technicznej (wodociąg, kanalizacja)	6	8	2	1	0	0
Stan infrastruktury teleinformatycznej (Internet, telefony)	3	11	1	1	1	0
Stan infrastruktury kulturalnej	5	8	0	2	1	1
Stan infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej	0	2	3	7	5	0
Zorganizowane formy spędzania wolnego czasu	0	1	9	5	2	0
Zakres oferty kulturalnej skierowanej do mieszkańców	4	9	1	2	0	1
Działalność Gminnego Ośrodka Kultury	8	6	2	0	0	1
Standard nauczania dzieci i młodzieży	4	10	2	0	1	0
Dostępność sklepów i usług	6	4	5	0	1	0
Bezpieczeństwo publiczne	1	13	2	1	0	0
Działalność biblioteki	9	3	2	2	1	0
Możliwość podjęcia pracy	0	1	3	13	0	0
Powiązania komunikacyjne Gminy z miastami sąsiednimi (transport zbiorowy)	1	6	7	2	1	0
Współpraca Urzędu Gminy z organizacjami pozarządowymi	5	10	0	1	1	0
Współpraca Urzędu Gminy z mieszkańcami	4	9	0	2	2	0
Kultywowanie tradycji	10	5	1	0	1	0
Wizerunek medialny Gminy	7	8	1	1	0	0
Inwestycje proekologiczne i związane ochroną środowiska naturalnego	4	7	2	1	2	0
Dostępność Internetu, w tym bezprzewodowego	3	3	3	4	3	0
Poprawa jakości obsługi mieszkańców przez administrację Urzędu Gminy	4	9	0	1	3	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Respondenci mieli także wskazać, jakie cechy powinny opisywać Gminę.

Tabela 28. Wyniki badań - pożądana charakterystyka Gminy

Jakie cechy powinny opisywać Gminę	liczba odpowiedzi
organizacje pozarządowe działające na rzecz mieszkańców	8

rozbudowana baza sportowa i rekreacyjna (boisko szkolne, trasy turystyczne i rowerowe, etc.)	8
oferta edukacyjna dla dzieci i młodzieży	6
ciekawa i zróżnicowana oferta kulturalna	6
atrakcyjne ceny nieruchomości	5
rozwijający się sektor usług	5
dobrze rozwinięta sieć transportu zbiorowego	4
położenie w obszarze przygranicznym	2
bliskość miast zapewniających miejsca pracy	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Poniżej zaprezentowane zestawienia obrazują najczęściej wskazywane aspekty w ocenie dobrej, raczej dobrej, raczej złej i złej (w zestawieniu ujmowano aspekty wskazywane najczęściej).

Tabela 29. Wyniki badań - ocena wybranych aspektów życia w Gminie

Jakość dobra	
Kultywowanie tradycji	10
Działalność biblioteki	9
Działalność Gminnego Ośrodka Kultury	8
Wizerunek medialny Gminy	7
Stan infrastruktury technicznej (wodociągi, kanalizacja)	6
Dostępność sklepów i usług	6
Jakość raczej dobra	
Stan infrastruktury drogowej	13
Bezpieczeństwo publiczne	13
Stan infrastruktury teleinformatycznej (Internet, telefony)	11
Współpraca Urzędu Gminy z organizacjami pozarządowymi	10
Standard nauczania dzieci i młodzieży	10
Zakres oferty kulturalnej skierowanej do mieszkańców	9
Współpraca Urzędu Gminy z mieszkańcami	9
Poprawa jakości obsługi mieszkańców przez administrację Urzędu Gminy	9
Jakość raczej zła	
Zorganizowane formy spędzania wolnego czasu	9
Powiązania komunikacyjne Gminy z miastami sąsiednimi (transport zbiorowy)	7
Dostępność sklepów i usług	5
Ilość chodników i przejść dla pieszych	4
Jakość zła	
Możliwość podjęcia pracy	13
Stan infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej	7
Zorganizowane formy spędzania wolnego czasu	5
Dostępność Internetu, w tym bezprzewodowego	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Jako zagadnienie, które trudno ocenić relatywnie najczęściej wskazywano 'Stan infrastruktury wypoczynkowo-rekreacyjnej' (5 wskazań). W jednym kwestionariuszu wskazano jako obojętne aspekty związane z życiem kulturalnym: 'Stan infrastruktury kulturalnej', 'Zakres oferty kulturalnej skierowanej do mieszkańców', 'Działalność Gminnego Ośrodka Kultury'. W innym

– jako obojętny aspekt życia wskazano ‘Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod działalność gospodarczą’.

Wypełniający ankietę zaznaczali cechy, jakie powinny opisywać Gminę.

Tabela 30. Wyniki badań - pożądana charakterystyka Gminy

Cechy gminy	liczba odpowiedzi
Możliwości inwestycyjne	13
Możliwości dla rolnictwa	12
Możliwość podjęcia pracy na terenie gminy	12
Turystyka	4
Przyroda	3
Dostępność punktów usługowych (w tym sklepów)	3
Dobre skomunikowanie z pobliskimi miastami	2
Spokojny odpoczynek	1
Inne: aktywność kulturalna dla mieszkańców	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

W kolejnym pytaniu poproszono o określenie, które ze stwierdzeń najlepiej charakteryzuje Gminę obecnie, a które z nich powinny charakteryzować Gminę w przyszłości.

Tabela 31. Wyniki badań - charakterystyka Gminy: obecnie i w przyszłości

Cechy, które charakteryzują Gminę	I. odp.: „obecnie”	I. odp.: „w przyszłości”
Atrakcyjna dla mieszkańców	4	7
Atrakcyjna dla przedsiębiorców	3	12
Atrakcyjna dla turystów	4	5
Atrakcyjna dla młodych ludzi	1	11
Położona w atrakcyjnym miejscu	8	-
Z ciekawą ofertą spędzania czasu wolnego	2	10
Dobrze zarządzana	8	4
Bezpieczna	10	4
Dbająca o środowisko przyrodnicze	10	5
Urząd Gminy przyjazny mieszkańcom	5	3
Bardziej atrakcyjna niż sąsiednie gminy	7	2
Daje mieszkańcom dobre warunki życia i perspektywy	-	7
Posiada dobrze rozbudowaną infrastrukturę techniczną (tj. sieć drogową, kanalizacyjną, wodociągową, itp.)	7	2
Posiada dobrze funkcjonującą infrastrukturę społeczną (tj. bazę oświatową, sportową, kulturalną, opiekę zdrowotną, itp.)	4	4

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Respondenci wymieniali także najważniejsze bariery funkcjonowania przedsiębiorstw na terenie Gminy.

Tabela 32. Wyniki badań - bariery funkcjonowania przedsiębiorstw na terenie Gminy

Obszar tematyczny	Cechy wymieniane przez respondentów
-------------------	-------------------------------------

niska jakość dróg i komunikacji	- brak dojazdu do gospodarstw z powodu ograniczeń - dojazdy do gospodarstw - drogi - brak przystosowania dróg do udźwigu dużych ciężarów (2x)
niewielkie wykorzystanie nowych technologii	- słaby dostęp do Internetu - brak rozwiązań na korzystanie z rozwoju nowych technologii
brak inwestorów i terenów	- brak inwestorów - brak atrakcyjnych miejsc na inwestycje
wysokie podatki	- wysokie podatki, brak wsparcia doradców w zakresie firm - podatki (3x) - niższe opłaty
pauperyzacja	- zubożenie społeczeństwa (2x)
daleko od miast	- z dala od wielkich aglomeracji (2x)
brak zbytu dla towarów i usług	- brak odpowiedniego zbytu na usługi i produkty - brak odpowiedniego rynku zbytu dla oferowanych produktów i usług - zmniejszone zamówienia na usługi
inne	- brak zrozumienia - brak odpowiednio wykwalifikowanych pracowników? - infrastruktura techniczna - duże rozdrobnienie działek w gospodarstwach rolnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Uczestnicy badania wpisywali problemy, z jakimi spotykają się mieszkańcy Gminy, co w największym stopniu utrudnia ich życie.

Tabela 33. Wyniki badań - problemy mieszkańców Gminy

Obszar tematyczny	Cechy wymieniane przez respondentów
brak pracy	- brak pracy - brak pracy dla młodzieży i starszych (2x) - bezrobocie (5x) - bardzo duże bezrobocie
brak zakładów (miejsc pracy)	- brak zakładów usługowych na terenie gminy - brak większej ilości zakładów pracy a poprzez to miejsc pracy - brak zakładów pracy – brak miejsc pracy - brak konkurencji na rynku pracy – niemożliwość wyboru pracodawcy (chcesz pracować musisz przystać na warunki pracodawcy)
niska jakość dróg i słaba komunikacja	- słabo rozwinięta komunikacja - brak utwardzonych dróg polowych (gminnych) dla coraz większego i cięższego sprzętu rolniczego - drogi w samoistnym posiadaniu - brak komunikacji z sąsiednimi miastami w godzinach popołudniowych i dniach wolnych od pracy - ograniczenia połączeń z miastami, w tym z Rzeszowem,
biurokracja, brak pomocy ze strony urzędników	- brak zrozumienia urzędników - brak pomocy w rozwiązywaniu problemów - biurokracja w urzędach
inne	- brak pieniędzy (2x) - brak dostępu do opieki zdrowotnej - brak bezpłatnego dostępu do Internetu

	<ul style="list-style-type: none"> - rozdrobnienie gruntów rolnych - wałęsające się psy - odśnieżanie dróg gminnych - słabo rozwinięta ochrona przeciwpożarowa
--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Respondenci wskazywali sposoby rozwiązania wymienione powyżej problemy. Kilka osób wskazywało kto powinien włączyć się w ich rozwiązywanie (czy powinna się angażować wyłącznie Gmina /Urząd) oraz w jakim stopniu sami mieszkańcy lub organizacje społeczne mogą pomóc w rozwiązywaniu takich kwestii.

Tabela 34. Wyniki badań - propozycje rozwiązań dla zdiagnozowanych problemów

Obszar tematyczny	Cechy wymieniane przez respondentów
stworzenie warunków dla inwestorów	<ul style="list-style-type: none"> - obniżenie podatków dla inwestorów - stworzyć tereny inwestycyjne - zwolnienia podatkowe - zwolnienia i ulgi podatkowe dla nowych inwestorów i przedsiębiorstw - pozyskiwanie inwestorów (2x)
wsparcie tworzenia nowych miejsc pracy	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie nowych miejsc pracy - tworzyć miejsca pracy (3x)
wspieranie rolnictwa i agroturystyki	<ul style="list-style-type: none"> - rolnictwo - komasacja - agroturystyka
zorganizowanie komunikacji publicznej	<ul style="list-style-type: none"> - zaciśnięcie współpracy z firmami przewozowymi - dofinansowanie przez gminę przejazdów
inne propozycje	<ul style="list-style-type: none"> - ustawa sejmowa - są to sprawy związane z dofinansowaniem, na które Gminę nie zawsze stać ze względu na finanse - inwestycje w straże oraz zaciśnięcie współpracy z nimi - pozyskanie środków z władz naczelnych - rozeznanie w możliwościach współdziałania w tych zadaniach środków unijnych - dobra informacja na stronie internetowej UG - rozwiązanie problemu szkolnictwa na terenie gminy
podmioty odpowiedzialne za zmiany	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca UG z działającymi podmiotami gospodarczymi, sołtysami i radami sołeckimi - gmina – wskazująca pustostany opisy tychże pustostanów. Informowanie o tym na stronie internetowej Urzędu Gminy Gać - ścisły kontakt Urzędu Gminy z obecnymi zakładami pracy, jak i potencjalnymi inwestorami - dużo zależy od mieszkańców, niestety bywa, że mieszkańcy są przeciwni inwestycjom
podmioty zaangażowane	<ul style="list-style-type: none"> - gmina, urząd

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

W ankiecie odpowiadano także, w jakim kierunku powinna rozwijać się gmina? Które cechy, miejsca, funkcje, przedsiębiorstwa powinny się rozwijać w większym stopniu? Jakim zmianom, zjawiskom powinno się przeciwdziałać, dążyć do ich likwidacji?

- w kierunku przetwórstwa rolniczego i rozwoju rolnictwa
- rozwój rolnictwa
- rozwój małych przedsiębiorstw
- rozwój sektora obsługi
- stworzenie przetwórstwa rolniczego
- obniżenie podatków dla zatrudniania
- pomoc przy rozpoczęciu działalności
- gmina powinna rozwijać się poprzez udostępnienie i przygotowanie terenów inwestycyjnych, zwolnienia podatkowe
- dążyć do usprawnienia zakładów usługowych i powstania nowych oraz zlikwidowanie dużego bezrobocia, które jest na wsi
- więcej zakładów pracy
- rozwój gospodarczy – tworzenie miejsc pracy
- przetwórstwo rolnicze, bardziej zorganizowane świetlice dla młodzieży, większe poparcie dla stowarzyszeń OSP
- w kierunku ekologicznej produkcji rolnej i czystego środowiska
- w kierunku doradztwa oraz zwiększania ofert usługowych
- wyeliminować azbest z ciągu sieci wodociągowej
- w kierunku ekologicznej produkcji rolno- spożywczej
- reaktywacja Uniwersytetu Ludowego, powstanie Izby Pamiątek (odzyskanie pamiątek)
- wykorzystanie badań archeologicznych do promocji Gminy
- podniesienie jakości życia mieszkańców – piękno poszczególnych wsi (place zabaw, sklepy, piękne ukwiecenie, zadbane drogi, szkoły, tanie tereny pod inwestycje)
- podniesienie jakości życia mieszkańców – piękno poszczególnych wsi (place zabaw, zadbane szkoły, drogi, tanie tereny pod inwestycje)
- informator gminny – gazetki, afisze, kierowany do mieszkańców , strona internetowa – inwestorzy, turyści, przyszli mieszkańcy – walory przyrodnicze
- rozbudowa zaplecza sportowego, tworzenie miejsca pracy, tworzenie miejsc do wolego odpoczynku

Respondenci proponowali w jaki sposób promować Gminę (jakie wydarzenia, publikacje, akcje informacyjne mogą przyczynić się do budowania wizerunku Gminy, do kogo powinny być skierowane kampanie informacyjne – wśród adresatów byli mieszkańcy gminy, inwestorzy i przedsiębiorcy, potencjalni nowi mieszkańcy, turyści)

- inwestorzy i przedsiębiorcy
- promocja gminy o czystym i nieskażonym środowisku

- gazetka gminna
- festyny, rocznice, przeglądy
- wydawanie informatorów
- informacje w telewizji, radiu
- inwestorzy i przedsiębiorcy, nowi mieszkańcy
- większa promocja terenów inwestycyjnych i przedsiębiorców
- promocja gminy w celu napływu nowych mieszkańców
- gmina nasza promuje się orkiestrą dętą, kapelą ludową, która wyjeżdża na występy w kraju i za granicą, organizowanie występu Kapel i Zespołów Regionalnych, Pikniki na Gackiej Górcie i występ zespołów szkolnych.
- publikacje o gminie, biuletyny, wydarzenia kulturalne, potrawy regionalne, przekazywanie tradycji (obrzędy, taniec, śpiew)
- działalność kulturalna na zewnątrz
- organizacja zawodów sportowych i pożarniczych międzygminnych
- kultywowaniem tradycji i obrzędów ludowych, wykorzystaniem wyników badań archeologicznych, możliwościami rozwoju sportu, turystyki i rekreacji. Adresaci to mieszkańcy gminy i potencjalni inwestorzy oraz turyści
- wykorzystanie tradycji sportu masowego na terenie Gminy Gać
- reaktywacja zespołu pieśni i tańca „Gacoki”
- promocja Gminy poprzez Internet, spotkania itd. jak również magię Uniwersytetu Ludowego
- strona www – bardziej atrakcyjna, kolorowa; dbanie o strony www szkół z aktualnościami; na stronie gminy – organizacje pozarządowe, zakładka o OSP itd.
- strona www – bardziej atrakcyjna, dbanie o strony www szkół z aktualnościami, i na stronie gminy – organizacje pozarządowe, zakładka OSP itp.
- wymiana wodociągu
- Internet szerokopasmowy
- modernizacja oczyszczalni – uciążliwość dla sąsiadujących mieszkańców w miesiącach letnich
- publikacje o gminie
- czasopismo wydawane systematycznie, niekoniecznie związane z Urzędem Gminy, ukazujące wydarzenia w gminie

Ankietowani wpisywali trzy największe projekty, inwestycje, które są w ich opinii niezbędne, najważniejsze dla rozwoju Gminy.

- odbudowa oczyszczalni ścieków
- posiadanie własnego ujęcia wody pitnej dla całej gminy
- wymiana wodociągu
- rozbudowa oczyszczalni ścieków
- modernizacja sieci wodociągowej
- termomodernizacja szkół
- inwestycje w sektor przetwórstwa rolniczego
- budowa farm wiatrowych

- inwestycja, nowe studnie, woda
- inwestycje do zatrudnienia mieszkańców
- otwarcie na przedsiębiorców
- połączenie sieci wodociągowej
- inwestycje w kierunku odnawialnych źródeł energii
- wyremontowanie i otwarcie Uniwersytetu na Gackiej Górcie
- budowa farmy wiatrowej na naszym terenie
- przebudowa linii wodociągowej Gać – Mikulice
- ukończenie i dobre zagospodarowanie pomieszczeń Uniwersytetu Ludowego w Gaci
- modernizacja dróg gminnych
- oświetlenia dróg
- budowa chodników
- wymiana wodociągów
- bezpłatny Internet szerokopasmowy
- ukończenie remontu i oddanie do użytku publicznego Uniwersytetu
- dotacje dla KGW i zespołów artystycznych, które są wizytówką gminy
- sieć wodociągowa (wymiana rur azbestowych na przyjazne środowisku)
- rozbudowa oczyszczalni ścieków
- poszukiwanie bliższych i dalszych źródeł zaopatrzenia w wodę niż obecna.
- wymiana rur azbestowych na rury przyjazne środowisku
- rozbudowa oczyszczalni ścieków
- remont i reaktywacja działania Uniwersytetu Ludowego
- remont wszystkich dróg gminnych
- zmiana oświetlenia
- promocja gminy na zewnątrz
- remont wszystkich dróg gminnych
- dobre oświetlenie
- promocja gminy w dalszym otoczeniu
- stworzyć miejsca, gdzie byłaby możliwość inwestowania

Tabela 35. Wyniki badań - najważniejsze kierunki rozwoju Gminy

Najważniejsze kierunki rozwoju	liczba odpowiedzi
Wsparcie firm działających lokalnie w celu organizowania nowych miejsc pracy	13
Wspieranie lokalnych przedsiębiorców i poszukiwanie inwestorów zewnętrznych	11
Promocja zatrudnienia poza rolnictwem oraz przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	9
Budowa infrastruktury przy drogach (parkingi, chodniki, oświetlenie, zatoki itp.)	9
Wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych	9
Wspieranie działań artystycznych, kulturalnych i promocja gminy	9
Wsparcie podejmowania przez mieszkańców wsi działalności pozarolniczej (zakładanie firm, agroturystyka)	8
Współpraca z gminami partnerskimi	7

Zwiększenie pomocy socjalnej dla najuboższych	7
Budowanie wizerunku wsi oraz promocja atrakcyjności obszarów wiejskich	7
Wsparcie samozatrudnienia w usługach na rzecz ludności wiejskiej i turystów	6
Nakłady inwestycyjne na rozwój szkół	4
Podjmowanie działań wspierających rozwój turystyki	3
Działania wspierające jakość edukacji na wsiach, poprawę dostępności do usług społecznych i kulturalnych	2
Wpływanie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich	1
Inny: podjęcie działań na odcinku scalania gruntów dla lepszej efektywności i zyskowności gosp. rolnych	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań przeprowadzonych w Gminie w grudniu 2013r.

Rekomendacje Grup Warsztatowych

W trakcie prac przeprowadzonych w ramach Grup Warsztatowych zebrano bezpośrednio sformułowane postulaty obejmujące konkretne zagadnienia:

LISTA PROPOZYCJI DZIAŁAŃ Z ZAKRESU INFRASTRUKTURY

Infrastruktura wodociągowo - kanalizacyjna: PRIORYTET I

- Rozbudowa Gminnej Oczyszczalni Ścieków - priorytet 1
- Budowa nowej studni oraz połączenie wodociągu Dębów - Białoboki - priorytet 2
- Modernizacja oraz wymiana sieci wodociągowej z rur azbestowych na PCV - priorytet 3

Infrastruktura drogowa: PRIORYTET II

- Remont oraz przebudowa istniejących dróg - priorytet 1
- Budowa nowych dróg (droga Ostrów - Kańczuga koło Sołtysa, droga Gać - Kańczuga koło Pana Tuleji, skrzyżowanie dróg oraz droga do Pana Henryka Majcher w miejscowości Wolica, drogi w „Jaworzniku”) - priorytet 2
- Remont dróg dojazdowych oraz działania zmierzające do przejęcia na własność dróg będących w samoistnym posiadaniu - priorytet 3

Infrastruktura publiczna: PRIORYTET III

- Reforma szkolnictwa - likwidacja nierentownych szkół - priorytet 1
- Kompleksowa termomodernizacja budynków użyteczności publicznej - priorytet 2
- Remont budynku Domu Ludowego w miejscowości Ostrów - priorytet 3

Infrastruktura sportowa: PRIORYTET IV

- Budowa stadionu wraz z trybunami i zapleczem

W zakresie infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej uznano za słabą stronę Gminy jednocześnie nie wskazano potrzeb w tym zakresie.

WNIOSKI

W trakcie rozmowy oraz wspólnej analizy określono niezbędne działania mogące przyczynić się do rozwoju gospodarczego Gminy Gać, które nie zostały usystematyzowane według priorytetów tj.:

- Zwolnienia oraz ulgi podatkowe dla przedsiębiorstw
- Działania wspierające działalność w zakresie przetwórstwa rolniczego
- Podjęcie działań w zakresie uchwalenia planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczenie terenów pod inwestycje produkcyjne, usługowe i handlowe a także wskazanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe
- Stworzenie perspektywy dla młodych ludzi
- Uruchomienie punktu doradczego dla potencjalnych przedsiębiorców
- Wspieranie działań z zakresu odnawialnych źródeł energii

KULTURA I SPORT

1. Rozbudowa zaplecza sportowego w miejscowościach gminy Gać - boiska do piłki nożnej, powstanie drużyn piłkarskich.
2. Inwestowanie w te dyscypliny sportowe, które przynoszą sukcesy, np. biegi na orientację.
3. Tworzenie miejsc do wolnego odpoczynku, np. place zabaw dla dzieci.
4. Lepszy przekaz informacji o wydarzeniach w gminie - nie tylko strona internetowa, ale np. miesięcznik niezwiązany bezpośrednio z Urzędem Gminy.
5. Opracowanie i realizacja rocznego harmonogramu imprez kulturalnych w poszczególnych miejscowościach - współpraca z sołtysem, KGW, szkołą, stowarzyszeniami, parafią, OSP.
6. Organizacja zawodów sportowych na szczeblu gminny (np. tenis stołowy, piłka siatkowa, piłka nożna) dla różnych grup wiekowych.
7. Wspieranie działalności UKS.
8. Organizacja imprez sportowych o zasięgu powiatowym, wojewódzkim i ogólnopolskim.
9. Wspieranie organizatorów obozów sportowych i rekreacyjnych organizowanych dla dzieci i młodzieży z terenu gminy.
10. Reaktywacja Świątecznego Turnieju Tenisa Stołowego o Puchar Wójta Gminy Gać.
11. Organizacja zawodów w biegu na orientację: Puchar Starosty Przeworskiego, Puchar Azymutu pod patronatem honorowym Wójta Gminy Gać oraz Klubowych Mistrzostw Polski w 2014 r.
12. Organizacja feryjnego turnieju w piłce siatkowej drużyn gimnazjalnych o Puchar Dyrektora ZS w Dębowie.
13. Organizacja „Pikniku Biegowego” - zawodów biegowych na różnych dystansach i w różnych kategoriach wiekowych.
14. Organizacja w okresach wolnych od nauki obozów sportowo-rekreacyjnych dla uczniów.
15. Dokumentowanie działalności kulturalno - sportowej przy użyciu najnowszych technologii informacyjnych - prezentacja audiowizualna (przy użyciu projektora, telewizora) bieżących wydarzeń z życia placówek, np. szkoły, ogłoszeń, planów.

16. Włączenie się w Program Projektor - wolontariat studencki.

Do strategii gminy

Zagadnienia ogólne

1. Wspieranie działalności Uczniowskich Klubów Sportowych z terenu Gminy Gać
2. Organizowanie zawodów sportowych w różnych dyscyplinach sportu dla uczniów z terenu Gminy w oparciu o bazę sportowo-rekreacyjną Gminy Gać
3. Wspieranie działalności klubów biorących udział w ogólnopolskim współzawodnictwie dzieci i młodzieży.
4. Promocja Gminy poprzez organizację imprez sportowych o zasięgu powiatowym, wojewódzkim i ogólnopolskim
5. Promocja Gminy poprzez starty w zawodach krajowych i zagranicznych.
6. Wspieranie organizatorów obozów sportowych i rekreacyjnych organizowanych dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Gać
7. Dokumentowanie działalności kulturalno-sportowej przy użyciu nowych technologii oraz medialna prezentacja sprawozdań z tych przedsięwzięć

Zagadnienia szczegółowe:

1. Reaktywacja Świątecznego Turnieju Tenisa Stołowego o Puchar Wójta Gminy Gać.
2. Organizacja zawodów w biegu na orientację : Puchar Starosty Przeworskiego, Puchar Azymutu pod patronatem honorowym Wójta Gminy Gać oraz Klubowych Mistrzostw Polski w 2014 (wiosna).
3. Organizacja feryjnego turnieju w piłce siatkowej drużyn gimnazjalnych o Puchar Dyrektora ZS Dębów.
4. Organizacja „Pikniku Biegowego” - zawodów biegowych na różnych dystansach w różnych kategoriach wiekowych.
5. Organizacja w okresach wolnych od nauki obozów sportowo-rekreacyjnych dla uczniów ZS Dębów.
6. Start w zawodach krajowych i zagranicznych: Puck, Warszawa, Łódź, Kraków, Lublin, Wejherowo, Rybnik oraz Łotwa.
7. Wykonywanie prezentacji audiowizualnej oraz prezentacja zgromadzonych materiałów w szkole (Gminie) w miejscu ogólnodostępnym dla uczniów i rodziców.

Zebrań Rady Samorządu Uczniowskiego

Kierunki rozwoju gminy:

1. Stworzenie bazy rekreacyjno – sportowej
 - a) boisko do piłki nożnej aby mogła powstać drużyna sportowa,
 - b) zorganizowanie miejsc, gdzie mogłaby spotykać się młodzież (np. świetlica, klubokawiarnia, miejsca dla spędzenia wolnego czasu na powietrzu – alejki, ławeczki, np. zagospodarowanie rekreacyjne okolicy stawu),

- c) zorganizowanie siłowni (sprzęt w szkole mało wykorzystany ze względu na bazę lokalową),
- d) duży plac zabaw dla dzieci.
2. Udostępnienie młodzieży obiektów istniejących (np. Remiza OSP, świetlica wiejska).
3. Zorganizować pracę organizacji i kół nie tylko w GOK-u, ale również w poszczególnych miejscowościach – dla młodzieży.
4. Wyposażenie szkół w nowoczesne pomoce dydaktyczne – szczególnie do przedmiotów przyrodniczych.
5. Wyremontowanie i wykończenie Remizy OSP, by w pełni mogła służyć mieszkańcom wsi.

Dodatkowa rekomendacja KGW i Stowarzyszenia Kobiet Gminy Gać:

Oprócz wymienionych w ankiecie punktów osoby uczestniczące uznały jednogłośnie, że trzeba zwiększyć dotacje na Kulturę, aby zespoły artystyczne mogły godnie reprezentować wizerunek Gminy jest niezbędne zabezpieczenie środków na tę działalność, a ponadto w słowie „Kultura” nie mieszczą się tylko Zespoły, lecz jest to pojęcie o dużo szerszym znaczeniu, także Biblioteka, stąd ten dodatkowy wniosek.

Oczekiwania LKS „Gacovia” Gać w obszarze sportu:

1. Wybudowania przy Orliku szatni z natryskami, służącej uczestnikom zajęć na Orliku jak również sportowcom LKS w trakcie rozgrywanych spotkań ligowych.
2. Przystosowanie oświetlenia boiska sportowego na podobne jak na Orliku.
3. Zwiększenia nakładów finansowych dotujących rozwój sportu jako że notuje się stały wzrost cen sprzętu, transportu czy odpłatności za c. o. itp.

Rekomendacje Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów Koła Terenowego nr 4 w Gaci:

1. Pomieszczenie na lokal Koła, dogodne wejście dla starszych ludzi.
2. Dostęp do mediów: telefon, komputer.

Rekomendacja: W planowaniu kierunków strategicznych rozwoju gminy dobrze byłoby uwzględnić potencjał organizacji działających na terenie gminy – i odnieść się do zgłoszonych przez nie postulatów w bardziej ogólny sposób na poziomie strategii, a propozycje konkretnych działań zapisać – o ile będzie to możliwe – w planach działania, planach finansowych i / lub założeniach budżetowych.

Dobrze byłoby też uwzględnić budowanie współpracy pomiędzy organizacjami lub stworzenie pozytywnego klimatu do budowania współpracy organizacji „branżowych” – działających w tym samym obszarze merytorycznym na terenie regionu.

Cele europejskie w krajowych dokumentach strategicznych

Strategia „Europa 2020”³ jest nowym, długookresowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Unii Europejskiej (UE), który zastąpił realizowaną od 2000 r., zmodyfikowaną pięć lat później, Strategię Lizbońską.

W opublikowanym 3 marca 2010 r. Komunikacie „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu” podkreślona została potrzeba wspólnego działania państw członkowskich na rzecz wychodzenia z kryzysu oraz wdrażania reform umożliwiających stawienie czoła wyzwaniom związanym z globalizacją, starzeniem się społeczeństw czy rosnącą potrzebą racjonalnego wykorzystywania zasobów. W celu osiągnięcia powyższych założeń zaproponowano trzy podstawowe, wzajemnie wzmacniające się priorytety:

- wzrost inteligentny, czyli rozwój oparty na wiedzy i innowacjach,
- wzrost zrównoważony, czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywnie korzystającej z zasobów i konkurencyjnej,
- wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu, czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Komisja Europejska zaproponowała wskaźniki umożliwiające monitorowanie postępów w realizacji ww. priorytetów za pomocą pięciu nadrzędnych celów, określonych na poziomie całej UE, w tym:

- osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75%;
- poprawa warunków prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, w tym przeznaczanie 3% PKB UE na inwestycje w badania i rozwój;
- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w porównaniu z poziomami z 1990 r.; zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii; dążenie do zwiększenia efektywności energetycznej o 20%;
- podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez zmniejszenie odsetka osób przedwcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz zwiększenie do co najmniej 40% odsetka osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe;
- wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza poprzez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego 20 milionów obywateli.

Podstawowymi instrumentami realizacji celów strategii „Europa 2020” są opracowywane przez państwa członkowskie UE Krajowe Programy Reform oraz przygotowane przez KE inicjatywy przewodnie, realizowane na poziomie UE, państw członkowskich, władz regionalnych i lokalnych. Te inicjatywy przewodnie to:

³ Źródło: Ministerstwo Gospodarki, www.mg.gov.pl

- „Unia innowacji” – poprawa warunków ramowych dla innowacji oraz wykorzystanie innowacji do rozwiązania najważniejszych problemów społecznych i gospodarczych wskazanych w strategii Europa 2020;
- „Mobilna młodzież” – poprawa jakości na wszystkich poziomach edukacji i szkoleń oraz zwiększanie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego na arenie międzynarodowej;
- „Europejska agenda cyfrowa” – osiągnięcie trwałych korzyści gospodarczych i społecznych z jednolitego rynku cyfrowego, opartego na dostępie do szerokopasmowego Internetu;
- „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” – wsparcie zmiany w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i efektywniej korzystającej z zasobów środowiska oraz dążenie do wyeliminowania zależności wzrostu gospodarczego od degradacji środowiska przyrodniczego;
- „Polityka przemysłowa w erze globalizacji” – poprawa warunków dla przedsiębiorczości, zwłaszcza MŚP oraz wsparcie rozwoju silnej bazy przemysłowej, zdolnej do konkurencyjności w skali globalnej;
- „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia” – stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy, przez ułatwienie mobilności pracowników i rozwój ich umiejętności, w celu zwiększenia poziomu zatrudnienia oraz zapewnienie trwałości europejskich modeli społecznych;
- „Europejski program walki z ubóstwem” – zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej poprzez pomoc osobom biednym i wykluczonym oraz umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu ekonomicznym i społecznym.

W celu skutecznej realizacji nowej strategii wzmocnieniu uległ system koordynacji polityki makroekonomicznej i zarządzania procesem wdrażania reform strukturalnych w UE. Wiodącą rolę w tym procesie przewidziano dla Rady Europejskiej. Na system ten składają się m.in. Zintegrowane Wytyczne, przyjmowane na poziomie UE oraz Rekomendacje Krajowe, skierowane do poszczególnych państw członkowskich. KE będzie monitorowała postępy na podstawie dwóch dotychczasowych instrumentów, które zachowają swoją odrębność, ale będą przygotowywane równocześnie, tj. sprawozdania z realizacji programu „Europa 2020” i sprawozdania z realizacji Paktu Stabilności i Wzrostu.

W kwietniu 2011 r. państwa członkowskie UE przygotowały Krajowe Programy Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”, których celem jest budowa trwałych podstaw wzrostu gospodarczego, łącząc cele unijne z priorytetami krajowymi. Przedstawione w nich reformy, ukierunkowane na wzrost inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu, mają umożliwić przezwycięzenie zidentyfikowanych barier wzrostu (tzw. wąskich gardeł) hamujących potencjał rozwojowy państw członkowskich UE, jednocześnie przyczyniając się do wzmocnienia pozycji UE na arenie międzynarodowej.

Przygotowany dla Polski Krajowy Program Reform wpisuje się w szerszą inicjatywę polskiego rządu zmierzającą do stworzenia efektywnego systemu kształtowania polityki rozwoju kraju.

Nowe zintegrowane, ponadsektorowe podejście do problemów społeczno-gospodarczych wymaga skoordynowanych działań po stronie administracji. Ramy dla nowego systemu zarządzania rozwojem kraju stanowi Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju pn. „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” oraz Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju i Plan Zagospodarowania Przestrzennego Kraju. W perspektywie do 2020 roku najważniejszymi dokumentami strategicznymi będą Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju wraz z Krajowym Programem Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020” oraz dziewięć strategii zintegrowanych:

1. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki;
2. Strategia rozwoju kapitału ludzkiego;
3. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku;
4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko;
5. Sprawne państwo;
6. Strategia rozwoju kapitału społecznego;
7. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010-2020. Regiony, miasta, obszary wiejskie;
8. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej;
9. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa.

Zidentyfikowane w KPR bariery wzrostu dla Polski to:

- wysoki deficyt strukturalny finansów publicznych;
- niedostateczny ogólny poziom wydatków inwestycyjnych;
- nadmierne obciążenia regulacyjne i administracyjne;
- niski poziom podaży pracy połączony z nieadekwatną jej strukturą;
- niedostateczny poziom zdolności innowacyjnych przedsiębiorstw.

Obszary priorytetowe KPR:

- infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego (odrabianie zaległości);
- innowacyjność dla wzrostu inteligentnego (budowa nowych przewag);
- aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu (budowa nowych przewag).

Cele strategii Europa 2020:

- 75% zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat;
- 3% PKB UE na inwestycje B+R;
- cele 20/20/20⁴ w zakresie klimatu i energii;
- mniej niż 10% osób wczesnie kończących naukę; co najmniej 40% liczby osób z młodego pokolenia posiadających wykształcenie wyższe lub równoważne;
- zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym o 20 mln.

Cele krajowe przyjęte przez Polskę:

- 71% zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat;

⁴ Należy ograniczyć emisję dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub – jeśli pozwolą na to warunki – nawet o 30%; należy zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20%.

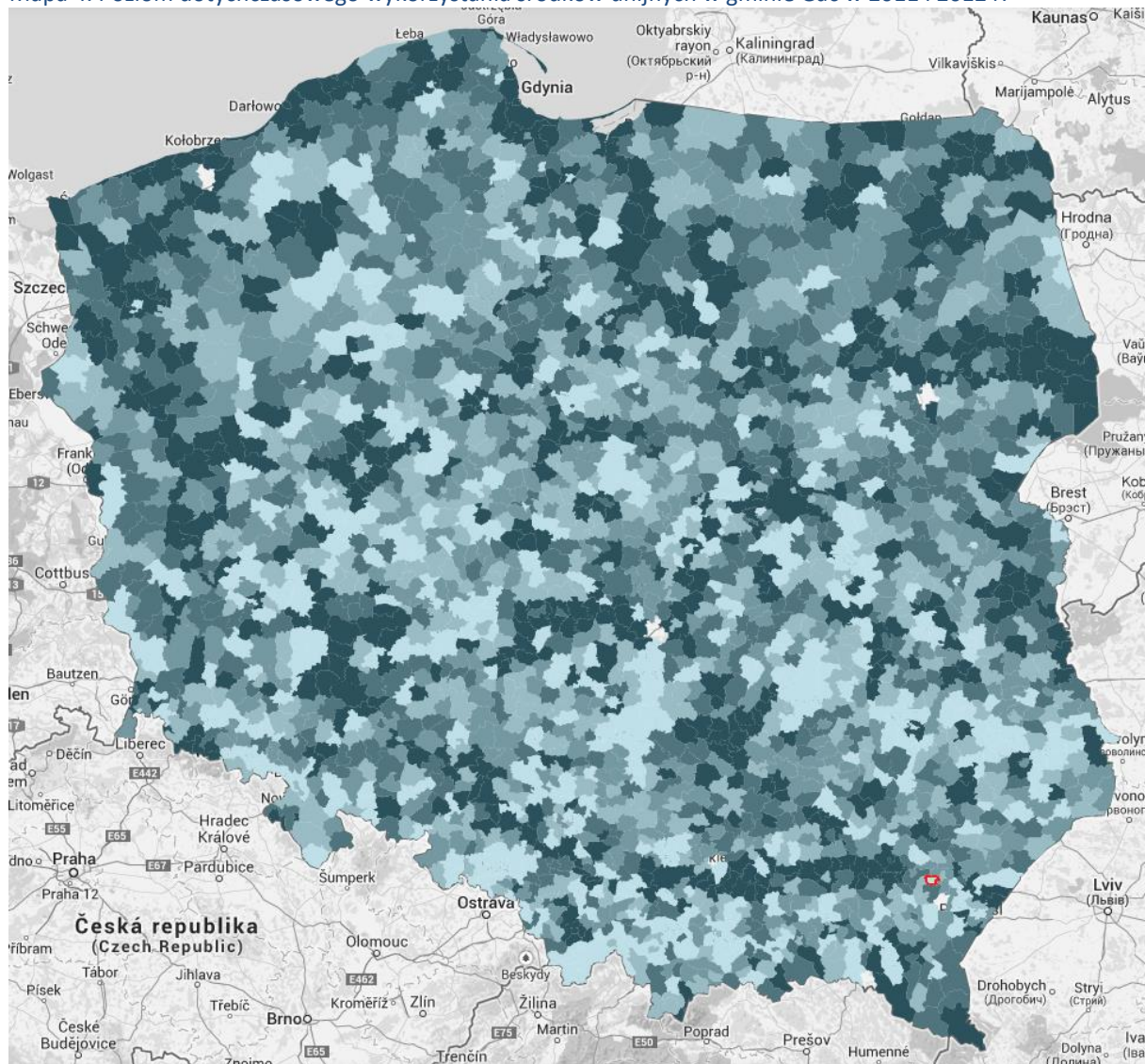
- 1,7% PKB na inwestycje w B+R;
- zmniejszenie zużycia energii pierwotnej do poziomu ok. 96 Mtoe⁵, zwiększenie wykorzystania OZE, redukcja emisji CO₂;
- zmniejszenie do 4,5 odsetka osób wczesnie kończących naukę; zwiększenie do 45% osób młodego pokolenia posiadających wykształcenie wyższe;
- obniżenie o 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i/ lub deprawacją materialną i /lub żyjących w gospodarstwach domowych bez osób pracujących lub o niskiej intensywności pracy.

Dotychczas w różny sposób i w różnym stopniu wykorzystywano dostępne unijne fundusze. Dostępne są jednak narzędzia „interaktywne”, które umożliwiają monitorowanie różnych zmian (w tym np. skali absorpcji środków UE) w perspektywie kraju lub wybranych mniejszych jednostek terytorialnych.

Na poniższej mapie zaprezentowano przykładowe zestawienie obrazujące skalę wykorzystania środków unijnych w przeliczeniu na mieszkańców gmin. Zaprezentowany wskaźnik informuje o tym, jaka jest na danym obszarze wartość dofinansowanych z funduszy UE inwestycji realizowanych w ramach wszystkich programów polityki spójności, PROW i PO Ryby 2007-2013 w przeliczeniu na 1 mieszkańca wybranego obszaru. W elektronicznej wersji mapy (www.mojapolis.pl) dane można oglądać na różnych poziomach agregacji - od gmin po województwa, przy czym o przypisaniu projektu do danego obszaru decyduje miejsce realizacji projektu. Prezentowane na poniższej mapie dane dotyczą kwot zakontraktowanych, czyli zagwarantowanych w umowach z projektodawcami, a nie już wydatkowanych. Nie uwzględniono wydatków na tzw. pomoc techniczną, czyli obsługę projektów, ich monitorowanie, kontrolę itp. W przypadku PROW brak danych dotyczących rent strukturalnych, wspierania gospodarowania na obszarach o niekorzystnych warunkach, płatności rolno-środowiskowych, zalesiania oraz działań informacyjnych i promocyjnych. Dane przedstawione są narastająco, co oznacza, że dane dla 2011 r. informują o wartości wszystkich projektów zakontraktowanych do końca 2011 r. Prezentowane dane dotyczą 2011 i 2012 r. Źródło danych MRR (baza SIMIK), MRiRW, źródło mapy: mojapolis.pl.

⁵ Mtoe – megatona oleju ekwiwalentnego

Mapa 4. Poziom dotychczasowego wykorzystania środków unijnych w gminie Gać w 2011 i 2012 r.

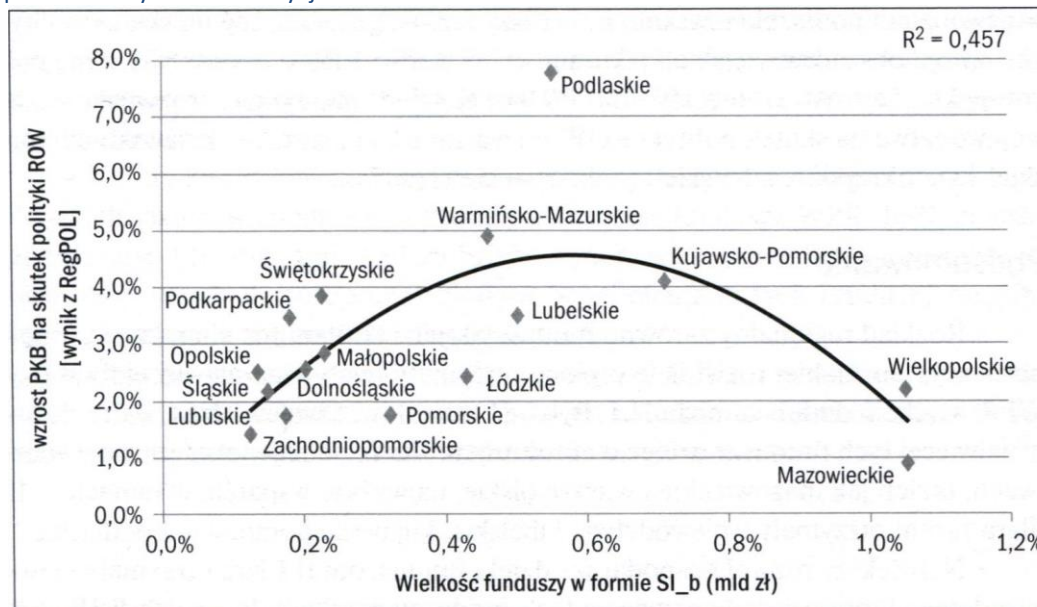
Źródło: mojapolis.pl

Monitorowanie poziomu rozwoju gminy może być realizowane przy wykorzystaniu wskaźników rozwoju, które mogą być (i powinny) dobierane indywidualnie, z uwzględnieniem obszarów istotnych z perspektywy podejmowanych przez Gminę działań w danym okresie. Ważne jest, żeby dobrane wskaźniki były porównywalne w perspektywie długookresowej – przykładowe cechy, które mogą jako wskaźniki obrazować poziom rozwoju gminy, zawarto w tabeli „Wskaźniki monitorujące poziom zrównoważonego rozwoju gminy w perspektywie długookresowej według wybranych dziedzin”.

Poszczególne regiony w różny sposób skorzystały na środkach unijnych z dotychczasowego okresu finansowania. Zaprezentowany poniżej wykres przedstawia przykładowy zakres

wykorzystania unijnych środków (z I i II filara Wspólnej Polityki Rolnej 2004-2009⁶) w perspektywie poszczególnych województw relację pomiędzy wzrostem gospodarczym a wielkością środków z II filara przeznaczonych na inwestycje.

Wykres 4. Zależność między wzrostem gospodarczym województw a wielkością środków z II filara przeznaczonych na inwestycje

Źródło: M. Stanny, M. Drygas „Przestrzenne, społeczno-ekonomiczne zróżnicowanie obszarów wiejskich w Polsce”, IRWiR PAN, Warszawa 2012

Wykres, chociaż obrazuje jeden z elementów stanowiących system wsparcia dla rozwoju wsi, pokazuje, że wysokość przekazanego finansowego wsparcia niekoniecznie przełoży się na rozwój gospodarczy (tu mierzony jako przyrost netto PKB). Widoczne na prawym końcu poziomej osi województwa mazowieckie i wielkopolskie, które otrzymały największe dofinansowania, nie znajdują się w najwyższych punktach osi pionowej obrazującej poziom rozwoju. Tam najwyżej odnotowane są województwa ze średnią dotacją. W cytowanym opracowaniu analizującym wydatkowanie funduszy unijnych zawarto podsumowanie, a wśród nich wnioski:

- słabiej rozwinięte regiony otrzymały relatywnie najwięcej funduszy Wspólnej Polityki Rolnej w stosunku do ich zamożności,
- przeznaczenie funduszy na inwestycje przekładało się na rozwój gospodarczy regionów,
- potrzebne są dalsze środki wspierające zarówno rozwój inwestycyjny jak i kapitał ludzki, a to oznacza, że należy wspierać:
 - inwestycje w nowe technologie i innowacje,
 - inwestycje umożliwiające rolnikom korzystanie z nowych technologii,

⁶ W źródłowej publikacji analizie poddano fundusze obejmujące dopłaty bezpośrednie w latach 2004-2009, PROW 2004-2006 oraz SPO 2004-2006), por. K. Zawalińska | Instrumenty i efekty wsparcia Unii Europejskiej dla regionalnego rozwoju obszarów wiejskich w Polsce”, IRWiR PAN, Warszawa 2009 za: K. Zawalińska „Regionalne zróżnicowanie absorpcji wsparcia unijnego dla polskiej wsi i jego skutki dla rozwoju społeczno-gospodarczego kraju” w: M. Stanny, M. Drygas [red. nauk.] „Przestrzenne, społeczno-ekonomiczne zróżnicowanie obszarów wiejskich w Polsce. Problemy i perspektywy rozwoju”, Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 2010

- inwestycje wspierające mobilność zawodową rolników i ludności bezrolnej (wsparcie rozwoju nowych miejsc pracy), w tym przekwalifikowania zawodowe, wsparcie samozatrudnienia, wsparcie tworzenia inkubatorów przedsiębiorczości itp.,
- należy upraszczać procedury w działaniach inwestycyjnych (szczególnie tych wymagających biznesplanów i przygotowania finansowego) a także edukować rolników w zakresie korzystania z nich,
- realizowane działania w zakresie polityki rozwoju wsi kierowane są do rolników, którzy stanowią mniejszość mieszkańców, zatem bezrolna większość pozostaje bez dedykowanej im oferty wspierającej.

Cele w „lokalnych” i regionalnych strategiach rozwoju

Strategia Rozwoju Gminy jest dokumentem zawierającym kierunki rozwoju i rekomendacje dla określonych działań długoterminowych. Strategia Rozwoju Gminy nie jest jedynym dokumentem strategicznym do którego mogą się odwoływać interesariusze i mieszkańcy obszaru gminy. Wśród najważniejszych spośród nich należy wskazać strategię rozwiązywania problemów społecznych gminy, strategię rozwoju powiatu i strategię rozwoju województwa. W poniższej tabeli zestawiono cele (strategiczne obszary i priorytety) wskazane w każdym z wymienionych dokumentów, a także w dotychczasowej Strategii Rozwoju Gminy Gać.

Tabela 36. Cele strategiczne w strategicznych dokumentach regionu

Obszary strategiczne i cele w dokumentach strategicznych Gminy i regionu			
Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Gminy Gać na lata 2010 – 2020	Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gać na lata 2009 – 2015	Strategia Rozwoju Powiatu Przeworskiego na lata 2007 – 2013	Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackiego 2020
	WIZJA: Gmina Gać miejscem przyjaznym dla mieszkańców, posiadającym dostęp do profesjonalnej pomocy społecznej oraz klimat sprzyjający aktywnej integracji.	---	Cel główny: Efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju społeczno- gospodarczego drogą do poprawy jakości życia mieszkańców.
Zakres: GOSPODARKA / INFRASTRUKTURA			
<p>Cel strategiczny I Pobudzenie lokalnego potencjału gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 1: Wzmocnienie aktywności gospodarczej mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 2: Intensyfikacja rozwoju potencjału rolniczego</p> <p>Cel operacyjny 3: Dywersyfikacja struktury gospodarki lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 4: Poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez odpowiednie zaprogramowanie zarządzania przestrzenią jednostki</p> <p>Cel operacyjny 5: Wspieranie i rozbudowa lokalnego zaplecza okołobiznesowego</p> <p>Cel operacyjny 6: Promocja postaw przedsiębiorczych</p> <p>Cel strategiczny II Wzmocnienie miejscowej infrastruktury</p>	<p>CEL STRATEGICZNY I</p> <p>Redukcja przyczyn powodujących patologię stosunków społecznych</p> <p>Cel operacyjny I. Ograniczenie dziedziczenia i występowania zjawiska patologii w rodzinie</p> <p>Cel operacyjny II. Zapobieganie przestępczości i przestępczości wśród nieletnich</p> <p>Cel operacyjny III. Budowa systemu profilaktyki, rozwiązywania problemów uzależnień i ich skutków</p> <p>Cel operacyjny IV. Wsparcie osób dotkniętych problemem ubóstwa</p> <p>Cel operacyjny V. Działania na rzecz poprawy warunków rozwoju społecznego dla osób starszych</p>	<p>1. Obszar strategiczny: Infrastruktura techniczna</p> <p>Priorytet: Wzrost konkurencyjności powiatu oraz poprawa jego dostępności przestrzennej</p> <p>Cel 1: Poprawa dostępności i atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej powiatu poprzez realizację przedsięwzięć w zakresie sieci komunikacyjnej, informatycznej i energetycznej</p> <p>Cel 2. Usprawnienie komunikacji pomiędzy ośrodkami gminnymi oraz stworzenie dogodnych warunków do lokalizacji nowych inwestycji</p> <p>Cel 3. Wspieranie inwestycji z zakresu gospodarki wodno – ściekowej</p> <p>3. Obszar strategiczny: Obszary wiejskie i rolnictwo</p> <p>Priorytet: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich na terenie powiatu sprzyjający powstawaniu rentownych gospodarstw rolnych</p>	<p>Dziedzina: Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka</p> <p>Cel 1: Rozwijanie przewag regionu w oparciu o kreatywne specjalizacje jako przejaw budowania konkurencyjności krajowej i międzynarodowej</p> <p>Priorytet 1.1. Przemysł</p> <p>Priorytet 1.2. Nauka, badania, szkolnictwo wyższe</p> <p>Priorytet 1.3. Turystyka</p> <p>Priorytet 1.4. Rolnictwo</p> <p>Priorytet 1.5. Instytucje otoczenia biznesu</p> <p>Dziedzina: Sieć osadnicza</p> <p>Cel 3: Podniesienie dostępności oraz poprawa spójności funkcjonalno – przestrzennej jako element budowania potencjału rozwojowego regionu</p> <p>Priorytet 3.1. Dostępność komunikacyjna</p> <p>Priorytet 3.2. Dostępność technologii informacyjnych</p>

<p>Cel operacyjny 1: Modernizacja i rozwój lokalnego układu komunikacyjnego</p> <p>Cel operacyjny 2: Usprawnienie warunków dbałości o środowisko naturalne</p> <p>Cel operacyjny 3: Rozwój pozostałych elementów przestrzeni publicznej</p>		<p>oraz kreowaniu pozarolniczych źródeł dochodów</p> <p>Cel 1: Aktywizacja, promocja i ożywienie społeczno –gospodarcze obszarów wiejskich oraz rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej w warunkach zrównoważonego rozwoju</p> <p>Cel 2. Odnowa wsi oraz modernizacja przestrzeni wiejskiej</p> <p>Cel 3. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych</p> <p>Cel 4. Wspieranie rozwoju rynku rolnego</p>	<p>Priorytet 3.3. Funkcje metropolitalne Rzeszowa</p> <p>Priorytet 3.4. Funkcje obszarów wiejskich</p> <p>Priorytet 3.5. Spójność przestrzenna i wzmacnianie funkcji biegunów wzrostu</p>
Zakres: SPOŁECZEŃSTWO			
<p>Cel strategiczny III Prężnie funkcjonująca społeczność lokalna</p> <p>Cel operacyjny 1: Systemowe wsparcie aktywności lokalnej mieszkańców</p> <p>Cel operacyjny 2: Podejmowanie działań pomocnych w znalezieniu pracy przez osoby bezrobotne</p> <p>Cel operacyjny 3: Wzmocnienie procesu kształcenia</p> <p>Cel operacyjny 4: Wysoki poziom kultury i rekreacji</p> <p>Cel operacyjny 5: Zdrowe społeczeństwo i bezpieczeństwo socjalne</p>		<p>2. Obszar strategiczny: Kapitał ludzki</p> <p>Priorytet: Tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju kapitału społecznego poprzez inwestycje w edukację, ochronę zdrowia, pomoc społeczną i wzrost zatrudnienia</p> <p>Cel 1: Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego i działania na rzecz osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym</p> <p>Cel 2: Tworzenie warunków dla rozwoju rodziny i opieki nad dziećmi</p> <p>Cel 3: Rozbudowa i modernizacja infrastruktury pomocy społecznej oraz rozwój zawodowy kadr pomocy społecznej odpowiadający potrzebom społecznym</p> <p>Cel 4: Dalsza rozbudowa oraz modernizacja infrastruktury oświatowej, ze szczególnym uwzględnieniem otoczenia</p>	<p>Dziedzina: Kapitał ludzki i społeczny</p> <p>Cel 2: Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego jako czynników: innowacyjności regionu oraz poprawy poziomu życia mieszkańców</p> <p>Priorytet 2.1. Edukacja</p> <p>Priorytet 2.2. Kultura i dziedzictwo kulturowe</p> <p>Priorytet 2.3. Społeczeństwo obywatelskie</p> <p>Priorytet 2.4. Włączenie społeczne</p> <p>Priorytet 2.5. Zdrowie publiczne</p> <p>Priorytet 2.6. Sport powszechny</p>

		<p>zewnątrznego placówek oświatowych, w tym zapewnienie monitorowania tych placówek</p> <p>Cel 5: Wyposażenie ogólnokształcących placówek oświatowych w nowoczesne pomoce dydaktyczne zapewniające uzyskanie przez absolwentów wysokiego poziomu wiedzy i umiejętności dających podstawy do dalszej nauki w uczelniach wyższych lub szkołach policealnych</p> <p>Cel 6: modernizacja wyposażenia szkolnictwa zawodowego w celu zapewnienia wysokiego poziomu kształcenia umożliwiającego absolwentowi podjęcie pracy zawodowej w nowoczesnych zakładach pracy lub podjęcie dalszej nauki w uczelniach wyższych</p> <p>Cel 7: Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców i rozwój infrastruktury służby zdrowia</p> <p>Cel 8. Profilaktyka i promocja zdrowia</p> <p>Cel 9. Edukacja na rzecz zatrudnienia, konkurencyjności i rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu dostosowana do zmieniających się warunków rynku pracy</p> <p>Cel 10. Rynek pracy otwarty dla wszystkich oraz promocja integracji społecznej</p> <p>Cel 11. Wsparcie dla budowy sprawnego i przyjaznego powiatu</p>	
<p>Zakres: ŚRODOWISKO</p>			

		<p>6. Obszar strategiczny: Ochrona środowiska i bezpieczeństwo publiczne oraz zapobieganie zagrożeniom</p> <p>Priorytet: Zapobieganie degradacji środowiska i zagrożeniom naturalnym oraz efektywna gospodarka zasobami naturalnymi</p> <p>Cel 1. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców</p> <p>Cel 2. Ochrona ludzi i mienia przed powodzią, pożarami i suszą oraz racjonalna gospodarka zasobami wodnymi</p> <p>Cel 3. Ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów i wdrażanie nowoczesnych systemów gospodarki odpadami</p> <p>Cel 4. Dbłość o jak najlepszą jakość powietrza i gleb oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko hałasu i promieniowania elektromagnetycznego</p> <p>Cel 5. Zachowanie i ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej na terenie powiatu</p> <p>Cel 6. Działania na rzecz ochrony środowiska</p> <p>Priorytet 2: Poprawa bezpieczeństwa publicznego mieszkańców</p> <p>Cel: Przeciwdziałanie (zapobieganie) zjawiskom wpływającym na bezpieczeństwo mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży</p>	<p>Dziedzina: Środowisko i energetyka</p> <p>Cel 4: Racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów z poszanowaniem środowiska naturalnego sposobem na zapewnienie bezpieczeństwa i dobrych warunków życia mieszkańców oraz rozwoju gospodarczego województwa</p> <p>Priorytet 4.1. Zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom oraz usuwanie ich negatywnych skutków</p> <p>Priorytet 4.2. Ochrona środowiska</p> <p>Priorytet 4.3. Bezpieczeństwo energetyczne i racjonalne wykorzystanie energii</p>
INNE zakresy tematyczne			
Cel strategiczny IV Zapewnienie warunków umożliwiających	CEL STRATEGICZNY II	4. Obszar strategiczny: Turystyka, sport, promocja	

<p>realizację celów Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Gać</p>	<p>Wzmoczenie efektów funkcjonowania poszczególnych instytucji i struktur wzmacniających procesy integracyjne w Gminie</p>	<p>Priorytet 1: Poprawa konkurencyjności turystycznej i inwestycyjnej powiatu oraz zwiększenie aktywności w zakresie współpracy lokalnej, regionalnej i międzynarodowej</p> <p>Cel 1. Działania na rzecz rozwoju turystyki oraz zwiększenie dostępności mieszkańców do obiektów sportowych i rekreacyjnych</p> <p>Cel 2. Promocja walorów i atrakcyjności turystycznych powiatu</p> <p>Cel 3. Promocja aktywnych form spędzania czasu i zdrowego stylu życia</p> <p>Cel 4. Wspieranie rozwoju edukacji turystyczno- krajoznawczej</p>	
<p>Cel operacyjny 1: Organizacja i wdrażanie procesów implementacyjnych</p> <p>Cel operacyjny 2: Obserwacja potrzeb i zachowań mieszkańców Gminy</p> <p>Cel operacyjny 3: Dywersyfikacja źródeł finansowania realizacji celów Strategii</p> <p>Cel operacyjny 4: Zintensyfikowanie działań promujących Gminę</p>	<p>Cel operacyjny I. Wypracowanie form postępowania wobec osób bezrobotnych</p> <p>Cel operacyjny II. Rozwój systemu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych</p> <p>Cel operacyjny III. Wspieranie i upowszechnianie współpracy pomiędzy partnerami społecznymi i wszelakimi organizacjami szczególnie w zakresie kreowania i realizacji zadań publicznych w temacie pomocy społecznej</p>	<p>5. Obszar strategiczny: Kultura i dziedzictwo kulturowe</p> <p>Priorytet: Zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz poprawa jakości i dostępności infrastruktury kultury w powiecie</p> <p>Cel 1: Ochrona dziedzictwa kulturowego powiatu</p> <p>Cel 2: Rozwój infrastruktury kulturalnej i wspieranie działalności kulturalnej w powiecie</p> <p>Cel 3. Kształtowanie i promowanie kulturowej tożsamości powiatu</p> <p>Cel 4. Poprawa jakości środowiska kulturowego</p>	
	<p>CEL STRATEGICZNY III</p> <p>Zapewnienie odpowiednich warunków umożliwiających efektywną realizację zadań przez służby pomocy społecznej</p> <p>Cel operacyjny I. Stworzenie zintegrowanego systemu rozwiązywania problemów społecznych</p> <p>Cel operacyjny II. Wzmocnienie oddziaływania GOPS</p> <p>Cel operacyjny III. Wzmocnienie potencjału kadrowego służb pomocy społecznej</p> <p>Cel operacyjny IV. Różnicowanie strumieni pieniężnych finansujących zadania pomocy społecznej</p>		

Źródło: opracowanie własne

Pozyskanie inwestorów w perspektywie małej gminy

Istnieje wiele czynników atrakcyjności z punktu widzenia inwestorów, na które władze regionalne i lokalne nie mają bezpośredniego wpływu. To między innymi położenie regionu, rynek zbytu, dostęp do surowców i wiele innych. Ale są takie czynniki, na które samorząd ma wpływ, choćby dostępność terenów pod inwestycje, infrastruktura techniczna oferowanych nieruchomości, odpowiednio przygotowane oferty inwestycyjne regionu, jakość obsługi inwestora w urzędzie gminy, lokalne zachęty podatkowe. Dla niektórych inwestorów poza odpowiednim przygotowaniem nieruchomości i oferty inwestycyjnej jednym z ważnych czynników jest tworzenie dobrego klimatu inwestycyjnego przez gminy - mogą to być lokalne zachęty inwestycyjne, np. uchwały rady gminy o zwolnieniu z podatku od nieruchomości. Ponadto dla osiągnięcia odpowiednich efektów istotne jest, aby pozyskiwaniem inwestorów zagranicznych i ich obsługą w instytucjach samorządowych zajmowały się osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, znające języki obce oraz wiedzę o przedmiocie oferty inwestycyjnej.

Bardzo ważnym czynnikiem atrakcyjności inwestycyjnej lokalizacji dla inwestora jest dostępna infrastruktura, zarówno w sensie mediów, w które uzbrojona jest działka inwestycyjna jak i infrastruktury komunikacyjnej. Odzwierciedleniem tego są preferencje inwestorów dotyczące regionów, którymi są zainteresowani. Wśród firm zagranicznych zgłaszających się do PAIIZ (Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych) najbardziej popularne i najczęściej wskazywane są województwa: dolnośląskie, wielkopolskie, śląskie, mazowieckie, łódzkie. Dostęp do autostrady, bliskość lotnisk międzynarodowych, dobrze rozwinięta sieć dróg dają samorządom mocne argumenty w walce o pozyskanie inwestora.

Województwa ze słabiej rozwiniętą infrastrukturą drogową muszą włożyć dużo więcej wysiłku, aby zwrócić uwagę inwestora na swoją ofertę. Gminy z tych województw starają się konkurować głównie dobrze przygotowanymi dzięki funduszom unijnym terenami oraz odpowiednim wykwalifikowaniem kadr, które obsługują proces obsługi inwestora.

Gminy aktywnie starające się o inwestora powinny posiadać zidentyfikowane sektory gospodarcze, które gmina chce rozwijać ze względu na optymalne wykorzystanie swojego potencjału inwestycyjnego. Dzięki temu mogą lepiej prowadzić działania związane z przyciąganiem inwestycji. Gminy konkurują między sobą także kosztami pracy na danym terenie oraz uchwalając przepisy o zniżkach związanych z podatkami od nieruchomości. Dodatkowym atutem gminy w konkurencji o inwestora może być ulokowanie na jej terenie specjalnej strefy ekonomicznej.

Gminy, które aktywnie starają się o pozyskanie inwestora, przed przystąpieniem do działań promocyjnych powinny tworzyć własne strategie promocji zawierające informacje o branżach i krajach, z jakich gmina chciałaby pozyskać inwestorów, biorąc pod uwagę posiadane uwarunkowania. Tym powinny kierować się władze lokalne, decydując się na udział w zagranicznych targach inwestycyjnych, misjach gospodarczych, targach nieruchomości. Tanim i skutecznym narzędziem promocji gmin jest Internet. Gmina może promować się, wykorzystując własny portal internetowy i umieszczając w nim informacje dotyczące

atrakcyjności inwestycyjnej, w tym o posiadanych terenach inwestycyjnych i innych nieruchomościach. Przy tym kluczową rolę odgrywa tu umiejętność pokazania swoich przewag w stosunku do konkurentów - pozostałych gmin w Polsce.

Tak więc pozyskanie inwestora jest niesamowicie dużym wyzwaniem, możliwe – że w kontekście małej gminy jest przedsięwzięciem bardziej regionalnym (do realizacji na poziomie powiatu, lokalnej grupy działania czy nawet województwa) niż lokalnym.

Polityka zrównoważonego rozwoju

Obszary wiejskie wyraźnie odróżniają się od miast, ale także różnicują się między sobą – co przekłada się na różnice w ich funkcjonowaniu i rozwoju. Podstawowe definiowane różnice wśród obszarów wiejskich to dostęp do zatrudnienia, edukacji i dóbr kultury – które na ogół koncentrują się w miastach. Różnice pomiędzy poszczególnymi gminami dobrze widoczne są w zestawieniach bazujących na wskaźnikach, które liczbowo, statystycznie obrazują wybrany zakres działania gminy. Wskaźniki syntetyczne rozwoju gmin wskazują na ogół na korzystne położenie komunikacyjne gminy znajdującej się w czołówce rankingu jst albo na jej bliskie sąsiedztwo z większym ośrodkiem gospodarczym (miastem) jako cechą kluczową dla rozwoju. Jednak to kryterium oceny odnosi się przede wszystkim do położenia na obszarze kraju, a zatem stanowi czynnik nie poddający się oddziaływaniom wewnętrznym danej jednostki (trudno coś zmienić).

Tak więc rozwój gmin wiejskich postrzegany jest na ogół w dwóch, odmiennych perspektywach: albo jako przyjęcie roli peryferyjnego ośrodka dla miast i aglomeracji („miejsca sypialniane”, „Polska B”, ośrodki weekendowe), albo podjęcie próby wyrównania szans rozwojowych aby zapewnić mieszkańcom i inwestorom warunki atrakcyjne i konkurencyjne względem innych gmin w kraju. Odpowiedź na pytanie o kierunki rozwoju optymalne dla danej gminy może wynikać z oceny jej kondycji na tle innych gmin w kraju i regionie. Ocena potrzeb gminy Gać realizowana była dwutorowo: z jednej strony obejmowała badania prowadzone w związku z aktualizacją strategii rozwoju gminy, z drugiej – obejmowała zobrazowanie zrównoważonego rozwoju w perspektywie innych gmin kraju.

Zrównoważony rozwój jest pojęciem, które upowszechniło się w Polsce za sprawą Unii Europejskiej. Dokument Agenda 21⁷ charakteryzuje to zjawisko jako proces łączenia działań politycznych, gospodarczych, społecznych i indywidualnych w celu zrównoważenia szans dostępu do środowiska naturalnego poszczególnych społeczeństw i ich obywateli - zarówno współczesnych jak i przyszłych pokoleń. Zrównoważony rozwój cywilizacyjny powinien więc

⁷ Agenda 21 to jeden z podstawowych dokumentów Konferencji Narodów Zjednoczonych "Środowisko i rozwój" (Szczytu Ziemi), jaka miała miejsce w Rio de Janeiro, w czerwcu 1992 roku. Globalny Program Działań, nazywany popularnie Agendą 21, to obszerny (liczący prawie 600 stron) dokument oparty na 27 zasadach Karty Ziemi. Przedstawia porozumienie osiągnięte przez 179 państw. W Polsce zasada zrównoważonego rozwoju została podniesiona w Polsce do rangi zasady konstytucyjnej (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 5 zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju).

następować z zachowaniem równowagi przyrodniczej, oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.

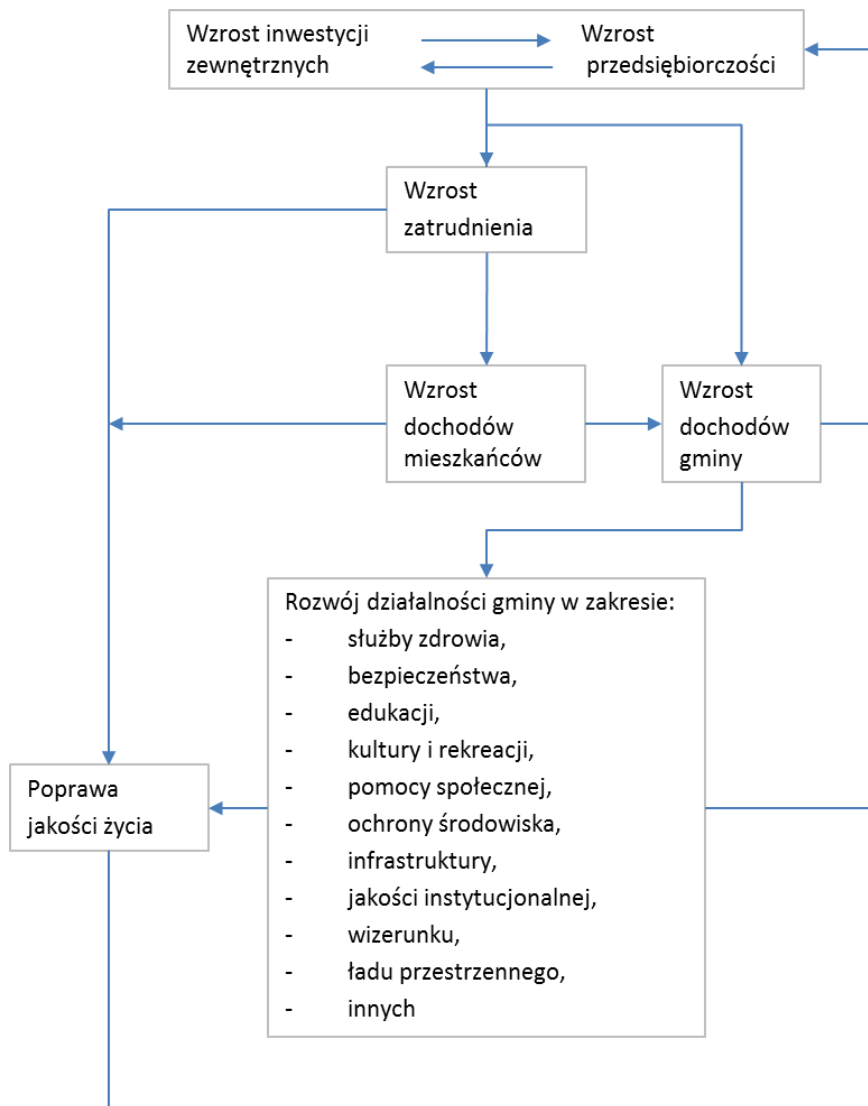
Najważniejsze obszary, które zachodzą na siebie i są istotne z perspektywy rozwoju to:

- gospodarka,
- służba zdrowia,
- bezpieczeństwo,
- edukacja,
- kultura i rekreacja,
- pomoc społeczna,
- ochrona środowiska,
- infrastruktura,
- jakość instytucjonalna,
- wizerunek,
- ład przestrzenny,
- a także współpraca (międzygminna, gmina – ngo, gmina – biznes) oraz promocja regionu.

Pierwszym z obszarów zrównoważonego rozwoju jest obszar gospodarczy, określany takimi cechami jak poziom wzrostu PKB (dochodów) czy spadek poziomu bezrobocia. Ogólny mechanizm rozwoju gospodarczego (jego znaczenie) przedstawiono na poniższym wykresie

Rysunek 3. Ogólny mechanizm rozwoju gospodarczego gminy

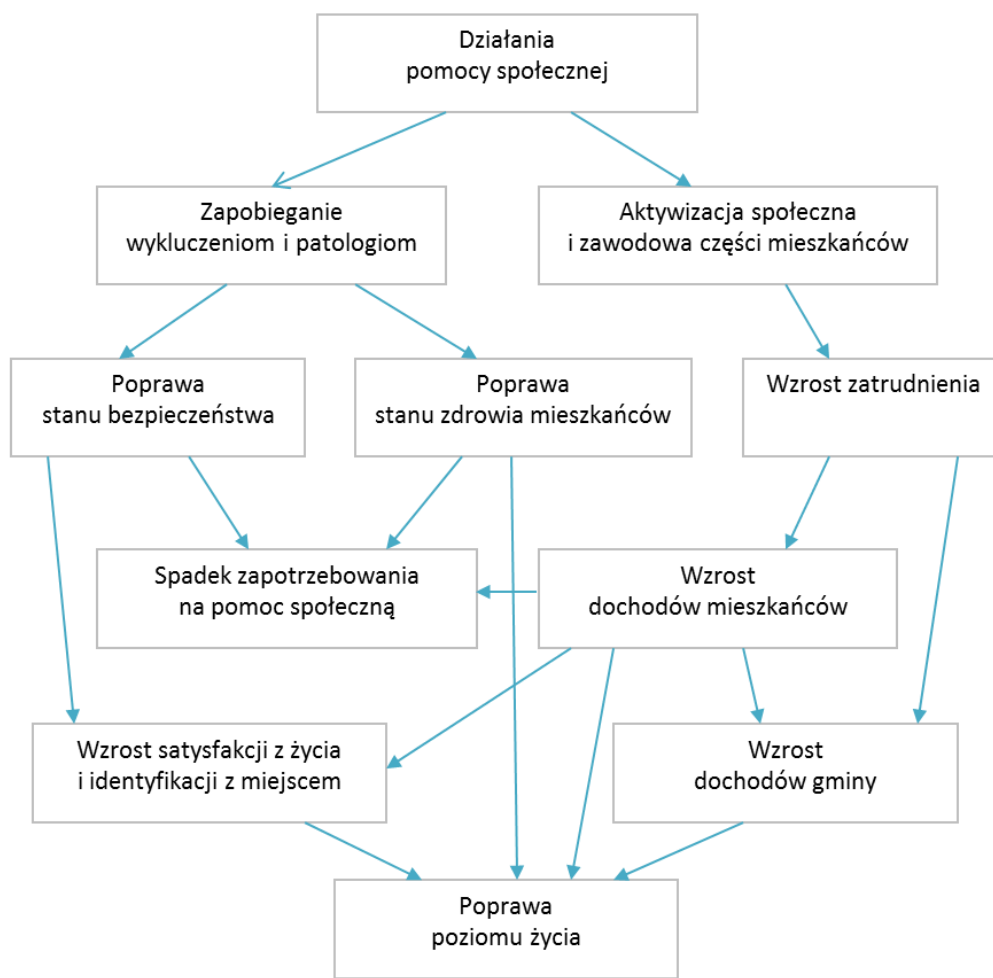

Źródło: J. Pasieczny, *Profile gmin w Polsce. Zarządzanie rozwojem i zmianami*, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2008

Wykres pokazuje, że rozwój gospodarczy nie ma charakteru etapowego procesu (który zaczyna się w jednym miejscu i kończy w innym) ale stanowi obieg zamknięty. Wzrost inwestycji i przedsiębiorczości przekłada się bezpośrednio na wzrost zatrudnienia, to z kolei przyczynia się do wzrostu dochodu mieszkańców i gminy, co skutkuje poprawą funkcjonowania gminy w wielu jej obszarach. Finalna poprawa jakości życia mieszkańców przekłada się ponownie na wzrost przedsiębiorczości – a tym samym zostaje uruchomiony ponowny wpływ czynników pro-rozwojowych i przyczajających się w konsekwencji do poprawy jakości życia.

Poprawa poziomu życia mieszkańców znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej następuje w wyniku skutecznych działań systemu pomocy społecznej, co widać na poniższym wykresie.

Rysunek 4. Rola pomocy społecznej w procesie rozwoju gminy

Źródło: J. Pasieczny, *Profile gmin w Polsce. Zarządzanie rozwojem i zmianami*, op.cit.

W powyższym schemacie jest mowa o pomocy społecznej, niemniej przedstawione relacje można określić jako odzwierciedlenie społecznego obszaru funkcjonowania gminy. Aktywność gminy w wymiarze społecznym ma dwojaki charakter: z jednej strony ochronny, profilaktyczny (zapobieganie wykluczeniom i patologiom), z drugiej wspierający, aktywizujący. Działania ochronne przekładają się na poprawę stanu bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców, co skutkuje zmniejszaniem potrzeby korzystania z pomocy. Działania aktywizacyjne przekładają się na wzrost zatrudnienia i w konsekwencji na wzrost dochodów (mieszkańców, potem gminy). Zarówno jedno jak i drugie działania w rezultacie owocują poprawą poziomu życia i wzrostem satysfakcji z życia. Interesujące w powyższym zestawieniu jest także to, że wśród czynników wzajemnie oddziałujących na pomoc społeczną widać fundamentalne znaczenie pracy a tym samym większych dochodów dla mieszkańców, co bezpośrednio przekłada się na szereg obszarów życiowych.

Rozwój gospodarczy i społeczny gminy to podstawowe obszary zrównoważonego rozwoju. W ujęciu tabelarycznym zestawiono charakterystyczne cechy tych obszarów zrównoważonego rozwoju na poziomie lokalnym a także cechy w obszarze środowiska.

Tabela 37. Charakterystyka podstawowych sfer rozwoju lokalnego i regionalnego według koncepcji Agenda 21

Sfera	Charakterystyczne wyróżniki i niektóre ich walory
Rozwój gospodarczy	- jest siłą napędową procesów rozwojowych dla dwóch sfer, tj. społecznej i ekologiczno – przestrzennej, - głównym celem w tej sferze jest generowanie dochodów
Rozwój społeczny	- przejawia się stałym wzrostem poziomu wykształcenia, świadomości obywatelskiej oraz kultury osobistej mieszkańców, - wyraża się wzrastającym poczuciem odpowiedzialności za wspólne sprawy o charakterze publicznym, - obowiązki samorządu związane z tą sferą sprowadzają się do jak najlepszego zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie gospodarki komunalnej, oświaty i kultury, pomocy społecznej i bezpieczeństwa publicznego, - związany jest z popularyzowaniem powszechnie uznawanych wartości etycznych, postaw i zachowań,
Rozwój ekologiczno-przestrzenny	- charakteryzuje się poszanowaniem walorów środowiska przyrodniczego oraz starannym planowaniem ładu przestrzennego na obszarach zurbanizowanych, - stymulowanie tej sfery rozwoju polega na redukcji emisji zanieczyszczeń, odbudowie zasobów środowiska naturalnego, instalowaniu urządzeń zapobiegających emisji zanieczyszczeń oraz stosowaniu proekologicznych technologii, - ma na celu usuwanie konfliktów powstających w procesie zagospodarowania terenów oraz kształtowanie funkcjonalnego i estetycznego środowiska życia człowieka.

Źródło: B. Filipiak, M. Kogut, A. Szewczuk, M. Ziolo, „Rozwój lokalny i regionalny. Uwarunkowania, finanse, procedury”, Fundacja na rzecz Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2005, za: M. Stanny, M. Drygas „Przestrzenne, społeczno-ekonomiczne zróżnicowanie obszarów wiejskich w Polsce”, IRWiR PAN, Warszawa 2012

Monitorowanie zmian w obszarach zrównoważonego rozwoju

Dla oceny zmian w poziomie zrównoważonego rozwoju rekomendowane jest monitorowanie wskaźników obrazujących rozwój w obszarach: gospodarki, społeczeństwa i środowiska, a także dodatkowo w obszarze rozwoju instytucjonalno- politycznego. Dla monitorowania zmian w długoterminowym funkcjonowaniu Gminy rekomendowane jest porównywanie co trzy lata wybranych danych, które obejmują różne aspekty obszarów zrównoważonego rozwoju i mogą to być np.:

- w obszarze gospodarczym: struktura podmiotów gospodarczych, media techniczne i dostępność usług, energia, użytkowanie gruntów, gospodarka odpadami;
- w obszarze społecznym: demografia, ochrona zdrowia, rynek pracy, mieszkalnictwo, edukacja i nauka, integracja społeczna;
- w obszarze środowiska: gospodarka wodna, ściekowa, przestrzenna;
- w obszarze instytucjonalno-politycznym: aktywność obywatelska, dochody i wydatki budżetu, zrównoważone wzorce konsumpcji.

Monitorowanie zachodzących zmian jest działaniem obejmującym obserwowanie rzeczywistości poprzez ocenę wybranych jej elementów w określonych odstępach czasowych. Uwzględniając perspektywę zrównoważonego rozwoju – nadrzędną w niniejszym

opracowaniu – rekomendowane do monitorowania są czynniki obejmujące sferę gospodarczą, społeczną i środowiskową. Model monitoringu obejmuje perspektywę rzeczową (zestaw wskaźników) i czasową (realizację w określonym czasie – np. w pierwszym kwartale każdego roku). Poniższa tabela zawiera przykładowy zestaw wskaźników⁸, który może być wykorzystany do monitorowania poziomu zrównoważonego rozwoju Gminy. Zbierane rokrocznie dane powinny być gromadzone w celu porównań w analogicznych okresach czasu, i co trzy lata poddawane analizie zakończonej rekomendacjami dalszych działań i ewentualnych zmian.

Tabela 38. Wskaźniki monitorujące poziom zrównoważonego rozwoju gminy w perspektywie długookresowej według wybranych dziedzin

Tabela monitorowania poziomu zrównoważonego rozwoju gminy			
Rozwój gospodarczy	Struktura zatrudnienia	Udział pracujących w usługach (w%)	
		Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata	
		Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata	
	Generowanie zysków	Dochody własne budżetu gminy na 1 mieszkańca (w zł)	
		Wydatki budżetu gminy na 1 mieszkańca (w zł)	
		Udział wydatków inwestycyjnych samorządu w wydatkach ogółem budżetu gminy (w %)	
		Udział wydatków na transport i łączność w budżecie gminy	
		Wydatki inwestycyjne majątkowe per capita	
		Wydatki na transport i łączność per capita	
		Udział dochodów własnych w budżecie gminy	
		Wzrost produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca	
		Przedsiębiorczość i struktura zatrudnienia	Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
	Liczba podmiotów nowozarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 tys. mieszkańców		
	Infrastruktura	Długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej na km ² powierzchni (w km)	
		Długość czynnej sieci kanalizacyjnej rozdzielczej na km ² powierzchni (w km)	
		Długość czynnej sieci gazowej rozdzielczej na km ² powierzchni (w km)	
		Powierzchnia zabudowana i zurbanizowana	
	Rolnictwo	Udział powierzchni użytków rolnych w powierzchni ogółem (w %)	
		Udział gruntów ornych w powierzchni użytków rolnych (w %)	
		Powierzchnia użytków rolnych na jednego mieszkańca	
Rozwój społeczny	Demografia, starzenie się społeczeństwa	Liczba mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego)	
		Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców (różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów na 1000 mieszkańców)	
		Saldo migracji ogółem	

⁸ Opracowanie na podstawie: T. Borys (red.), Wskaźniki zrównoważonego rozwoju, Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, Warszawa –Białystok, 2005; za: M. Adamowicz, A. Smarżewska „Model oraz mierniki trwałego i zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich w ujęciu lokalnym”, WNE SGGW

	Edukacja	Udział wydatków na oświatę i wychowanie w wydatkach gminy ogółem (w %)		
		Liczba dzieci w przedszkolach na 100 dzieci w wieku 3 – 6 lat		
		Liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych na 1000 mieszkańców		
		Liczba komputerów w szkołach z dostępem do Internetu na 1000 mieszkańców		
		Wydatki budżetu na oświatę i wychowanie na 1 mieszkańca (w zł)		
	Aktywność ekonomiczna mieszkańców	Stopa zatrudnienia (liczba pracujących na 1000 mieszkańców) lub udział pracujących w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (w %)		
		Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		
		Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %		
	Ubóstwo i wykluczenie społeczne	Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie mieszkańców aktywnych zawodowo (w %)		
		Liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %		
		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej		
		Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych		
	Poziom i jakość życia	Wydatki budżetu na opiekę społeczną na 1 mieszkańca (w zł)		
		Powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na osobę (w m ²)		
		Liczba osób przypadających na izbę		
		Liczba ludności na 1 przychodnię		
		Liczba mieszkańców na placówkę apteczną		
		Liczba samochodów osobowych na 1000 ludności		
		Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca		
		Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców		
	Wydatki na biblioteki na jednego mieszkańca (w zł)			
	Rozwój środowiskowy	Infrastruktura	Odsetek (%) ludności korzystającej z instalacji wodociągowej	
			Odsetek (%) ludności korzystającej z instalacji kanalizacyjnej	
			Odsetek (%) ludności korzystającej z instalacji gazowej	
			Odsetek (%) ludności objętej usługami oczyszczalni ścieków	
		Inwestycje	Nakłady na środki trwałe w zakresie niekonwencjonalnych źródeł energii	
			Nakłady inwestycyjne na ochronę wód i gospodarkę ściekową na jednego mieszkańca (w zł)	
		Gospodarowanie odpadami	Odpady komunalne wytworzone na 1 mieszkańca	
Odpady komunalne unieszkodliwiane poprzez składowanie na 1 mieszkańca				
Ochrona		Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni ogółem (w %) - lesistość		

	i zrównoważony rozwój	Udział odnowień leśnych i zalesień w ogólnej powierzchni lasu (w %)	
	Wykorzystanie i jakość wód	Zużycie wody przez gospodarstwa domowe na 1000 mieszkańców (w dm ³ / rok)	
		Ludność korzystająca z sieci wodociągowej do ludności zamieszkałej ogółem (w %)	
		Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej do ludności zamieszkałej ogółem (w %)	
Rozwój turystyki, sportu i rekreacji	Aktywność sportowa i kulturalna	Wydatki budżetu na kulturę fizyczną i sport na 1000 mieszkańców (w zł)	
		Wydatki na ośrodki kultury na jednego mieszkańca (w zł)	
		Wydatki na kulturę i sztukę na jednego mieszkańca (w zł)	
		Wydatki na promocję regionu na jednego mieszkańca (w zł)	
	Sezonowość turystyczna	Liczba miejsc noclegowych	
		Miesięczne obłożenie bazy noclegowej	
Liczba stałych miejsc pracy w turystyce			
Rozwój instytucjonalny	Aktywność obywatelska	Frekwencja w wyborach parlamentarnych	
		Frekwencja w wyborach samorządowych	
		Liczba organizacji pozarządowych	
		Liczba osób działających w organizacjach pozarządowych	
	Cyfryzacja usług społecznych	E-administracja – dostępność usług* on-line	
		Liczba gospodarstw domowych z dostępem do szerokopasmowego Internetu	

*Odsetek z 20 (12 dla obywateli i 8 dla biznesu) podstawowych usług administracji publicznej uznanych w Europie za standardowe, w pełni dostępnych on-line, tzn. dla których możliwe jest wprowadzenie całkowicie elektronicznej obsługi. Usługi dla ludności: podatki dochodowe, pośrednictwo pracy, świadczenia z ubezpieczeń społecznych, dokumenty tożsamości, rejestracja samochodu, wnioski o pozwolenie na budowę, zgłoszenie na policję, biblioteki publiczne, akty urodzenia, zgonu i zawarcia małżeństwa, zapisy na uczelnię wyższą, ewidencję meldunkową, usługa związana ze zdrowiem. Usługi dla przedsiębiorstw: składki na ubezpieczenie społeczne pracowników, podatek od osób prawnych, VAT, rejestracja działalności gospodarczej, przekazywanie danych do urzędu statystycznego, zgłoszenie celne, decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach, zamówienia publiczne. Źródło: opracowanie własne na podst. T. Borys „Wskaźniki zrównoważonego rozwoju” op. cit.

Gmina na tle kraju

Monitorowanie poziomu rozwoju Gminy w oparciu o przyjęty zestaw wskaźników może być dość trudne w samodzielnej realizacji – ze względu na przyjęty algorytm, w którym wybranym elementom przypisuje się większe wagi niż innym, a występowanie niektórych zjawisk skutkuje punktacją ujemną (jak jest np. w Rankingu Zrównoważonego Rozwoju Jednostek Samorządu Terytorialnego, który wskazuje pozycję gminy Gać na tle innych gmin w kraju). Niemniej, sumaryczna pozycja pozwala na ocenę Gminy w perspektywie pozostałych gmin wiejskich w kraju, a monitorowanie pozycji gminy w rankingu na przestrzeni kilku lat pozwoli ocenić dynamikę zmian i aktualny poziom zrównoważonego rozwoju.

Przestrzenne zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego⁹

⁹ Por. A. Rosner „Przestrzenne zróżnicowanie poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich a dynamika przemian” w: M. Stanny, M. Drygas [red. nauk.] „Przestrzenne, społeczno-ekonomiczne zróżnicowanie obszarów wiejskich w Polsce...”, op. cit.

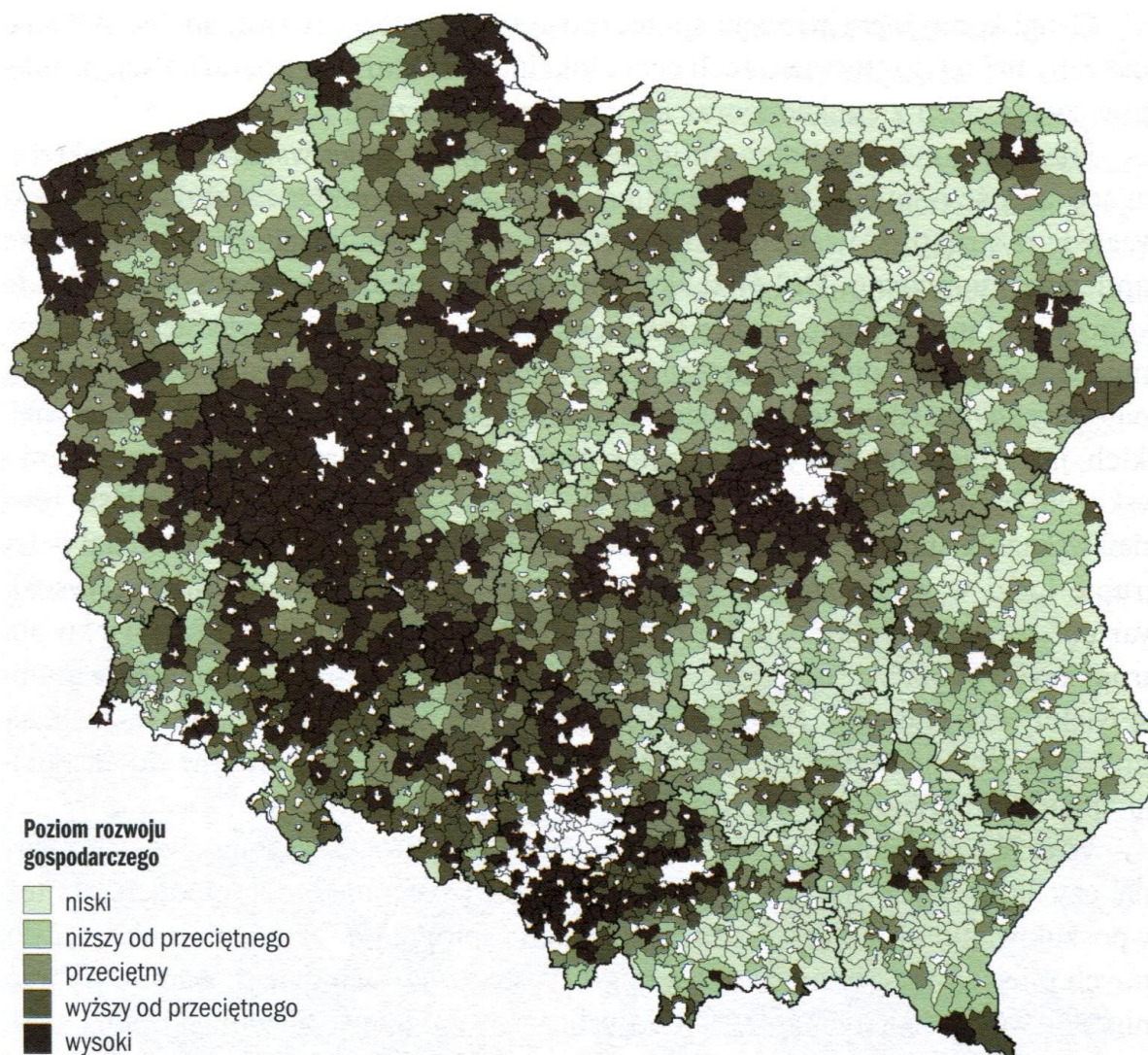

Wskaźnik ten powstał (podobnie jak niektóre inne wskaźniki syntetyczne) poprzez zsumowanie miar i wag – w tym przypadku: dla wybranych cech w Gminie. Uwzględnione w jego konstrukcji elementy (cechy gmin) to:

- poziom dezagrarnizacji lokalnej struktury gospodarczej,
- charakterystyka sektora rolniczego,
- charakterystyka sektora pozarolniczego,
- stopień zrównoważenia lokalnego rynku pracy,
- zasobność i wyposażenie (głównie infrastrukturalne) obszaru.

Naniesienie na mapę z uwzględnieniem gmin wskazuje na perspektywę określonej jednostki na tle innych gmin w kraju, co przedstawia poniższa mapa.

Mapa 5. Syntetyczna ocena poziomu rozwoju gospodarczego

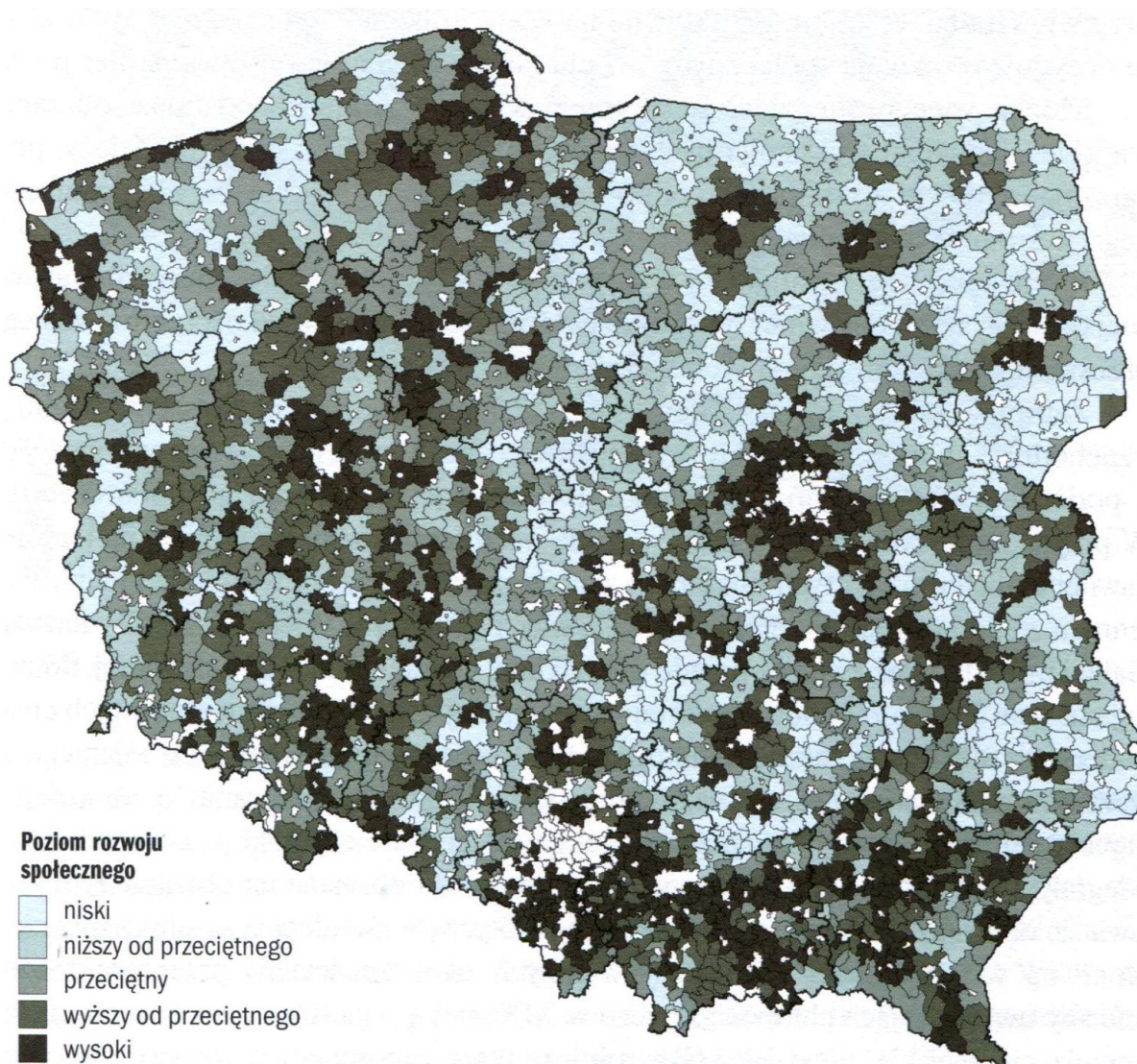
Źródło: M. Stanny, M. Drygas „Przestrzenne, społeczno-ekonomiczne zróżnicowanie obszarów wiejskich w Polsce”, IRWiR PAN, Warszawa 2012

Graficzne zobrazowanie na tle mapy Polski wskazuje, że lepiej rozwinięte gospodarczo są obszary części zachodniej kraju, ponadto – umowna wewnętrzna granica pomiędzy obszarami bardziej i mniej rozwiniętymi nakłada się na granice rozbiorów. Ponadto, relatywnie

wysoki poziom rozwoju charakteryzuje gminy sąsiadujące z dużymi ośrodkami miejskimi (jak np. Warszawa, Poznań, Wrocław).

Rozwój gospodarczy to jednak tylko jedna część całego wskaźnika – drugą jest rozwój społeczny. W tym przypadku uwzględniono takie cechy jak lokalna struktura demograficzna, problemy związane z edukacją oraz aktywność społeczna. Rozkład został przedstawiony na mapie kraju.

Mapa 6. Syntetyczna ocena poziomu rozwoju społecznego

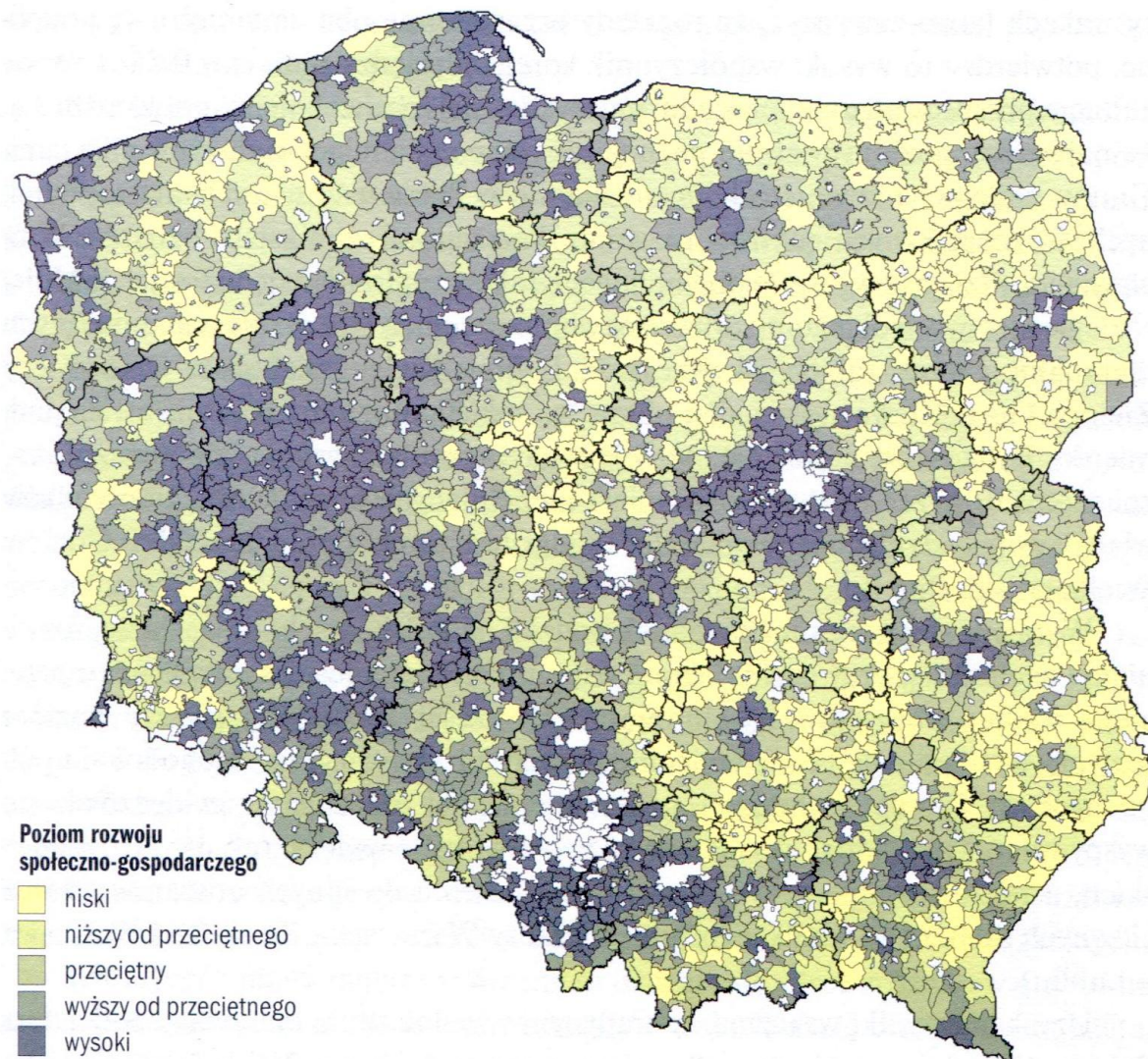
Źródło: M. Stanny, M. Drygas „Przestrzenne, społeczno-ekonomiczne zróżnicowanie obszarów wiejskich w Polsce”, IRWiR PAN, Warszawa 2012

Także i w przypadku wskaźnika rozwoju społecznego widać koncentrację wokół dużych miast, jednak zmienia się rozkład terytorialny, który tylko częściowo pokrywa się z mapą rozwoju gospodarczego. Stosunkowo wysokie wartości czynnika społecznego wystąpiły

na obszarze dawnej Galicji a także suburbiach Warszawy i – w nieco mniejszym zakresie – w centralnej Wielkopolsce.¹⁰

Zestawienie danych obrazujących rozwój gospodarczy i rozwój społeczny pozwoliło uzyskać syntetyczny wskaźnik rozwoju społeczno – gospodarczego, a jego ujęcie na mapie wizualizuje charakterystykę w perspektywie kraju.

Mapa 7. Syntetyczna ocena poziomu rozwoju społeczno - gospodarczego

Źródło: M. Stanny, M. Drygas „Przestrzenne, społeczno-ekonomiczne zróżnicowanie obszarów wiejskich w Polsce”, IRWiR PAN, Warszawa 2012

Teza, że poziom rozwoju gospodarczo – społecznego w Polsce jest najwyższy w obszarach wokół miast i aglomeracji jest powszechnie znana, powyższa mapa obrazuje skalę i zakres tego zróżnicowania. Widoczne główne centra rozwoju zlokalizowane są wokół Warszawy,

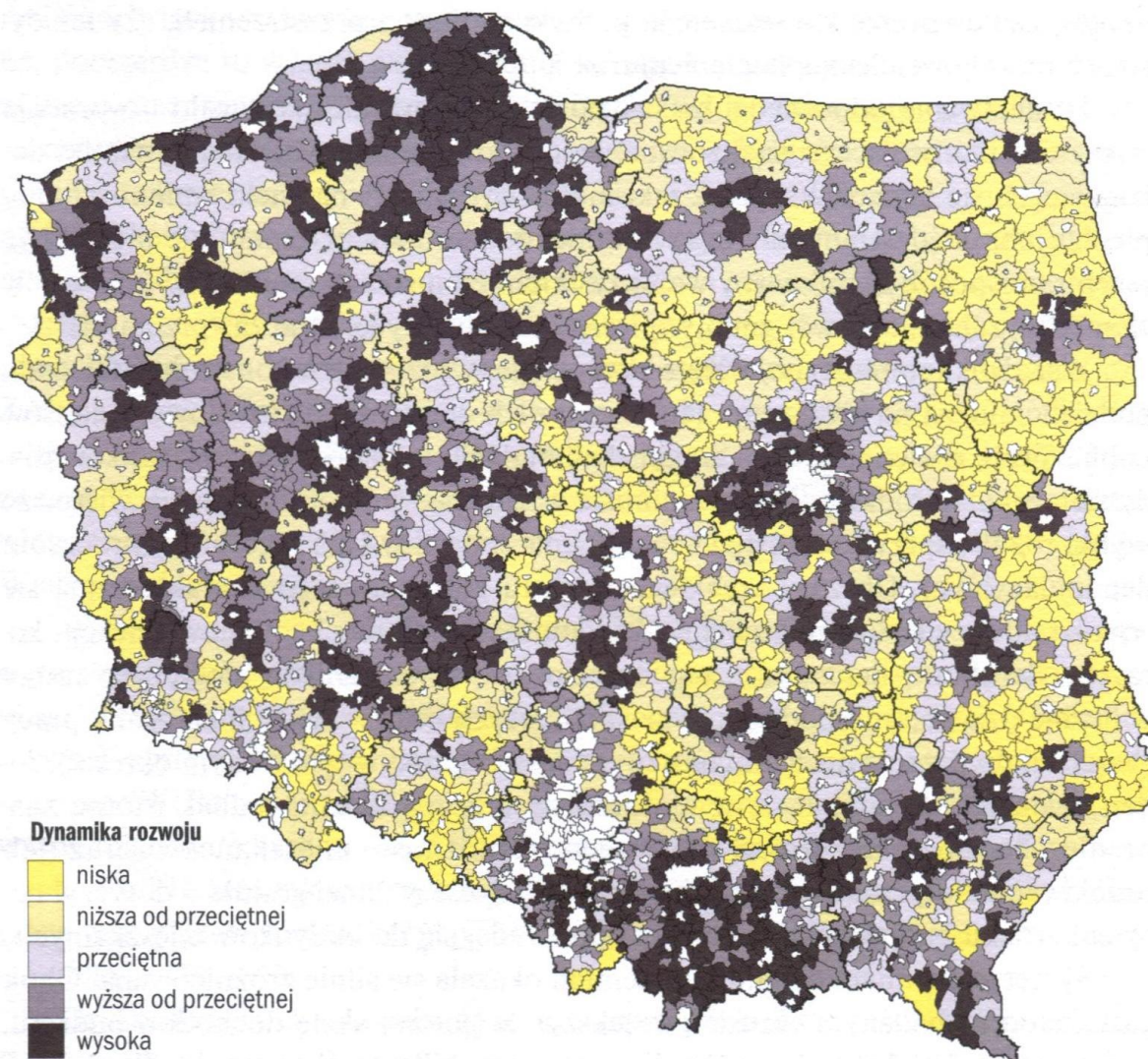
¹⁰ Autor opracowania źródłowo interpretuje tę sytuację jako skutek różnych zjawisk: w Galicji jako skutek charakteru osadniczego i skoncentrowanych wsi a także stosunkowo niewielkich migracji wewnętrznych (co oznacza, że młodzież nie wyjeżdża na stałe do miast). W Wielkopolsce natomiast przypisuje te pozytywne wyniki stosunkowo wcześnie wprowadzonemu obowiązkowi szkolnemu co przełożyło się na silniejsze tradycje edukacyjne na wsi, a także działalności wiejskich organizacji społecznych (kółka rolnicze, kasy zapomogowe, ruch spółdzielczy).

Trójmiasta, Poznania, Wrocławia i Łodzi oraz w strefie obejmującej Kraków i aglomerację katowicką. Regionalne centra o nieco mniejszym poziomie rozwoju widoczne są wokół takich miast jak Rzeszów, Lublin, Kielce, Białystok, Olsztyn, Zielona Góra, a także wokół miast niegdyś wojewódzkich jak Koszalin, Gorzów Wlkp. czy Piła. Wyraźnie jest widoczny porozbiorowy podział na rozwiniętą Polskę zachodnią i słabszy rozwojowo wschód kraju.

Uzyskany obraz kraju i jego rozwoju gospodarczo – społecznego analizowany w perspektywie zachodzących w czasie zmian, pozwala określić dynamikę procesu zmian i kluczowe czynniki z grup:

- odnosząca się do lokalnych finansów publicznych,
- zmiany w zakresie ludnościowym (przyrost lub ubytek ludności),
- liczebność działających podmiotów gospodarczych oraz sytuacja rynku pracy,
- dodatkowo uwzględniono wskaźnik natężenia ruchu budowlanego w zakresie budownictwa mieszkaniowego (co obrazuje pośrednio zamożność mieszkańców oraz ich plany zamieszkiwania w gminie).

Mapa 8. Syntetyczna ocena dynamiki zmian społeczno – gospodarczych

Źródło: M. Stanny, M. Drygas „Przestrzenne, społeczno-ekonomiczne zróżnicowanie obszarów wiejskich w Polsce”, IRWiR PAN, Warszawa 2012

Zestawienie na mapie wyników uzyskanych w badaniu pokazuje, że najszybciej rozwijają się gminy sąsiadujące z dużymi i średnimi miastami, co wynika głównie z dostępu do rynku pracy (wyjątek w skali kraju stanowi region centralnego okręgu przemysłowego). Najsłabszy rozwój jest widoczny na obszarach wschodnich, i stosunkowo korzystny na terenie dawnej Galicji. Rejon ten charakteryzuje się niezbyt wysokim poziomem rozwoju gospodarczo – społecznego, ale za to dużą dynamiką rozwojową. Może to wynikać z osadniczego charakteru regionu (duże wsie, relatywnie gęsta sieć lokalnych ośrodków miejskich) a także z napływem środków od osób, które wyemigrowały w celach zarobkowych.

Podstawowy wniosek z takiego potraktowania zagadnienia rozwoju gospodarczo – społecznego jest taki, że jest to zjawisko mierzalne, poddające się obserwacjom i analizie. Dobór właściwego syntetycznego wskaźnika rozwoju lokalnego pozwoli monitorować zakres i poziom zmian, co ułatwi wdrożenie i ocenę założeń strategicznych.

Inną możliwością do oceny gminy na tle innych gmin w kraju jest odniesienie do rankingu Zrównoważonego Rozwoju Jednostek Samorządu Terytorialnego, który jest od niemal 10-ciu lat rokrocznie opracowywany przez Wydział Administracji i Nauk Społecznych Politechniki Warszawskiej. Głównym celem tworzenia rankingu jest próba prezentacji najlepiej rozwiniętych miast i gmin w Polsce oraz analiza głównych czynników rozwoju. Racjonalne wykorzystywanie zasobów gminnych, wieloletni plan na rozwój, a przede wszystkim kontrola realizacji tego planu, przy jednoczesnej deklaracji do poszanowania środowiska naturalnego, jest jednym z podstawowych i najważniejszych zadań każdej jednostki samorządowej.

Ranking może też być podstawą do określania słabych i mocnych stron, i może stanowić bazę do formułowania celów i uwzględniania najważniejszych czynników w dalszym ich rozwoju. Badanie oparte na danych Głównego Urzędu Statystycznego daje gwarancję niezależności i rzetelności rankingu, który przekrojowo pokazuje jak rozwijają się wszystkie gminy i województwa w Polsce. Warto dodać, że metoda jaka została zastosowana w badaniu jest na tyle uniwersalna, że umożliwi przygotowanie rankingu wszystkich Jednostek Samorządu Lokalnego, z podziałem na 4 grupy: gminy wiejskie, miejskie, miejsko-wiejskie oraz miasta na prawach powiatu. Osiągane rezultaty zależą od wielu czynników, wśród których należy wymienić doświadczenie samorządów oraz wynikającą z niego ciągłość działań rozwojowych, potencjał gospodarczy i charakter administracyjny. W związku z powyższym przygotowywane są cztery rankingi, a mianowicie ranking gmin miejskich, miejsko-wiejskich i wiejskich, a także miast na prawach powiatu.

Ranking opiera się na analizie 16 wskaźników GUS obejmujących trzy zasadnicze obszary funkcjonowania wszystkich jednostek samorządowych: gospodarczy, społeczny oraz ochronę środowiska. **Zmienne przyjęte przy tworzeniu rankingu:**

- 1) wydatki inwestycyjne majątkowe per capita (10 zł = 1 punkt);
- 2) wydatki na transport i łączność per capita (10 zł = 1 punkt);
- 3) udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w budżecie gminy (1% = 1 punkt);
- 4) udział wydatków na transport i łączność w budżecie gminy (1% = 1 punkt);

- 5) udział dochodów własnych w budżecie gminy (1% =1 punkt);
- 6) liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców (1 podmiot = 1 punkt);
- 7) liczba pracujących na 1000 mieszkańców (1 pracujący = 1 punkt);
- 8) liczba bezrobotnych na 1000 mieszkańców (1 bezrobotny = minus 1 punkt);
- 9) napływ ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (1 osoba = 1 punkt);
- 10) odpływ ludności w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (1 osoba = minus 1 punkt);
- 11) liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych na 1000 mieszkańców (1 absolwent = 1 punkt);
- 12) liczba komputerów w szkołach z dostępem do Internetu na 1000 mieszkańców (1 komputer = 1 punkt);
- 13) odsetek radnych z wyższym wykształceniem (1% = 1 punkt);
- 14) procent ludności objętej usługami wodociągowymi (1% = 1 punkt);
- 15) procent ludności objętej usługami kanalizacyjnymi (1% = 1 punkt);
- 16) procent ludności objętej usługami oczyszczalni ścieków (1% = 1 punkt).

Zestawienie wybranych cech w rankingu pokazuje, jakie czynniki są brane pod uwagę przy ocenie potencjału gminy, wskazuje także, jakie cechy mogą stać się wskaźnikami do monitorowania poziomu rozwoju gminy lub osiągnięcia założonych celów. Ujęcie gminy Gać wśród innych gmin wiejskich obrazuje nie tylko pozycję w rankingu ale także stwarza możliwość analizy czynników (zmiennych) i wskazania najsilniejszych i naj słabszych cech gminy na tle innych gmin (w 2011 r. były łącznie 1571 gminy wiejskie). W przedstawionej poniżej tabeli zestawiono wyniki dla gminy Gać oraz sześciu pierwszych gmin w rankingu i trzech ostatnich.

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU GMINY GAĆ NA LATA 2014 - 2020

Tabela 39. Zestawienie wartości wskaźników zrównoważonego rozwoju za 2011 r. dla wybranych gmin wiejskich

Nazwa gminy powiat województwo	Kleszczów bełchatowski łódzkie	Puchaczów łęczyński lubelskie	Kobierzyce wrocławski dolnośląskie	Tarnowo Podgórze poznański wielkopolskie	Suchy Las poznański wielkopolskie	Komorniki poznański wielkopolskie	Rewal gryficki zach- pomorskie	Gać przeworski podkarpackie	Krasnopol sejneński podlaskie	Chlewiska szydłowiecki mazowieckie	Brzyska jasielski podkarpackie
Rodzaj wskaźnika											
Lokata w rankingu	1	2	3	4	5	6	7	907	1569	1570	1571
Wydatki majątkowe inwestycyjne per capita	1 472,72	515,81	162,17	87,21	339,19	154,57	172,96	37,45	9,20	35,98	19,32
Wydatki na transport i łączność per capita	36,37	52,70	32,09	16,63	42,69	42,21	22,34	13,83	3,71	13,13	7,02
Odsetek wydatków majątkowych inwestycyjnych w budżecie	975,84	34,94	79,41	75,73	191,64	109,45	94,40	35,38	18,37	11,32	24,13
Odsetek wydatków na transport i łączność w budżecie	24,10	3,57	15,71	14,44	24,12	29,89	12,19	13,07	7,41	4,13	8,77
Odsetek dochodów własnych w budżecie	97,14	54,08	84,75	82,14	83,15	80,14	83,95	27,57	43,54	20,33	17,16
Liczba osób pracujących na 1000 mieszkańców	3 554,25	1 252,62	1 243,05	826,91	414,21	448,44	270,11	40,45	37,25	51,07	35,17
Liczba osób bezrobotnych na 1000 mieszkańców	-38,02	-32,74	-20,21	-13,95	-13,70	-13,26	-70,96	-78,31	-83,31	-170,65	-81,39
Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	73,36	59,58	131,46	193,40	196,94	162,13	343,45	30,55	39,27	48,00	41,08
Napływ ludności na 1000 mieszkańców	25,83	17,32	33,47	32,60	35,60	55,72	23,21	8,39	9,06	11,15	11,05
Odptyw ludności na 1000 mieszkańców	-7,44	-15,61	-12,91	-10,72	-14,55	-13,64	-5,54	-11,62	-15,86	-12,61	-7,78
Liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych na 1000 mieszkańców	0,00	0,00	6,95	2,02	0,00	1,05	0,53	0,00	0,00	0,00	0,00
Liczba komputerów z dostępem do Internetu w szkołach na 1000 mieszkańców	31,00	36,36	16,50	16,95	12,85	8,86	26,91	17,86	11,58	13,09	19,76
Odsetek radnych z wyższym wykształceniem	13,33	13,33	33,33	42,86	40,00	46,67	53,33	26,67	13,33	33,33	20,00
Odsetek mieszkańców objętych usługami wodociągowymi	94,69	91,17	92,54	94,75	95,70	95,61	97,68	94,92	33,43	63,35	0,00
Odsetek mieszkańców objętych usługami kanalizacji ścieków	75,49	26,99	49,24	65,86	65,06	58,16	94,59	60,52	0,00	0,00	0,00
Odsetek mieszkańców objętych usługami oczyszczalni ścieków	45,98	49,02	24,32	83,72	48,34	81,86	91,45	70,52	0,00	0,00	0,00
Punkcja sumaryczna	6 474,63	2 159,14	1 971,87	1 610,55	1 561,24	1 347,85	1 310,60	387,24	126,98	121,62	114,30
Wydatki na projekty inwestycyjne per capita	2448,56	550,75	241,58	162,95	530,83	264,03	267,36	72,83	27,57	47,29	43,45
Odsetek wydatków na projekty inwestycyjne	60,47	56,27	47,80	31,06	66,81	72,09	34,53	26,90	11,12	17,26	15,79
Saldo migracji	18,39	1,71	20,56	21,88	21,05	42,08	17,67	-3,23	-6,80	-1,45	3,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych bazy rankingu Zrównoważonego Rozwoju JST

Opisowa charakterystyka Gminy

Szczegółowa charakterystyka Gminy Gać zawarta jest w dotychczasowej Strategii Rozwoju Gminy Gać. Poniżej przytoczono wybrane elementy charakteryzujące Gminę.

Gmina ma charakter typowo rolniczy. Ludność związana z rolnictwem stanowi ok. 87% ogółu mieszkańców. Indywidualne gospodarstwa rolne zajmują prawie 90% użytków rolnych. Ludność związana z rolnictwem stanowi ok. 87% ogółu mieszkańców. Indywidualne gospodarstwa rolne zajmują prawie 90% użytków rolnych.

Historia¹¹

Rok założenia Gaci nie jest dokładnie znany. Istniała jednak bardzo wcześnie gdyż na terenie wioski stwierdzono ślady osadnictwa z zamierzchłych czasów. Świadczą o tym znaleziska przedmiotów i narzędzi kamiennych. W 1909 roku odkryto w Gaci cmentarzysko ciałopalne datowane od II do III w.n.e. Ogółem rozkopano 180 grobów popielnicowych bogato wyposażonych w naczynia, broń, ozdoby, narzędzia i inne przedmioty. Znaleźisko to cechowało się szeregiem nieznanych wówczas elementów kultury materialnej, było nowością archeologiczną napotkaną po raz pierwszy w Polsce, stąd też określono je mianem kultury przeworskiej. Jak dziś wiadomo, kultura ta narodziła się pod koniec II w. p. n. e. z przemieszania elementów łużyckich i wschodnio - pomorskich ze znaczącym wpływem ludów celtyckich.

Pierwsza udokumentowana wzmianka o wsi Gać pochodzi z 1375 roku, i zawarta jest w dokumencie wystawionym w tym właśnie roku przez właściciela łańcuta i włości łańcuckiej – Ottona Pileckiego. Dokumentem tym nadał on rycerzowi Wierzbęcie z Książnic wieś Mikulicze (Mikulice). Dokument wymienia jednocześnie wsie sąsiadujące tj. Ostrow i Gacz (Gać). Z dokumentu Pileckiego wynika, że wieś Gać pierwotnie nazywała się „Hawrilowa Gacz”. Bojar Hawryła otrzymał od swojego pana teren, na którym była naturalna lub sztuczna *Grobla – Gać'* i stąd "*Hawrilowagacz*". Przypuszczalnie to Otton Pilecki rozpoczął osiedlanie kolonistów, m.in. niemieckich i śląskich na prawie magdeburgskim przy nazwie topograficznej Gacz lub niewielkiej osadzie. Kolejna wzmianka o wsi Gać pochodzi z 1424 roku a pojawia się w rejestrze dziesięcin biskupich, rzymskokatolickiej diecezji przemyskiej pod nazwą Gabrielowa Gacz. Następną wzmianką to rok, 1446 w której wymienia się plebana Jakuba z Gaczi, oraz z 1450 r i wymieniony jest Stanisław, zarządca kościoła parafialnego w Gaczi.

Wieś istniała jako osada przy cmentarzysku kultury Przeworskiej, a i później przy przeprawie przez bagnistą dolinę rzeczki Markówki, karawan kupieckich zdążających z Węgier do Krakowa, ale chcących ominąć rogiatki Przeworska. Przypuszczalnie tzw. Stara droga, łącząca Gać z drogą Kańczuga – Sietesz, a w drugą stronę, Gać, Mała Kosina (Klin), Kosina, to nie tylko pierwsza droga wsi, ale i skrót traktu handlowego z Węgier i Kijowa. Droga

¹¹ Źródło: strona internetowa gminy, Wikipedia

ta schodząc z południowych pól do wsi przy dawnym folwarku przecinała bagnistą dolinę Markówki. Część tej drogi od folwarku do mostu w latach międzywojennych była utwardzana, podczas kopania głębokich rowów odwadniających, natrafiono na zatopione w bagnistym terenie resztki olbrzymich dębowych kłód ułożonych w poprzek drogi. Wyszuto stąd przypuszczenie, że w tym miejscu istniał przejazd przez bagno do brodu na Markówce. Pomędzy obecną plebanią, a domem Józefa Bącala od gościńca w stronę Markówki biegnie ścieżka do kładki na tej rzeczce, jeszcze w roku 1968 w miejscu ścieżki istniała droga, którą swobodnie mógł przejechać konny wóz. W miejscu kładki, istniał kiedyś bród, z którego jeszcze do około 1920 roku korzystali gaccy chłopcy podjeżdżając z beczkami na wozach do rzeczki, w celu nabrania wody dla gospodarstw. W tym czasie było jedynie kilka studni na całą wieś. W dalszym biegu trakt szedł od gościńca cmentarna drogą, obok drugiego cmentarza, założonego w 1875 r., północnymi polami wsi do Małej Kosiny, która niegdyś przynależała do wsi Gać, gdzie łączył się z głównym szlakiem handlowym Kraków – Kijów. Franciszek Trojnar pochodzący z Gaci, w swojej pracy "Z dalszej i bliższej przeszłości wsi Gać", umieścił fragmenty dokumentu opublikowanego w książce ST. Karasia p.t. "Zbiór dokumentów małopolskich", a napisanego przez pierwszego właściciela kluczy łańcuckiego i kańczudzkiego: Ottona Pileckiego. W dokumencie tym, Otton z Pilczy – Pilecki w 1375 nadał rycerzowi Wierzbieńcie wieś Mikulicze (Mikulice), jednocześnie wymieniono w nim wsie sąsiednie takie jak: Sethescha (Sietesz), Nizaczyce (Nizatyce), Ostrówi pisaną w pierwotnej nazwie Hawrilowagacz. Alfabet łaciński tamtego okresu nie posiadał miękkiego "ć" i dlatego w pisowni występuje twarde "cz". Ten typ nazwy wywodzi się z czasów kiedy to, pan nagradzał swego rycerza nadaniem lub dzierżawą ziemi. Z reguły był to teren dziewiczy, i nagrodzony rozpoczynał gospodarkę od budowy własnego domu – gniazda rodowego, które było związane z jego imieniem, czy przydomkiem. Bojar Hawryła otrzymał od swojego pana teren, na którym była naturalna lub sztuczna Grobla – Gać i stąd "Hawrilowagacz". Przypuszczalnie to Otton Pilecki rozpoczął osiedlanie kolonistów, m.in. niemieckich i śląskich na prawie magdeburskim przy nazwie topograficzne Gacz lub niewielkiej osadzie. Wskrzeszając w ten sposób istniejącą, kiedyś w tym miejscu wieś. Niemców do Polski zaczął sprowadzać król Kazimierz Wielki osadzając ich na terenach pozyskanych, w 1340 r., a prawie nie zaludnionych, Rusi Halickiej, księstwa chełmsko-belskiego, włodzimierskiego i zachodniego Podola, tworząc z nich Województwo sandomierskie. Z którego w 1474 r. powstało województwo lubelskie, a z Rusi Halickiej, dzielącej się na ziemie: halicką, lwowską, przemyską i sanocką, powstało w 1434 r Województwo ruskie. Gęstość zaludnienia a zwłaszcza ziemi lubelskiej, puszczy sandomierskiej oraz Podhala, na 1 km² nie przekraczała nawet jednej osoby. Kolonizację kontynuował Ludwik Węgierski przez swego namiestnika, księcia Władysława Opolskiego. Nowo przybyła ludność osadzana w tzw. gminach dzierżawczych w bardzo szybkim czasie asymilowała się z miejscową ludnością, tak, że śladem ich pobytu pozostawały często jedynie nazwy miejscowości, nazwiska, a czasem typ zabudowy.

W okresie piastowskim rozległe okolice (łańcuta, Przeworska, Leżajska, Rzeszowa i Jarosławia) leżące na pograniczu etnicznym polsko - ruskim, stanowiące teren sporny między Polską a Rusią, często przechodziły z rąk do rąk. Utrata tych ziem przez Polskę w XI w. na dłuższy czas

związała je z Rusią. Dopiero w okresie Kazimierza Wielkiego wróciły te ziemie do korony w 1340 r. Czasy ruskie nie obfitowały w prężną akcję kolonizacyjną południowo - wschodniej części Puszczy Sandomierskiej ale mimo to z tych czasów pochodzi wiele osad wiejskich. Do osad ruskich sprzed 1340 roku lub pierwszych lat przynależności do Korony należy z pewnością Gać i Ostrów. Należały one do dóbr klucza Kańczudzkiego. Pierwsza informacja o osadach wchodzących w skład włości kańczudzkiej pochodzi z 1447 roku.

Księgi sądowe wiejskie zaczęły powstawać pod koniec XV w. Z rejestru poborowego dziesięcin biskupich, rzymskokatolickiej diecezji przemyskiej, w której czytamy: 1424 Gabrlowa Gacz. Następna wzmianka to rok 1446 w której wymienia się plebana Jakuba, z Gaczi, kolejna wzmianka to 1450 i wymieniony jest Stanisław, zarządca kościoła parafialnego w Gaczi. Przy obu nazwach nie występuje już imię dzierżawcy, a wieś powróciła do starej pierwotnej nazwy Gać.

Przez cały okres uzależnienia parafii Gać od parafii Kańczuga, jej plebański folwark był oddawany w dzierżawę. Jednak pewna jego część została "nadana" po kawałku pola chłopom, za który mieli obowiązek odrabiania pańszczyzny. W roku 1744 było ich czternaście. W 1789, oprócz chłopów plebańskich we wsi mieszkało wraz z rodzinami trzydziestu dziewięciu kmieci, sześćdziesięciu dwóch zagrodników i czterech chałupników, jako poddani dziedzica wsi.

Wieś Gać ze swoją zabudową i rozmieszczeniem zagród była typową wsią łąnowo – leśną. Łańcuchowa zabudowa zagród po obu brzegach rzeki Markówki, wzdłuż której biegnie główna wiejska droga. Prostopadle do drogi w obydwu kierunkach północ – południe rozciągały się łąny uprawnych pól. Każdy łąn rozdzielała miedza, niegdyś szeroka, około trzech metrów, dziś zredukowana na rzecz uprawnych pól, lub polnej drogi. Pośrodku każdego łąnu znajdowała się polna droga, biegnąca od zagrody kmiecia aż do granic. Zabudowania kmiecie, stojące na bazie prostokąta o konstrukcji wieńcowo– przysłupowej, dach czterospadowy kryty strzechą (słomą). Tzw. dworzyszczce, to dom mieszkalny, równolegle na całej długości do niego, stała stajnia zwana oborą. Te dwa budynki łączył chlew, pośrodku tej zabudowy mieściła się gnojownia, zamykana z czwartej strony drewnianą bramą. W pewnym oddaleniu od budynków gospodarczych w kierunku uprawnych pól stała stodoła zwana gumnem, a tuż za nią, równolegle do głównej drogi, wzdłuż całej wsi, biegła droga zw. zagumniem, która łączyła się z tzw. skotnikiem- wypędzano nim inwentarz na ugory w granicach, na wypas. Taki sam układ zabudowań i dróg był na północnej i południowej stronie wsi, na północy wieś zamykał skotnik na Rogózno, a na południowej stronie skotnikiem przypuszczalnie była tzw. Stara droga.

Przed 1866 rokiem Gać tworzyła samodzielną jednostkę administracyjną tzw. gminę w powiecie przeworskim, ale w roku 1866 powiat ten włączono do powiatu łańcut, podział ten utrzymał się do roku 1890, kiedy to, powiat przeworski odzyskał swój dawny status.

Zabytki

UNIwersytet Ludowy w Gaci

W miejscowości Gać znajduje się wybudowany w 1935-36 roku Orkanowice Uniwersytet Ludowy. Kierownikiem uniwersytetu był inż. Ignacy Solarz (1891-1940), znany wówczas działacz ludowy i oświatowy, poprzednio organizator pierwszego Uniwersytetu Ludowego w Szycach, zamordowany przez hitlerowców w Jarosławiu. Solarz prowadził gacki uniwersytet wraz ze swoją żoną Zofią. Pierwszy kurs

uniwersytetu, noszącego oficjalną nazwę Wiejski Uniwersytet Orkanowice, rozpoczęło 15 listopada 1932 r. W 1933 r. podjęto decyzję budowy nowego budynku uniwersytetu, który zlokalizowano na tzw. Młynisku, później zwanym Gacka Górką. Projekt domu w stylu zakopiańskim opracował architekt Jan Koszyc-Witkiewicz (bratanek słynnego Witkacego), a roboty prowadził majster budowlany, Józef Wilk z Siedlec. Prace rozpoczęto 15 maja 1935 r., a oddanie domu do użytku nastąpiło w 1936 r. Budynek powstał ze składek społecznych przy ogromnym zaangażowaniu mieszkańców Gaci oraz innych wsi z okolicznych powiatów.

Uniwersytet prowadził szeroko pojętą działalność oświatowo-wychowawczą, tak wówczas potrzebną młodzieży polskiej wsi. Do 1939 r. odbyło się tu 14 kursów, w których uczestniczyło 542 dziewcząt i chłopców. Trzeba wiedzieć, że właśnie w Gaci, w mieszkaniu lewicowego poety chłopskiego Wojciecha Skuzy, narodziła się 3 lutego 1936 r. "Deklaracja Praw Młodego Pokolenia Polski", której oficjalne przyjęcie, podpisanie i ogłoszenie nastąpiło później w Kroczkowej. Po wojnie uniwersytet został w 1945 r. reaktywowany, potem mieściła się tu czasowo szkoła, a od 1968 r. w dwóch jego salach urządzono Wiejską Izbę Pamiątek. Dopiero w 1981 r. zainteresowano się opuszczonym budynkiem, który został przejęty przez ZMW i poddany remontowi. W 1984 r. podjęto starania o reaktywowanie uniwersytetu i 27 października 1985 r. na "Gackiej Górcie" rozpoczęły się zajęcia w spółdzielczym Uniwersytecie Ludowym im. Ignacego Solarza.

POZOSTAŁOŚCI ZESPOŁU ZAMKOWEGO

Pagórek w środku wsi Białoboki kryje szczątki obronnego zamku Korniaktów. Wieś Białoboki była główną siedzibą Korniaktów, jednego z większych rodów województwa ruskiego. tutaj właśnie mieściła się ich główna warownia, po której został dzisiaj tylko kopiec z drobnymi resztkami murów o wysokości do ok. pół metra. Mury są widoczne tylko po wschodniej stronie. Są to dwa fragmenty - jeden niski podłużny i drugi wyższy o okrągłym kształcie. Kopiec ma równą powierzchnię, porośnięty jest trawą, kryje fundamenty i dawne piwnice zamkowe. Jakieś betonowe wejście do piwnicy znajduje się od strony południowej, przy drodze. Trudno powiedzieć co to jest, ale patrząc z góry nie jest on połączony z głównym kopcem zamkowym,

który otoczony jest miniaturową fosą w zasilaną wodami przepływającej tuż obok rzeczki. Teren zamku przecięty został asfaltową drogą, co z pewnością przyczyniło się do zaniku jego pozostałości, które jeszcze w połowie ubiegłego wieku były znacznie większe. Zamek nie był może wielką rezydencją, ale posiadał bardzo bogate wnętrza z ozdobnymi posadzkami z białego kamienia. Otoczony był fosą i bagnami, posiadał most zwodzony. Rezydencję w Białobokach wybudował Konstanty Korniański (junior) w końcu XVI, a następnie rozbudował ją w zamek w XVII wieku. Przeniósł się on wraz z matką na ziemie przemyskie sprzedając uprzednio swoje rozległe włości na ziemi lwowskiej. Mimo, iż Białoboki uczynił swą główną rezydencją to majątek i najcenniejsze rzeczy przechowywał w innym swoim zamku - w Sośnicy, który był lepiej umocniony. Dlatego też w okresie awantur wszczynanych w okolicy przez słynnego warchoła Stanisława "Diabła" Stadnickiego to Sośnica była głównym celem jego ataków, jednakże nie pominął on także Białoboków. Legenda mówi, że po dłuższej walce zajął zamek, ale Korniańskiemu udało się uciec tunelem prowadzącym z zamku do wsi Gać. Tam pomógł mu jeden chłop i w przebraniu przewiózł do bezpiecznego zamku w Chodakówce. Zamek Białobokach w całkowitą ruinę popadł prawdopodobnie w XVIII stuleciu i dlatego został rozebrany w XIX wieku z polecenia Jerzego Lubomirskiego z Przeworska.

CMENTARZYSKO CIAŁOPALNE

W 1909 roku odkryto w Gaci cmentarzysko ciałopalne datowane od II do III w.n.e. Ogółem rozkopano 180 grobów popielnicowych bogato wyposażonych w naczynia, broń, ozdoby, narzędzia i inne przedmioty. Znaleździło to cechowało się szeregiem nieznanymi wówczas elementów kultury materialnej, było nowością archeologiczną napotkaną po raz pierwszy w Polsce, stąd też określono je mianem kultury przeworskiej. Jak dziś wiadomo, kultura ta narodziła się pod koniec II w. p. n. e. z przemieszania elementów łrzyckich i wschodnio - pomorskich ze znaczącym wpływem ludów celtyckich.

STARY CMENTARZ W OSTROWIE

Zabytkowy cmentarz w Ostrowie położony jest na południe od kościoła. Zajmuje on obszar 0,45 ha. TYLKO na 1/3 części cmentarza zachowały się nagrobki i mogiły, pozostały teren jest pusty. Z dawnego układu cmentarza zachowała się tablica neogotycka z kryptami m. in. z prochami Jana Balwierzaka, kanonika i proboszcza zm. w 1903 roku, usytuowane w płn. - wsch. części cmentarza. Przy niej od strony północnej skupionych jest 10 nagrobków kamiennych, z których najstarszy jest z połowy XIX wieku. Są one wolnostojące w formie kamiennych postumentów z figurą i krzyżem.

Stary cmentarz w Ostrowie ze względu na położenie, zachowany układ kompozycyjny, zabytkową kaplicę cmentarną oraz nagrobki posiada dużą wartość historyczną i estetyczną.

KOŚCIÓŁ W GACI

Kościół parafialny w Gaci usytuowany przy głównej drodze przez wieś. Wybudowany został w latach 1893-1894. Murowany, założony na rzucie prostokąta. Trzynawowy o układzie bazylikowym. Od zachodu prezbiterium, zamknięte pięciobocznie, od wschody trykondygnacyjna wieża. Dach: nad prezbiterium wielospadowy, nad nawami bocznymi jednospadowy, nad nawą główną dwuspadowy z centralnie umieszczoną sygnaturką. Wieża kryta dachem czterospadowym przechodzącym w wysmukły ostrostup zwieńczony krzyżem. Wejście główne do kościoła zaakcentowane portalem. Okna zamknięte odcinkowo, wypełnione witrażami wykonanymi przez Krakowski Zakład Witraży S.G.

Żeleński, wg. projektu J. Śliwińskiego. Ściany kościoła rozczłonkowane pilastrami oraz profilowanym gzymsem wieńczącym. We wnętrzu zachowane malowidła ścienne wykonane w 1987 roku przez Jana Dullę; o czym świadczy napis w kruchcie nad wejściem.

Pierwszy kościół drewniany został spalony przez Tatarów w 1624. Na jego miejscu wzniesiono drewnianą świątynię p. w. Wszystkich Świętych. Obecnie istniejąca świątynia jest trzecim z kolei kościołem w Gaci. Zbudowana została wówczas gdy proboszczem był ks. M. Sankowski. Konsekracji dokonał bpa Jakub Glazer 10 października 1894 roku. Reprezentuje typ neobarokowego obiektu sakralnego z centralnie wbudowaną w nawę główną wieżą. Zachował z okresu budowy bryłę, wystrój elewacji oraz układ i wyposażenie wnętrza. Stanowi pod względem architektonicznym i historycznym charakterystyczny element krajobrazu kulturowego miejscowości.

Przestrzeń geograficzna¹²

Obszar Gminy Gać położony jest w Kotlinie Sandomierskiej w środkowej części pogórza rzeszowskiego. Jest to obszar przeważnie lekko pagórkowaty, wzniesiony od 195 do 251 m n.p.m. porozcinany dolinami dopływów Mlecзки rzeką Nowosiółka i Markówka. Wysokości względne dochodzą do 30 m, nachylenia są zmienne i nie przekraczają 20%. Najwyżej położony teren znajduje się we wsi Mikulice w dorzeczu rzeki Markówka (195 m n.p.m.), najwyżej zaś położony teren znajduje się w południowo – zachodniej części wsi Gać (251 m n.p.m.).

Gmina Gać położona jest w mało urozmaiconej, falistej rzeźbie wysoczyzn przykarpaccich o charakterze erozyjno-denudacyjnym, pociętej wyraźnymi dolinami. Pod względem budowy geologicznej warstwę spodnią tworzą iły miocenne, fragmentarycznie przykryte osadami rzecznościami pochodzącymi ze starego czwartorzędzie oraz osadami glacialnymi.

W strukturze sieci wodnej Gminy można wyróżnić następujące elementy:

- wody powierzchniowe - główną rzeką płynącą przez Gminę jest Markówka. Przepływa ona przez Gać, Białoboki, Ostrów i Mikulice. Północną granicę Gminy stanowi natomiast Nowosiółka przepływająca przez miejscowość Dębów. Obie rzeki stanowią dopływ Mlecзки,
- wody podziemne – na terenie gminy znajduje się jedno ujęcie wody składające się z dwóch wierconych studni głębinowych we wsi Dębów. Ujęcie to zasila jedynie mieszkańców Dębowa.

¹² Źródło: Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Gminy Gać na lata 2010-2020

Wydajność studni wynosi 37,7 m³/h. Ujęcie wody w Dębowie funkcjonuje samodzielnie, bez stacji uzdatniania wody, dostarczana woda spełnia obowiązujące normy. Woda ze studni głębinowych pompowana jest do dwóch zbiorników wyrównawczych o pojemności 100 m³ każdy, następnie grawitacyjnie przesyłana jest dla całej miejscowości. Pozostałe miejscowości korzystają z ujęcia wody w Urzejowicach (gmina Przeworsk).

Region na którego terenie lokalizację posiada Gmina Gać charakteryzuje się dużą amplitudą temperatur i zmiennością pogody, co związane jest z przemieszczaniem się frontów mas powietrza atlantyckiego i kontynentalnego. Charakterystyczną jego cechą są częste zmiany pogodowe oraz bardzo wysoki stopień nasłonecznienia. Średnia temperatura w najcieplejszym miesiącu lipcu wynosi 19° C, zaś w najchłodniejszym styczniu spada poniżej zera, nawet do poziomu - 4° C. Okres wegetacji trwa średnio 215 dni, a suma opadów mieści się w granicach 500 - 700 mm.

Przyroda obszaru Potencjał tutejszej flory jest charakterystyczny dla powiatu przeworskiego, którego jednostką administracyjną jest Gmina Gać. Strategia Rozwoju Powiatu Przeworskiego na lata 2007 – 2013 podaje, że w lokalnych wodach żyje ok. 60% ogółu gatunków ryb dostępnych w rzekach polskich (czołowych przedstawicielei wód szybko i wolno płynących), co bez wątplenia stanowi atrakcję dla wędkarzy. Najliczniejszymi przedstawicielami tutejszej przyrody ożywionej są – ptaki (gatunki charakterystyczne dla wskazanych wyżej uwarunkowań geograficznych panujących na terenie Gminy tzn. podłoża lekko pagórkowatego cechującego się sporadycznym występowaniem rzadkich skupisk drzewostanów np. bocian biały).

Takie walory ukształtowania terenu stanowią przyjazne środowisko dla rozwoju różnego gatunku płazów (np. salamandrę plamistą). Gady reprezentowane są przez m.in. przedstawicielei jaszczurek lub niejadowite węże z rodziny płazowatych. Tutejszy gatunek ssaków to przykładowo wiewiórki, z kolei do najczęściej spotykanych drapieżników zaliczyć można lisa czy kunę leśną. Na terenie gminy nie występują lasy, można spotkać sporadyczne zadrzewienia i zakrzewienia na terenach podmokłych najstabszych gleb. Środowisko przyrodnicze jest zatem dość charakterystyczne tzn. jednorodne z krajobrazem – rolniczym, pagórkowatym. Typowy wycinek przestrzeni pogórza rzeszowskiego ukazujący dominującą roślinność obszaru pokazano na rysunku niżej.

Ochrona środowiska

Gmina nie posiada obszarów objętych ochroną prawną. Obecnie środowisko przyrodnicze można uznać za czyste i przyjazne praktykowaniu różnych form wypoczynku. Stopień zanieczyszczenia nie zagraża zdrowiu lokalnych mieszkańców. Zabiegi kierownictwa Gminy Gać skierowane na poprawę stanu infrastruktury zapobiegającej jego degradacji wzmocnią lokalny potencjał w tym kontekście. Wykaz inwestycji, o których mowa zawiera tablica 1. Zaznaczyć należy szczególne zaangażowanie środków zewnętrznych w realizowane przedsięwzięcia.

Tabela 40. Wykaz inwestycji w latach 1998-2010

Rodzaj	Miejsce	Krótką charakterystyka	Kwota inwestycji	Lata
--------	---------	------------------------	------------------	------

inwestycji	realizacji			realizacji
Oczyszczalnia ścieków	Mikulice	Oczyszczalnia biologiczno - chemiczna, inwestycja realizowana przy udziale środków ARiMR, SW	1 660 305 zł (z czego wsparcie finansowe: ARMIR – 200 000 zł, SW – 165 648 zł)	1998
Kanalizacja	Mikulice	Inwestycja realizowana przy udziale SW	329 250 zł (wsparcie finansowe SW – 15 000 zł)	1999
Kanalizacja	Gać	Inwestycja realizowana przy udziale: PHARE – INRED, ARiMR, SW	2 323 729 zł (wsparcie finansowe: PHARE – INRED – 341 472 zł, ARiMR – 265 625 zł, SW – 600 000)	2000-2001
Kanalizacja	Ostrów	Inwestycja realizowana przy udziale SW	372 645 zł (wsparcie finansowe SW – 40 000 zł)	2001
Kanalizacja	Białoboki	Inwestycja realizowana przy udziale UE, SW	908 429 zł (wsparcie finansowe: UE – 339 600 zł, SW – 169 800)	2002
Kanalizacja	Wolica	Inwestycja realizowana ze środków UG Gać	383 415 zł	2002
Kanalizacja	Dębów	Inwestycja realizowana przy udziale SAPARD	2 727 037 zł (wsparcie finansowe SAPARD – 1 386 427 zł)	2003
Remont oczyszczalni ścieków	Mikulice	W ramach remontu zamontowane zostało urządzenie do odwadniania osadu. Realizacja w/w zadania jako przedsięwzięcia proekologicznego pozwoliła uzyskać umorzenie pożyczki przez WFOŚiGW zaciągniętej w 2003r. na budowę kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dębów (197 876,10 zł)	321 385,16 zł	2008
Kompleks boisk	Orlik 2012	Inwestycja rozpoczęta w roku 2009	939 609,90zł	2009
Budowa chodników	Białoboki i Gać	Inwestycja w trakcie realizacji	812 444,99 zł	2009 – 2010

Źródło: materiały Gminy Gać

